DEVRİM

AYLIK SOSYALİST DERGİ

YIL: 3

EYLÜL

1994

Tıkanıklık mikrobu

TKP Yakın Tarihinden

BELGELER

29

i ç i n d e k i l e r

Etkin Yayıncılık, Sahibi ve Yazıişleri sorumlusu: Hakan Hacıbektaşoğlu **Yönetim Yeri:** Küçük Langa Cad. No: 53 Kat: 4 D: 6 Aksaray-İstanbul **Telefon:** (212) 632 77 00 **Ankara Temsilciliği:** Strazburg Cad. No:45/17 Maltepe **İzmir Temsilciliği:** 1460. Sokak No: 61/3 Alsancak **Telefon:**(232) 463 92 99 **Avrupa Temsilciliği:** Yüksel ER Bilser str. 24a 22279 Hamburg 60 Almanya **Telefon:** (00) (49) 040 511 76 32 **Kapak:** Etkin **Yayına Hazırlık:** Etkin **Baskı:** Avcı Ofset **Abone Koşulları:** Yurtiçi: Bir yıllık: 200.000 TL./ Altıaylık 100.000 TL. Yurtdışı: Bir yıllık: 90 DM- 200 FF / Altı aylık: 45 DM- 100FF **Posta Çeki Hesap No:** Hakan Hacıbektaşoğlu, 650 806 Aksaray

DEVRİM. YIL 3. SAYI 29. EYLÜL. 1994

Devrim'den

Eylül son-bahardır.
Son, darbedir güzele varacakken. Ölümdür yaşamın baharında kendini adayarak.
Baharsa umuttur. Bir grup komünistin 74 yıl önce bu topraklara ektiği. Barıştır, kutlanırken yasaklanan.
Son ve baharla birlikte yaşanır ülkemizde eylüller.

***

10 Eylül 1921'de Mustafa Suphi ve yoldaşları komünizm umudunu ektîler bu topraklara. Umut taşındı yarınlara.
Mehmet Bozışık 70 yıldır bu umudu yarınlara, bizlere taşıyanlardan. Daha taşımaya da kararlı. Bize inanç kaynağı oluyor.
Sabah yazarı G. Mengi'nin bir yazısına cevaben kaleme aldığı mektubu şöyle:

7 / 7 / 1994

Sayın Güngör Mengi bey!
Sabah gazetesi köşe yazarı
Amerika'da bulunduğu süre zarfında kola içecek parası bulunmayan Çiller çiftinin, Amerika'daki 7 milyon dolarlık serveti, Türkiye işçi sınıfından, emekçi halkından çalınan servettir ve paradır.
"Başbakan servetinin önemli bir kısmını dolara çevirip Amerika'ya gönderiyor. Bunu niçin yapıyor?" diye soruyorsunuz.
Benim görüşüm;
Başbakan istikbali gören akıllı bir sömürücüler mümessilidir. İşçi sınıfından, emekçi halktan çaldığı tüm servet ve toprakların ileride işçiler ve emekçi halk tarafından, geri alınacağını çok iyi bilen profesör başbakan servetinin ve emlâkının hiç olmazsa bir bölümünü garanti altına almak için böyle hareket etmeyi uygun bulmuştur.
Saygılarımla...

Mustafa Suphi neslinden
hâlâ yaşamakta olan 93 yaşındaki
Mehmet Bozışık

İşçi sınıfı ve sosyalizme inancını bir an olsun yitirmemiş Bozışık'ı devrimci duygularla selamlıyoruz.

***

Eylül'e polis baskınıyla girdik. Belli, davalar, toplatmalar düzeni tatmin etmiyor. Terörünü baskınlarla, gözaltılarla pekiştiriyor. Ayrıntılarını sayfalarımızda bulacaksınız.
Elimize geçen yazılar birikiyor. Seçim yapabilmemiz de o oranda zorlaşıyor. Bu gelişme Devrim çalışmamızın kollektif anlayışla genişlediği anlamına geliyor. Okurlarımızın katkıları bize güç ve moral veriyor.
Bu sayımızdaTKP yakın tarihine belgelerle ışık tutmayı hedefleyen ve yorum içermeyen "TKP Yakın Tarihinden Belgeler"i yayınlamaya başlıyoruz. Gelecek sayıda devam edeceğiz.
Elimize ulaşan İlker Belek'in "Sağlık Hizmetlerinde Özelleştirme" adlı uzun inceleme yazısını ikiye bölmeyi uygun bulmadığımız için gelecek sayıya bıraktık.
Sunumuzda geçmiş sayılarımızdan farklı olarak. yayınlanan değil, yayınlayacağımız yazıların anonsunu yaptık. Yazılar hakkındaki yorumu da size bıraktık.
Bir sonraki sayıya kadar dostça kalın.

Hasan KARADENİZ

Tıkanıklık mikrobu

Nerede tıkanıklık varsa orada bir karmaşa ve birikim de vardır. Dejenerasyon ve her türlü mikrobun boy verip yeşermesi için uygun bir zemindir bu.

Büyük bir tesadüf gibi duruyorsa da, anlaşılır: Türkiye'de sistem tıkanmıştır ve pandemik (kıtalararası yayılım) karakterli koleraya Türkiye'de rastlanmıştır. Pis bir mikroptur ve ancak pislikte ürer.

***

Şimdi tıkanıklığın ardında yaşananlardan kesitler sunarak sürece bakalım:

Savaş ve barış

1 Eylül Barış gününde bir yandan soyut barış türküleri söylenirken, diğer taraftan barış etkinlikleri düzenleyen "sanatçılar" gözaltına alındılar. Ankara'nın göbeği barış etkinliklerine dekor olurken, aynı gün Ankara'nın hemen dışında Aras Kargo işçilerinin üzerine kolluk güçleri saldırdı. Kürdistan'da kirli savaş tüm şiddetiyle sürdü. Köylerin yakıldığı, göçe zorlandığını kimse artık inkâr edemiyor. RP ve CHP'liler bile artık bunu dillendirmek zorunda kaldılar.

Kürt sorununu TSK'nın onur meselesi yapan Güreş, onca sorun çıkardıktan sonra nihayet emekliye ayrıldı. Kürt sorununda "terörün kökünü kazıma" gibi radikal yöntemlerle sonuç alınamadığının itirafı olan ve "alan hakimiyeti uygulamak" diye sunulan taktik değişiklik, anlaşılan Kürdistan'ın tamamen insansızlaştırılmasıyla birlikte ele alınıyor.

30 Ağustos'tan 12 Eylül'e

30 Ağustos Türkiye kapitalist, laik, üniter cumhuriyetinin kuruluşunun önemli bir kilometre taşıdır. 12 Eylül ise düzenin kuruluşundaki kabuğun çatlamaya başlaması ve açılan çatlaklardan dünya ile bütünleşme, dışa açılma kısaca alt-emperyalistleşme eğilimlerinin sızmaya başladığı tarihtir.

Emperyalistleşmek askeri, siyasi ve ekonomik güce bağlıdır. Oysa Kürt sorununun çözümü başından beri askere havale edilmiş, fakat gelinen yerde istenilen sonuç alınamamıştır. Bu en çok, ordunun prestijini sarsmaya yaradı. "Güçlü" ve "kahraman" Türk ordusu her sene olduğu gibi bu yıl da tarihinin "şanlı" zaferleriyle kendini onore etme yoluna gitti. Zafer haftası şenlikleri düzenlendi, medya olaya daha bir sahip çıktı.

Evet, düzen kabuğunu kıramadıkça geriye dönüyor ve içerde sömürü ve şiddetin dozunu arttırmak zorunda kalıyor.

Düzen sözcüleri, özelleştirme gerekçelerinde ağız birliği yaptılar.

Meclis'te özelleştirmeler için gerekli mutabakat sağlandı gibi. Burjuva medya ise uygulamaya ideolojik malzeme sunuyor. Bürokrasinin, statükonun en dirençli öğeleri olduğundan yola çıkıp özelleştirme ile devletin küçüleceğinden ve "serbest rekabetin" üst yapıda otomatikman demokrasi getireceğinden söz ediyorlar.

Beş Nisan beş para etmedi, yeni bir paketin sözü ediliyor. İMF'den yine kırık not alındı. Ne yapsalar olmuyor. Denemedikleri -en azından tamamıyla- bir özelleştirme kaldı. Dolayısıyla, dönemin öne çıkan savaşım odağı özelleştirmeler olacaktır. Bunca allayıp pullamanın, misyon biçmenin altında aslında kendilerinin de tam kestiremedikleri sonuçlarından korkmaları yatıyor. Ama artık KOİ başkanı Yaramancı, toplumsal desteğin olduğundan söz ediyor. Nedir bunu söylettiren?

5 Nisan'a geniş emekçi kesimlerden gelen tepkinin beklenenin çok altında ve kontrol edilebilir nitelikte olması,

Özellikle 20 Temmuz genel uyarı eylemi ile sınıfın hâlâ sendika bürokrasisi tarafından sınırlanabildiğinin ve havasının alınabileceğinin görülmüş olması,

Sosyalizmin temsilcilerinin müdahale kapasitelerinin sınırlılığı,

Sermayeyi yüreklendiren görüntü budur.

Sağ'lı sol'lu düzen partileri arasındaki farklar silinmiştir.

Tekelci burjuvazinin programı bütün düzen partilerini içine alabilecek biçimde tek-

leşmiştir. Görünüşteki farklar da pratik içinde siliniyor:

Tansu Çiller İzmir gezisinde "Ben de sosyal demokratım" diyerek sosyal demokratların son silahını, isimlerini de ellerinden aldı.

MHP'liler Ecevit'i nasyonal sosyalist, faşist olmakla suçluyorlar. MHP tarihinde ilk kez, bir partinin soluna düşmenin şaşkınlığını yaşıyor.

Soysal en fazla alkışı medyanın en muhafazakar kesiminden alıyor.

Sermaye, dış politikada fazla sivrilen dişlerin kendi dudağını kanatacağını biliyor.

Devrim'in 28. sayısında, tıkanan Türkiye Kapitalist Cumhuriyeti'nin "uluslararası koşulların dayattığı yeni durumlara uygun yeni ilke ve kavramlarla" dış siyasetini ayarlayamadığını ve değişen dışişleri bakanlığı ile ABD ve AT'ye "üzerimize fazla gelmeyin..." mesajı verdiğini yazmıştık. ABD'nin zaten verilmeyecek yardımının boykot edilmesi, Kıbrıs'ta federasyon formülünden uzaklaşma, 12 mil üzerine fırtına koparma, Irak'la ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ile izlenen ve medyanın bir kesimince de desteklenen "onurlu dış siyaset" çıkışı neyi ifade ediyor?

Alt-emperyalizm hedefine çomak sokulmuş TC'nin uluslararası düzeydeki bu sorunların çözümünü zora sokacak kozları olduğunu göstermek,

Kürt sorununda kendisini sıkıştıran ABD ve Batı'nın insan hakları konusundaki "ikiyüzlülüğünü" hatırlatıp, Kürt sorununda Batı parmağı fikrini ideolojik argüman yapmak,

Geleneksel Yunan ve Rum düşmanlığı ile iç politikada kısa bir nefes almak.

Olanları M.Soysal'ın kişisel tercih ve tutumuyla açıklamak yanlış olur. Yalnız Soysal'ın kişiliği ile anılan bu çıkışın da sınırları var. Zira bir taraftan IMF'ye hesap vermek diğer taraftan da AT ile gümrük birliği yapmak zorunda.

Polise daha fazla demokrasi.

1 Eylül dünya barış günü olarak kutlanır. Türkiye'de TBMM'nin yasama yılını açışına da denk düşüyor. Dejenerasyonun en tipik temsilcisi burjuva medyanın has temsilcileri; meclisin yeni yasama yılına düşüncenin suç olmasını kaldırarak, demokratik sınırların genişletilmesi yönünde çalışmalarla başladığını yazarak "Türkiye'nin üzerindeki bir ayıp daha kalkıyor" propagandası yaptılar. Aynı günlerde ise meclisin başka bir komisyonu, Türkiye'de yaşayan tüm insanların polisçe fişlenmesine ve polisin silah kullanma yetkisinin arttırılmasına olanak sağlayacak yasa taslağını hazırlıyorlardı. Koparılan onca yaygaranın arkasında, sınırları genişletilecek demokrasinin açacağı gedikleri polisi devreye sokarak önlemek düşüncesi yatıyor.

Devletin başı erken seçim istiyor.

Düzen 27 Mart yerel seçimlerini başka şeylerin yanında, düzenin has partilerinin yığın desteğini arttırarak, mevcut koalisyonu güçlendirmek için de kullandı. Yaşanan ekonomik krizi aşmak için uygulanacak politikalara toplumun rızasını alarak, uygun zemin yaratmanın hesabını yapıyordu. Seçim sonuçlarından beklediğini bulamadığı gibi burjuva siyasetteki temsil krizi yeniden ortaya çıktı. Seçim küçük ortak SHP için sonrasında tam bir yıkıma giden sürecin adımı oldu. MGK'nın koalisyona devam emri vermesi, burjuva siyasette bu koalisyonun alternatifinin oluşturulamamasının göstergesiydi.

Yeni bir istikrar paketinden ve hızla özelleştirmelerden söz edildiği gelinen yerde ise, bir erken seçim olasılığı artmıştır. Demirel "Meclisin bileşimini yeniden düzenlemek gerek, 95 yılında erken seçime gidilmeli" diyerek bu süreci hızlandırdı. Seçim ekonomisinin yaratacağı tahrifat, düzenin has partilerinin güç yitirmesi ile birlikte RP'nin öne çıkması düzeni tedirgin ediyorsa da yeni seçim yasası ve koalisyon formülleri ile bunun önünü almanın mümkün olduğu hesapları yapılıyor. Ayrıca RP'nin koalisyon ortağı olması olasılığına da artık fazla soğuk bakmadıkları bir gerçek.

Evet, sermayenin kendisinin ve tüm temsilcilerinin de yaptığı kriz tespiti Türkiye'deki tüm siyasal yapıların üzerine anlaştığı tek konudur. Toplumsal konsensus, "milli birlik" bu çerçevede düşünsel olarak sağlanmıştır. Dünyalar asıl krize verilecek yanıtta ayrılıyor.

Tıkanan bir yerde ya geriye dönüş olur ya da patlama.

Emeğin dünyası barut biriktiriyor.

Fitili ateşlemek Türkiye'li komünistlerin işidir.

Devrim

14.9.94

Merkez büromuza özel tim baskını

Bir taraftan legalizmi dayatırken diğer taraftan kazanılmış legal mevzilerin devrimci tarzda kullanılmasını engelleyen terör devleti ve düzeni bunu yaparken kendi yasalarını da tanımıyor

Devrimci sosyalistler kazanılmış mevzileri, sistemli ve yoğun saldırılara rağmen savunmak ve geliştirmek durumundadır

Devrim Dergisi merkez büromuz 25/ 8/1994 tarihinde, saat 12.30 sıralarında, ikisi bayan çok sayıda sivil polis ve özel tim elemanlarınca basıldı. Kapıyı kırarak içeri giren otomatik silahlı ve çelik yelekli özel tim elemanları ve sivil polisler, İçerdeki 9 arkadaşımızı tartaklayıp yere yatırdıktan sonra gözaltına alıp Gayrettepe Siyasi Şube'ye götürdüler. Aralarında yazarımız Haluk Yurtsever ve 7 yaşındaki oğlu Ekim Yurtsever'in de bulunduğu 9 arkadaşımızın şubede gözleri bağlandı, kimi de tartaklandı. 7 saat gözaltında tutulan arkadaşlarımız, sonrasında serbest bırakıldılar.

Aynı gün büroda karakol kuran polisler, büroya gelen bigisayar uzmanını ve bir okurumuzu da bir süre büroda alıkoyup daha sonra serbest bıraktılar.

Büro baskınıyla, tüm eşyaların altını üstüne getiren, arşivi dağıtan, duvardaki resimleri kıran özel tim ve sivil polisler, bilgisayar disketlerine, bazı kitaplara, adres defterlerine, bir kaç fotoğrafa, bir gömleğe ve Ekim Yurtsever'in oyuncağına(!) el koydular.

Sosyalist basına yönelik baskı ve terör zincirinin bir halkası olan Devrim baskını, düzenin devrimci harekete bakışını bir kez daha ortaya koydu. Bu olay burjuvazinin devrimci sosyalist unsurlara karşı giriştiği susturma ve yıldırma saldırısının bir parçasıdır.

Şu an parça parça gelişen, birleşik militan mücadele hattını henüz tuturamayan işçi ve emekçi direnişlerinin yarın devrimci unsurlarla bağ kurabileceği olasılığı krizli düzeni korkutmaktadır. İşte bu korku, sermaye saldırısı karşısında doğacak muhalefetle devrimci tarzda birleşecek ve giderek düzeni sarsabilecek eylemleri örgütlemeyi önüne hedef koyan düzen dışı güçlerin üzerindeki baskıyı süregenleştiriyor.

Bir taraftan legalizmi dayatırken, diğer taraftan kazanılmış legal mevzilerin devrimci tarzda kullanılmasını engelleyen terör devleti ve düzeni bunu yaparken kendi yasalarını da tanımıyor.

Devrimci sosyalistler kazanılmış mevzileri, sistemli ve yoğun saldırılara rağmen savunmak ve geliştirmek durumundadırlar.

Sosyalist solun ve özgürlük hareketinin tüm mevzilerine, düzenin legal-illegal güçleri tarafından yapılan hiçbir saldırı cevapsız kalmayacaktır.

Yürüyüşümüzün önünde engel olamayacaklar!

Kültür-Sen Elazığ İli temsilcileri 8.8.1994 tarihinde ortak bir basın açıklaması yaptı. Asgari ücretin, enflasyona endekslenerek tesbit edilmesi gerektiği konusunu ele alan bu açıklamayı yayınlıyoruz.

"Enflasyona endeksli, 10 milyon asgari ücret"

Hükümet, işveren kuruluşları ve işçi sendikalarından oluşan Asgari Ücret tespit komisyonu, 1994 yazında 3-3,5 milyon TL. asgari ücret düzeyinde anlaşmak üzereler. Bu miktar, tüm emek güçlerinin gerçekçi talebi olmaktan uzaktır.

Asgari ücretin gerçekçi olarak, yani düşük değil de yüksek düzeyde tespiti biz kamu emekçilerini de düşük ücret düzeyimizden ötürü canevimizden ilgilendiriyor.

Bilindiği gibi ücret iş-gücünün değeridir. Özel mülkiyete/piyasaya dayalı sermaye düzeninde işçi iş-gücünü işverene (özel ya da devlet) satar ve bu işgücü üretimde harcanır yani emeğe dönüşür.Yani mallar ve hizmetler üretilir.

Emek'in ürettiği bu değerin kendini yeniden iş-gücü olarak üretmesi gerekli miktarı eşdeğer yani ücret'tir. Kar, faiz vb. adlar altında sermaye birikimi için işverene kalan miktarı da artık-değer'dir.

İşte asgari ücret, işçinin (aile ve çocuklarıyla) kendisini beslenme, giyinme, barınma vb. koşullarında yeniden üretmesi, yani çalışır, emek harcar duruma gelmesi için gerekli en düşük düzeydir.

Türkiye'de resmi asgari ücret, her yıl değil iki yılda bir ve hem de net, çıplak değil de brüt olarak hesaplanmaktadır. Oysa enflasyonun %100'lere vurduğu bir ülkede her üç ayda bir ve enflasyona endekslenerek ve de brüt olarak değil de çıplak olarak hesaplanmalıdır.

Türkiye'de asgari ücret 12-14 milyon işçi, emekçi işsizi doğrudan ilgilendirmektedir. Bir kere, resmi asgari ücretin altında,sigortasız çalışan milyonlarca işçi var. Yine milyonlarca işsiz var ki, düzen hükümetlerince ne zaman çıkacağı meçhul, varsayalım çıkacak olan işsizlik sigortası da asgari ücrete endekslenmelidir. Yine asgari ücretin bilimsel-gerçekci olarak yüksek belirlenmesi de düşük ücretleri nedeniyle milyon üzerinde memura yarayacak. Keza durumları perişan emekliler de bu tabloya dahildir.

1992'de kamu emekçi, yani memur sendikaları tüm memurlar için 6 milyon TL. net asgari ücret istemişti. Bu miktar o yıl için olumlu, ancak düşük ücretli işçi, işsiz, emekliyi dışladığından güdüktü. Sendikamız Kültür-Sen Elazığ il temsilciliği de, 15.10.1993'te yaptığı basın açıklamasıyla 6.5 milyon TL. net gerçekçi bir asgari ücreti tüm emek güçleri için talep etti. Ancak o tarihten bu yana düzenin ürünü enflasyon azıttığı için, bu miktar da tabii ki eskidi. İşçi ve kamu emekçi sendikalarından bilimsel ve net bir asgari ücret talebi işte tam da asgari ücret tespit komisyonunun konuyu güncelleştirdiği bu sırada gelmeliydi. İşçi sendikalarının düzen hükümeti ve işveren örgütleriyle oldukça düşük bir miktarda anlaşmak üzere olmaları tüm emeğin çıkarını sekteye uğratmaktadır.

Kapitalist Türkiye ekonomisinin düzeyi ve gelişme durumu yüksek bir asgari ücreti kaldırabilecek düzeydedir. Ancak toplumda sosyal adaletsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği asgari ücreti, tüm emek-gücü değeri gibi deşek düzeyde tutmaktadır.

Tüm işçi sınıfı sendikaları, tüm kamu emekçi sendikaları, tüm emek kuruluşları resmi değil bilimsel asgari ücret diyelim. 3.5 milyon komedisi değil her üç ayda bir enflasyonla arttırılacak 10 milyon TL. asgari ücret isteyelim.

Biz isteyelim. Düzen ve hükümetler işverenlerin vergiden kaçırdıkları 600 trilyon TL'yi tahsil ederek mi karşılar, ya da yılda 500-600 trilyon TL. tutan "iç savaş" barış-kardeşlik temelinde biter de buradan mı karşılar veyahut ta milli gelirin %80'ine kâr, faiz, rant diye el koyan sermaye sınıflarından %20'lik pay alan emek gelirlerine kaynak transferi yaparak mı? karşılarlar, O'nların sorunu olsun.

Önemli olan bizim, örgütlü emek güçlerinin istemesi ve almak için de mücadele etmesidir.

Kültür-Sen Elazığ (İl Temsilcisi, Müze işyeri temsilcisi, İl Halk Kütüphane temsilcisi, Tiyatro Opera temsilcisi, Sivrice temsilcisi, Harput Müze temsilciliği, Kültür Müdürlüğü temsilcisi)

Aras Kargo
Bir direnişin ardından

Günde 14-16 saat çalışan ve hiç bir sosyal güvenceye sahip bulunmadan 2.500.000 TL ücret alan Aras Kargo'nun modern köleleri emek ve sermaye arasındaki büyük savaşta yola yeni çıkmışlardı.

Aras Kargo direnişi sırasında karşılaşılan güçlüklerin en önemlisi sendikal rekabet adına sınıf hareketinin somut olarak bölünmeye çalışılmasıydı

Yaklaşık iki ay öncesine kadar Aras Kargo şirketi, kargo taşımacılığında ilk sırada yeralıyordu. Son iki aydır bu sıralamada oldukça gerilere düşen Aras Kargo şirketi 12 Temmuz 1994 günü Ankara'daki aktarma merkezinde sendikal faaliyet yürüten üç işçinin işine hiç bir gerekçe göstermeden son verdi. Bu olay üzerine arkadaşlarının işten atılmalarını protesto etmek, yeniden işe alınmaları ve sendikal haklarının tanınması talepleriyle 52 işçinin de katılmasıyla 55 kargo işçisi işyeri önünde oturma eylemine başladılar.

İşverenin "Acil Yardım" çağrısı üzerine işçileri, işyerinin önünden kaldırmaya gelen jandarmalar işçilerin kararlı tavırları karşısında geri çekilmek zorunda kaldılar.

Günde 14-16 saat çalışan ve çalışmalarının karşılığı olarak hiç bir sosyal güvenceye sahip bulunmadan 2.500.000 TL alan bu modern kölelerin tümü sınıf bilincine sahip işçiler değildiler ve neye karşı savaştıklarının bilincine varamamışlardı. Emek ve sermaye arasındaki bu büyük savaşımda onlar daha yola yeni çıkmışlardı.

Ankara'da direnişin başlamasıyla birlikte, sosyalist basın arasında oluşturulan destek komitesi olanakları ölçüsünde direnişle dayanışmaya çalıştı. 22 Temmuz'da jandarma ikinci bir saldırıyla işçileri işyeri önünden attığı zaman "Bunlar nasıl olsa vasıfsız, bilinçsiz işçi, direniş burada biter." diyen bazı komite üyelerine tanık olduk. Oysa direniş cephesinde böyle sert bir müdahale ile karşılaşan işçiler belki de karşılarında ilk defa devleti gördüler. Devlet jandarmasıyla, polisiyle, kalkanı ve jopuyla Celal Aras'ın yanıbaşındaydı.

Devrimci-öncü işçilerin yerinde ve doğru bir müdahalesiyle hızlı bir örgütlenme ve programlı bir çalışma başladı. Bu ikinci müdahale direnişçiler arasında bilinç sıçramasının olanaklarını sunarken, öncü işçiler diğer direnişçilerle aralarındaki bağları sıkılaştırdılar. Direniş daha güçlü örülüyordu.

Hızlı bir kamuoyu yaratma çalışmasına yönelen işçiler ısrarla bu direnişin önemli bir amacının da ülkemiz sınıf hareketinin önünü biraz olsun açabilmek olduğunu ve bunun da ancak üretim sürecine müdahale ile mümkün olabileceğini belirttiler.

Bu süreçte karşılaşılan güçlüklerin en önemlisi ve ders alınması gerekeni ise sendikal rekabetin sınıf hareketini bölmeye varan somut sonuçları oldu. Sevindiricidir, başarılı olamadı: Yıllardan beridir Aras Kargo'da örgütlenme çalışması olmayan TÜMTİS sendikasındaki bürokrat zihniyet için birden bire Aras Kargo'da örgütlenmek acil bir sorun halini aldı. Üstelik ilginç olan; direnişin örgütlü sendikal bir zeminde devam ettiği bu işyerinde yeni bir sendikal örgütlenmeye girmeye çalışan bu kişiler ısrarla "sınıfın öncü partisi"yle beraber olduklarını iddia ediyorlardı... Yorum okuyucularımızındır!

Direniş sürecinde işverenin polis eskisi bir grup insanı güvenliği sağlamak bahanesiyle işçilere saldırtması, ayrıca direnişin kırılması için başka illerden işçi getirilmesi de karşılaşılan zorluklardandı.

Kapitalizmin kronik krizinin ve sürdürülen kirli savaşın yükünü sınıfa

Burjuvazi 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde direnişçi işçilere silahlı kuvvetleriyle saldırdı.

yıkmaya çalışan burjuvaziye anlayacağı dilden cevap vermek sınıf hareketinin önünü açacaktır.

Bu yolda, direnişi kırmak için getirilen sınıf kardeşlerini de yanlarına almayı başaran Aras Kargo direnişçileri 28 Ağustos 1994'te İstanbul yolu 21. km.de aktarma merkezinde **işgal** dediler.

Her ne kadar hoşlarına gitmese de, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak direnişi onaylamak, burjuva basını da duyurmak zorunda kalıyordu. 29 Ağustos sabah saat 02.00'da işyerine gelen genel müdür Aslan Kut sarhoşluğun verdiği cesaretle işçilerin haksızlığını burjuva basına anlatmaya çalışıyordu. Burjuva basının soracak sorusu yoktu. Gerçeği ortaya koymaya çalışan sosyalist basına ise Aslan Kut'un cevabı "Ben sizi basın olarak tanımıyorum" oldu.

İşçilerin yürekli direnişini kırmak için yüzlerce jandarma ve polis görevlendirilmişti. Jandarma ve polisin girişimlerini kendilerini ve işyerini yakma kararlılığı ile başarısızlığa uğrattılar. Direngen ve kararlı tavırlarıyla Aras Kargo işçileri sınıfın saldırılar karşısındaki tutumunun ne olması gerektiğini ortaya koydular.

İşveren 28'i gecesi suyu elektiriği, telefonu kesti, yemek verilmesine izin vermedi. 4 gün 5 gece aç susuz direndiler ve geri çekilmediler. Üstlerine benzin dökerek kararlılıklarını gösterdiler.

42 direnişçi işçinin başlattığı, içerideki işçilerin de katılımıyla sayıları 150'yi bulan işgalci işçiler kuşatmanın baskısı altında, önceki örgütlülüklerini buraya taşıyamamanın ve 150 direnişçiyi çelikleştirememenin sonucu olarak beşinci günün sonunda 47 kişi kaldılar ve beşinci günün sabahı, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde burjuvazi silahlı kuvvetleriyle saldırdı. "Teslim olun" çağrısına teslim olmayarak cevaplayan 47 direnişçi işçiyi coplarla, dipçiklerle gözaltına aldı. Ama, zafer işaretleri bunun bir yenilgi değil yengi olduğunu, son değil başlangıç olduğunu gösterdi.

Devrimcilerin, komünistlerin sınıfla bağlarını kurmada yetersiz kaldığı, sınıf eylemlerinde örgütleyici ve yönlendirici olarak değil, "destekçi" olarak bulunduğu günümüzde, sınıfın eylemleri sınıf dayanışmasının yeşeremediği bir zeminde gelişiyor ve kolayca düzen güçleri tarafından geri püskürtülüyor.

"Direniş (işgal)den sonra DİSK Nakliyat-İş sendikasını arayan Gerçek Dergisi muhabirlerinden biri 'Hani işçiler sonuna kadar direneceklerdi, hani kendilerini yakacaklardı, ne oldu?' türünden anlamsız sorular sordu", diyen işçiler; bu tür söylemlerin bazı çevrelerin bakış açısını göstermesi bakımından önemli olduğunu dile getirdiler.

Kötü örnek yayılmasın düşüncesiyle, bir ders verdiğini de düşünen burjuvazi işçileri 5 gün hücrelerde tuttu, ardından yine kendi mahkemeleri onları serbest bıraktı.

Bunun üzerine direnişçi işçiler yaptıkları basın açıklamasında (en kısa biçimi ile): "5 Nisan Kararlarından sonra yoğun bir şekilde gündeme getirilen ekonomik terör yöntemleriyle bir milyona yakın işçi işsizlik cehennemine atıldı. Bu ekonomik teröre karşı direnen Aras Kargo işçileri ise devlet terörü ile susturulmak istenmektedir." dediler. Tekelci terör devleti bir kez daha kimin yanında olduğunu ve iktidarda kimin bulunduğunu gösterdi.

Aras Kargo Direnişi'ni 1980 sonrası militan eylemlilik sürecinin önemli bir kilometre taşı olarak görüyoruz. Devrimcilerin, komünistlerin sınıfla bağlarını kurmada yetersiz kaldığı, sınıf eylemlerinde örgütleyici ve yönlendirici olarak değil, "destekçi" olarak bulunduğu günümüzde, sınıfın eylemleri sınıf dayanışmasının yeşeremediği bir zeminde gelişiyor ve kolayca düzen güçleri tarafından geri püskürtülüyor.

Durum ortada; görev komünistleri bekliyor!

Coşkun Sel
Nedret Bahadır

Bir grup sağlık emekçisinin "Komünist Sağlıkçılar" imzasıyla yayınladıkları ve Tüm Sağlık Sen"in kongre sürecinde yaygın olarak dağıttıkları, kamu emekçilerinin sendikal-ekonomik savaşımıyla ilgili geliştirici, yaratıcı saptama ve perspektifler içeren bildirilerini yayınlıyoruz.

Sermayenin saldırılarına karşı tek silahımız örgütümüzdür, ona sahip çıkalım !

Sermaye devleti 5 Nisan ekonomik istikrar paketiyle birlikte emekçi sınıflar üzerindeki baskı ve sömürüsünü yoğunlaştırmıştır. Siyasi ve ekonomik krizi derinleşen tekelci terör devleti, krizin faturasını emeğe çıkarmada, her ne pahasına olursa olsun işçi ve emekçiler üzerindeki sömürüyü yoğunlaştırmada kararlı görünüyor. Kazanılmış ekonomik, demokratik hakları dahi geri alıyor.

Siyasal bakımdan örgütsüz, öncüsüz işçi sınıfının sendikal örgütlülüğünün de bürokratik işleyişe ve uzlaşmacı bir anlayışa sahip olması, sermaye devletinin saldırısını ciddi bir karşı koyuşla cevaplamasını engelliyor. Sermaye devleti kendiliğinden gelişen eylemlere müdahale edip büyümesini, güçlenmesini ve yayılmasını engelliyor. Devrimci-demokrat, sosyalist harekete, Kürt ulusal hareketine azgınca saldırıyor. Diğer taraftan da bunları ehlilleştirmenin planlarını yapıyor.

Kamu çalışanları sendikaları da bu saldırıdan nasibini alıyor. Devrimci, yurtsever sendika yöneticileri kontr-gerilla saldırılarıyla öldürülüyor, kitle gösterilerine polis saldırıyor. Diğer taraftan da gerici-faşist Türk Kamu-Sen devlet eliyle örgütlenmeye çalışılıyor.

'90 Temmuz'unda başlayan ve süregelen mücadelemiz sonucu bazı haklarımızı bedeller ödeyerek, sökerek aldık. Antidemokratik yasalara, fiili baskılara rağmen bunu başardık. Geldiğimiz noktada görevimiz, bu kazanımlara sahip çıkmak ve daha ileri mevzilere atılabilmektir.

Sendikamızın durumu

Sendikamız başlangıçta hızla kitleselleşebilmiştir. Daha sonra bu kitleselleşme durağanlaşmış, mevcut kitlede de nitelik sıçraması, politizasyon gerçekleştirilememiştir. Önder konumundaki yönetici ve temsilcilerin siyasi yapılardan kaynaklanan grupçu anlayışları, kafa karışıklıkları sendikal mücadeleye yansımıştır. Toplumsal hareketin ivmesinin düşüklüğü, kitle gösterilerine azgınca polisin saldırması, devlet terörü, gerekli araç-gerecin yaratılamaması kitleselleşmenin önünü kesmiştir.

Sendikal mücadelemizi kısır döngüden kurtarmak, önünü açmak, geldiğimiz noktayı sağlıklı değerlendirmekten geçmektedir. Kazanımlarımıza sahip çıkmalı, ama hata, zaaf ve eksikliklerimizi açığa çıkartmalıyız.

1-Dişle tırnakla elde ettiğimiz kazanımlara yeterince sahip çıkıp propaganda edemedik. Sendika hakkını fiili olarak devlete kabullendirdik ama çalışanların kafasında yasallaştıramadık.

2-Siyasi-toplumsal konularda açık-net politikalar oluşturulamadı. Oluşturduğumuz konularda ise, gerekli araç-gereçleri de kullanarak kitlemizin bilincine yansıtılamadı.

3-Sendikal örgütlenme kendiliğindenci sürece bırakıldı. Zaman zaman açılan üye kampanyaları sözden öteye geçemedi. Birinci yıl kaydedilen üye sayısında belirgin bir artış olmamıştır.

4-Temsilcileri, üyeleri, kitleyi politikleştirmek doğrultusunda yeterli çalışma yapılamadı, uygun yöntemler seçilemedi. Apolitik, duyarsız, korkak diye nitelendirilen kitleyi örgütleyici ve eğitici faaliyetler sürdürülemedi. Sendika okula çevrilemedi.

5-Sendika kongreleri mücadele sürecini değerlendirmeyen, sendikal savaşım ve yeni savaşım hedefleri üretmeyen kısır çekişmelerle geçen platformlara dönüştü.

6-Kısır işleyen süreç, grupçu anlayışları güçlendirmiş, tabanda güç oluşturmak yerine grupları ittifak çerçevesinde hareket etmeye yönlendirmiştir. İttifaklar sendikal mücadele anlayışına, eylem birlikteliğine değil, yönetim paylaşımına ve oy pazarlığına dayandırılmıştır.

7-Mücadele bir noktadan sonra politik görüşmelere endekslenmiştir. Ankara yürüyüşleri, SHP ile görüşmeler vb. kitlede

"Bekleyelim haklarımızı SHP verecek" anlayışını doğurmuştur. "Hak verilmez alınır." anlayışının yerini diplomasi almıştır.

8-"Tabanın söz ve karar hakkı " bazen eylemsizliğin gerekçesi olarak sunulmuştur. Somut duruma anında müdahale edilememiş, gerekçe olarak da işyerlerinde karar alınmaması gösterilmiştir. Diğer yandan tabanın tartışması beklenmeden genel politika ve eylem kararları alınabilmiştir. Karar sürecine katılmayan kitle, doğal olarak eylem sürecine de katılmamıştır.

9-Sendika ekonomik-demokratik hakların savunulduğu heterojen bir örgütlülüktür. Heterojenliği, kitleselliğini ve demokratik işleyişini belirler.

10-Sendikal mücadelede iki kaba hata yapılmaktadır. Birincisi sekterlik; ikincisi kitle kuyrukçuluğu. Kitleden kopmamak anlayışıyla bazen kitlenin geri bilincine teslim olunmuş, kuyrukçuluk eylemsizliğin gerekçesi olarak sunulmuştur. Bazen de devrimcilik adına kitle hor görül-müş, güvensizlik dile getirilmiş ve tabandan kopuk tutum ve davranışlar takınılmıştır.

11-Mücadele "grevli, toplu sözleşmeli sendika" yasasıyla sınır-landırılmıştır. Güncel ekonomik, demokratik, sosyal hakların kazanımı doğrultusunda sistemli mücadele edilememiş, siyasi mücadele ile bağı kurulamamıştır.

Bu maddeleri çoğaltmak mümkün. Ama biz genel çerçevesiyle ele aldığımız bu hata, zaaf ve eksiklikleri aşmanın önümüze yeni sendikal siyaset ve savaşım hedefleri koymaktan geçtiğini düşünüyoruz. Bu anlayışla sürece yönelik müdahale önerilerimizi, hedeflerimizi, politikalarımızı aşağıda sıralıyoruz.

Ne yapmalı ve hedeflerimiz

1) Kamu çalışanlarının sınıfsal konumu hakkındaki kafa karışıklığına son verelim. İş kolumuzun özelliğinden dolayı, farklı katagorilerdeki meslek gruplarını içine alması, sağlıklı değerlendirmeye engel olmamalıdır. Kapitalist devlete meta üretmiyoruz ama hizmet üretiyoruz. Sermayenin kendisini yeniden genişletmesi için çalışıyoruz. Araba üretmiyoruz ama hastahane sahibini zengin etmek, döner sermayeyi arttırmak için ücret karşılığında işgücümüzü satıyoruz. Bütün bunlar tartışmaya meydan bırakmaksızın, bizi işçi sınıfının bir bileşeni yapmaktadır. (İşveren konumundaki müdür, başhekim vb. dışındakiler.)

2) Siyasal-toplumsal konularda net politikalar oluşturmalı ve bunun çalışanlar tarafından bilince çıkartılması sağlanmalıdır.

3) Beklemeci ve kuyrukçu anlayıştan uzak durulmalıdır. Haklarımızı almanın başlıca yöntemi, haklarımızı fiili olarak kullanmaktır. Sendika hakkını böyle almadık mı? Hükümetin çıkartacağı yasayı eleştirmek yerine derhal bir komisyon oluşturmalı, kendi yasamızı hazırlamalı, taleplerimizi üretimden gelen gücümüzü kullanarak iş bırakmalarla hükümete dayatmalıyız.

4) Sendika, sermayenin saldırısına karşı ilk direnme hattıdır. Direniş ve kazanımlar sendikanın sınıfsal bilinci ve kitle içindeki gücüne bağlıdır. Bu bilinçle ideolojik savaşım verirken, diğer taraftan üye tabanı genişletilmelidir.

5) "Bir tek sağlık emekçisi sendikasız kalmasın!", "Tüm sağlık çalışanları Tüm Sağlık-Sen'e!" anlayışıyla hızla kitle örgütlenmesine gidilmelidir. Sendikamız üyelerini ve diğer çalışanları kendi sorunlarına, yaşamlarına, emeklerine ve diğer toplumsal sorunlara sahip çıkma noktasında eğitmeli, politikleştirmeliyiz.

6) Grupçu anlayışları ve kısır çekişmeler biryana bırakılmalıdır. Farklı anlayışlar, en geri üyelerimizin dahi siyasi düşüncelerine ambargo koymamalı, propaganda özgürlüğünü yasaklayıcı tarzda hareket edilmemelidir. Herkesin kendi düşüncesini özgürce ifade etme hakkı olmalıdır. Farklı anlayışların ideolojik mücadelesi, tartışması sonucunda, çoğunluğun oylarıyla karar alınmalı ve uygulanmalıdır.

7) Gerek işkolumuzda, gerekse de diğer çalışanlar arasındaki statü ve meslek ayrıcalıkları öne çıkarılmamalı, ortaklıklar yakalanmalı ve eylem birliği zorlanmalıdır. (Tabii bu bağımsız eylem yapmamızı engellememelidir)

8) İşçi-memur ayrımının kaldırılması için mücadele etmeli, tüm çalışanların tek bir sendikal konfederasyon altında toplanması hedeflenmelidir.

9) Sermaye sınıfı devlet aracılığıyla kendisi dışındaki tüm sınıf ve katmanlara saldırmaktadır. Ekonomik-sendikal mücadelemizi copla, süngüyle karşılarken, komünistlere-devrimcilere gözaltı kayıpları, infazlar; Kürt ulusunun özgürlük mücadelesine tankıtopu; işçilere emekçilere aç, sefil, onursuz, örgütsüz bir yaşamı reva görmektedir. Sınıf ve kitle sendikası, aynı zamanda demokratik bir örgüt olan sendikamız bu sorunlara duyarsız kalmamalı, basın açıklamaları ile bunlar kınanmalı, bununla yetinmeyerek eylemli dayanışmaya gidilmelidir.

10) İşyerlerimizdeki diğer örgütlülüklerle

(Sağlık-İş, Sağlık-Sen, Genel Sağlık-İş, Tabibler Odası, Hemşireler Derneği vb.) kollektif çalışma yapmalı, eylem birliği zorlanmalıdır. Yönetimlerin birliği sağlanmasa da tabanda en geniş birliktelik yakalanmalıdır.

11) Sendikal birlikte sendikal anlayış öne çıkartılmalı "sendikal mücadele anlayışı" ve "eylem birliği" üstüne sendikal birlik gerçekleşmelidir.

12) İşyeri ve meslek sendikası anlayışına karşı mücadele edilmeli, iş kolu sendikası temel alınmalıdır.

13) Sendikal mücadele sendika bürolarına hapsedilmemeli, işyerlerine taşınmalıdır. Sendika yöneticileri, temsilciler, üyeler ve diğer çalışanlarla sıcak bağlar kurmalı, kollektif faaliyetler örgütlenmelidir.

14) Belli hedefler doğrultusunda işlevli komisyonlar kurulmalıdır. Basın-yayın, örgütlenme, eğitim, sosyal faaliyet komisyonları kurulmalı, gezi, folklor, sinema-tiyatro vb. sosyal faaliyetler düzenlenerek kitle ilişkileri canlandırılmalı, kitlemizle kucaklaşabilmenin önü açılmalıdır.

15)Sendikanın ayakları diyebileyeceğimiz, kitleyle bağları güçlü, tabanla en fazla yüzyüze gelen, eylemlerde en önemli misyonu üstlenen işyeri temsilciler kurullarına özel önem vermek zorunludur. Bu yapıların karar alma süreçlerinde etkinliklerinin artması ve sağlıklı bir şekilde çalışmaları sendikayı sınıf ve kitle sendikası haline getirecektir.

16) Sendika içi demokrasiyi işletmek önemlidir. Sendikal işleyişte söz ve karar hakkını sonuna kadar kullanabilecek kanallar devamlı açık olmalıdır. Tüzük ve iç tüzük hükümlerinde tabanın söz ve karar hakkını tanıyan hükümler konmalı, yapılar çalıştırılmalıdır.

17) Yeni haklar kazanmak, kazanılmış kreş, servis, yemek, lojman vb. haklarımızı korumak ve geliştirmek için mücadele edilmelidir. Çalışma saatlerinin kısaltılması, kreşlerin ücretsiz 24 saat hizmet vermesi vb. önümüze koyacağımız yeni mücadele hedeflerindendir.

18) Sermaye devletinin insan sağlığına verdiği önem ortadadır. % 2'lik sağlık bütçesi, 10 milyonluk kente 10 büyük hastahane, kapılarda sürünen hastalar, 24 saat ara vermeden çalışan sağlık personeli vs. Sorumlusu biz olmadığımız halde bu 'sağlıksız' sağlık politikasının kavranması ve alternatif olarak sunacağımız sağlık politikasının oluşturulması için çalışmalıyız.

19) Sağlık politikamızın genel çerçevesi şunlar olmalıdır:

a) Sağlıkta ticaret olmaz. Herkese eşit, ücretsiz, nitelikli sağlık hizmeti!

b) İşyeri yönetimlerinde, çalışanların söz, karar denetim hakkı.

c) Tedavi edici hizmetlerle birlikte halk sağlığı, koruyucu hekimlik, çevre sağlığı da ele alınmalı ve belli hedefler konmalı.

d) Sağlık çalışanlarının eğitim-öğretim eksiklikleri, yanlışları açığa çıkarılmalıdır. Eğitimin niteliği, düzeyi ve süreci eğitim işkoluyla ortaklaşa saptanmalıdır.

Son söz

Siyasallaşma ve örgütlenme bugünkü temel sorunumuzdur. Güncel ekonomik-demokratik sorunlardan yola çıkarak, bunların sitemle bağını kurmalı, sermaye cephesine karşı emek cephesini oluşturmanın önemi vurgulanmalıdır. Son olarak iki noktanın altını çiziyoruz:

1.Sendika ekonomik-demokratik kitle örgütüdür. Kapitalizm koşullarında tüm kitlenin sınıf bilinci alacağı ütopyasına kapılmamak gerekiyor. Sorun heterojen, geniş siyasi yelpazeye önderlik sorunudur.

2.En iyi, en devrimci sendikalar işçi sınıfının ancak kısmi ekonomik-demokratik haklarını alabilirler. Fakat işçi sınıfının gerçek kurtuluşu kendi iktidarı olan sosyalizmdedir. Sendikal mücadelenin yanısıra sınıf bilinçli, devrimci işçilerin asıl görevi kendi demokrasilerini kuracak mücadeleye önderlik edecek ihtilalci komünist partisini yaratmaktır.

Komünist Sağlıkçılar

TİS'in işçi sınıfı içindeki yeri

ŞÜKRÜ KOÇ

Bugün işçi sınıfının gerek ekonomik mücadele, gerekse siyasi mücadele alanında ağırlığını yeterince hissettirememesinin başlıca nedeni sendikaların çeşitli soydan sendika ağaları ve sendika bürokrasisi tarafından gaspedilmiş olmasıdır. Sendika bürokrasisi, işçi yığınlarını mücadeleden dışlayarak sendikal mücadeleyi, sendika bürokrasisiyle patronlar arasında bir diplomasiye dönüştürmüştür. Özellikle TİS dönemlerinde bu durum daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Sendika ağaları son yıllarda işçilerin tepkisi karşısında işçi isteklerini önceden tesbit etmekte ve görüşmeleri kapalı kapılar ardında yapıp (Zonguldak Madencileri sözleşme görüşmelerinde olduğu gibi) ne olup bittiğini işçilerden tamamen gizlemektedirler. Bu durum işçilerin tepkisini çekmekte ve her geçen gün işçiler mücadelenin doğrudan tarafı olmak ihtiyacını daha derinden hissetmektedir.

Bu ihtiyacı bugünkü koşullarda karşılayacak mekanizma son yıllarda kimi işyerlerindeki uygulamalarda kendini açığa vurmuştur. (Flament örneği) Bu uygulamanın yaygınlaştırılıp yetkinleştirilmesi sendika ağaları karşısında işçi insiyatifinin artmasına olanak tanıyacaktır.

Bu mekanizma işyerlerinde kurulan "TİS komiteleri"dir. İşçiler tarafından doğrudan TİS görüşmelerinin başlamasından önce seçilen bu komiteler, yeterli sayıda işçiyi kapsadığı ve görüşmeleri sürdüren sendika bürokratlarını yakın takibe aldığı, görüşmelerde olup bitenleri işçilere aktararak, bu süreçte işçilerin ağırlığını duyuracak girişimleri örgütlediği ölçüde, görüşmeleri işçiler lehine baskıya almak olanağını yaratabiliyor.

Hiç kuşkusuz ki sözleşme teklifleri sunulmadan önce işçilerin isteklerini almak gelişmeler konusunda işçileri bilgilendirmek, daha önemlisi görüşmeler süresince işçilerin girişeceği eylemleri planlayıp hayata geçirmek komitenin doğrudan görevleri olduğu ölçüde istenen amaçlara varmak kolaylaşacaktır. Şu açıktır ki sendikal bürokrasinin karşıtı, sendikal demokrasidir. Hamasi nutuklar dışında, bugün Türkiye'deki sendikal yaşamda olmayan da budur. İşçi sendikaları tabela ve tüzüklerinde her ne kadar "işçi" ibaresi kullanıyorsa da, gerçekte işçiler ve sendikalar ayrı ayrı durmakta, ne işçiler sendikaya yürekten sahip çıkmakta ne de sendikalar işçi sorunlarına sınıf temelinde sahip çıkmakta.

Ama burada asıl "suç" işçilerde değil, sendikaları ele geçirmiş olan sendika bürokratlarındadır. Sendika ağaları işçilerin sendikadan, sendikal sorunlardan uzak durmasını istemektedirler. Çünkü bilmektedirler ki, işçiler sendikal sorunlarla ilgilenip sendikalarına sahip çıktıkları an, onları orada hiç bir güç ve entrika tutamayacaktır. Evet, asıl suç işçilerde değildir, ama öncü işçilerde sendikaları ağalara ve bürokratlara terketmiş olmanın, onların sendikalarda istedikleri gibi at oynatmasının sorumluluğunu taşımaktadırlar.

Şu bir gerçektir ki; bugün sendika ağalarının böylesi rahat bir biçimde yerlerinde oturmalarının nedenlerinden biri, hatta en önemlisi işçilerin varolan durumu kabullenmiş ve değişmez görmeleridir. Oysa durum değiştirilebilir ve ağalar alaşağı edilebilir. Yeter ki işçiler kendi sendikalarına sahip çıkmasını bilsin, birleşip bürokratları ve ağaları sendikalardan atmak için mücadeleye girilebilsin.

İşçi insiyatifli TİS komitelerinin varlığı koşullarında TİS'ler; sendika ağalarına karşı yürütülecek mücadelenin ve varolan statükoyu işçi sınıfı lehinde yıkacak müdahalenin başlangıç olanaklarını bize sunmaktadır. Bu anlayışla TİS öncesi ve bütün TİS süreci boyunca etkin bir çalışmanın sürdürülmesi gerekir.

(Devamı sayfa 21'de)

Aybars Bentürk Aramızdan Ayrıldı

Aybars Bentürk
29.12.1936'da İstanbul Arnavutköy'de doğdu.
4.7.1994'de Berlin'de yakalandığı akciğer kanserine yenik düştü.
1960 yılında Almanya'ya giden ilk Türk işçilerinden olan Bentürk, Batı Berlin'de işçi ve sol hareketin örgütlenmesinde önemli roller oynadı. TTO (Türk Toplumcular Ocağı) ve ATTF'nin (Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu) örgütlenmesinde ve faaliyetlerinde yer aldı. TKP MK üyeliği de yapan Bentürk, TKP Batı Berlin örgütünün likide edilmesi üzerine SEV'e (Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi) üye oldu.
Kararlı enternasyonalist, inatçı devrimci Aybars Bentürk'ü saygıyla anıyoruz.
Aşağıda 9.7.1994 tarihinde Almanya'da yapılan anma toplantısında, kavga arkadaşlarının yaptığı konuşmadan alıntılar aktarıyoruz.

"...Batı Berlin'deki örgütlenmemizde, dağılmak üzere olduğumuz anlarda toparlanmamızda, gericilerin saldırıları karşısında aldığımız isabetli tutumlarda, farklı görüşlerin bir araya geldiği en geniş katılımlı (...) yürüyüş ve mitinglerin örgütlenmesinde Aybars'ın büyük katkıları vardır. O, marksizme-leninizme, partiye, sosyalist ülkele-re ve enternasyonalizme sevgi ve bağlılığıyla, eleştirici, kararlı, özverili ve alçak gönüllü kişiliğiyle örnek bir devrimci ve Komünistti." (...) "Aybars, 1960 yılı başında Almanya'ya gelen ilk Türk işçilerindendi. Kendisi inşaat soğuk demir ustasıydı. Önce Stuttgard civarında çalıştı. Ama asıl amacı ilk fırsatta Batı Berlin'e geçmek oldu."

Bentürk'ün B. Berlin'e geçmesi şöyle oluyor.

"...Batı Berlin dünyada politik nabzın hızlı attığı, sosyalizmle kapitalizmin çatıştığı bir konumda idi. ...İlerici işçilerin B.Berlin'e gelmesinin asıl nedeni kuşkusuz D. Berlin'de sosyalist bir devletin varlığıydı. Brecht Tiyatrosu, Nazım Hikmet'in, Bizim Radyo'nun ve TKP'nin varlığı da bunda büyük rol oynadı. B.Berlin'e gelmek bunlardan birine ya da hepsine yakın olmak demekti."

Bentürk,1960'lı yıllarda bir çok ilerici aydın ve işçi ile birlikte özellikle bir kafede toplanarak örgütlenme çalışmalarını yürütür. Yoğun tartışma ve toplantılar sonucu sonraları TKP B.Berlin örgütünün çekirdeğini de oluşturacak örgütlenmeler ortaya çıkar.

"...Cafe Steinplatz teknik üniversitenin karşısında ilerici Alman ve Türk öğrencilerin ve aydınlarının buluştukları bir yerdi. O zaman Batı Berlin'de bir işçi ve bir de öğrenci derneği vardı. (...) Ülkenin geleceği ve gelişmesi hakkında her iki dernekte de ateşli tartışmalar oluyordu. Bu tartışmalar derneklerde sağ-sol kutuplaşmasını hızlandırdı. (...) İlk kristalleşen grup, öğrenci ve işçilerin ortak oluşturduğu "ilericiler ve devrimciler grubu" idi. Bu grup daha sonra TTO'nun, ATTF'nin ve TKP'nin çekirdeğini oluşturdu. Aybars'ta bu grubun içindeydi."

Örgütledikleri "İlericiler ve devrimciler grubu" 1 Mayıs ve Ekim Devrimi kutlamalarını düzenlemek isteyince elçilikten "Bakın evladım, bu program şimdi Doğu Berlin'de TKP başkanının önünde duruyor ve O sevincinden votkaları deviriyor, ayağınızı denk alın" uyarısını alırlar.

Bu uyarı TKP ile ilişki kurmanın gerekliliği noktasında Bentürk ve arkadaşlarını ateşler.

Ateşenin tehditleri grubu dağıtma noktasına getirmişken, Bentürk TKP ile ilişki kurduğunu söyleyerek grubu toplar. Ama tanışılan kişi Bizim Radyo'dan uzaklaştırılmış biridir...

"...Daha sonra öğrendik ki Abdülcanbaz Veli Bizim Radyo'dan uzaklaştırılmış kişiydi. (...) Böylece TKP ile ilk ilişkiler başarısızlıkla sonuçlandı. (...) Partiyle bağ bir türlü kurulamıyordu. Bir gün bize İsveçliler partiyle bağlarını nasıl kurduklarını anlattılar, 'gidin doğuda Merkez Komitesinin kapısına dayanın' dediler. Nitekim öyle de oldu, partiyle ilişki kuruldu. Yakup Demir'le tanıştık."

(...) "12 Eylül darbesinden sonra Parti MK'sını güçlendirme sorunu dayattığında Aybars MK'ya alındı. O tekrar B.Berlin örgütünün sorumlusu idi. Türkiye'deki Askeri Cuntadan kaçan yoldaşları barındırmak O'nun omuzlarındaydı. Alman yoldaşların da yardımıyla B.Berlin'deki bu görevi başarıyla yerine getirdi. Aybars Alman yoldaşlarla ilişkiye çok büyük önem verir, işçi ve komünist hareketin ancak enternasyonal dayanışmayla başarıya ulaşabileceğine kesinkes inanırdı."

Bir çok zorlukla yaratılan TKP Batı Berlin örgütü Kutlu kliğince tasfiye edilir.

"...Kutlu 30 yıl iğneyle kuyu kazar gibi yaratılan dev gibi Batı Berlin örgütünü likide etti. Üyelerin büyük çoğunluğu partiden atılacağı bir sırada SEV (Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi) yardıma koştu. Tek ülke, tek parti ilkesine dayanarak bu 'sorunlu' üyeler SEV'e devredildi. Bundan sonra Aybars da SEV'in üyesiydi. Bu kez SEV'in gazetesini basıyor ve dağıtıyordu."

Yoğun tempo ve yıkımlar Aybars Bentürk'ü yıpratır. Akciğer kanseri olan Bentürk doktorların 2-3 ay ömür biçmelerine rağmen tam 2.5 yıl devrimci inatla yaşar. Temmuz '94'te yaşama gözlerini yuman Aybars Bentürk'ü saygıyla anıyoruz. Yaşamının son kesitini arkadaşlarından dinleyelim.

"Son yıllarda Aybars'ın yaşamında bir çok terslik üst üste geldi; reel sosyalizmin çöküşü, işsiz kalışı (o dönem DDR parti matbaasında çalışıyordu) ve çok sevdiği karısı, dostumuz Ergin'in kaybı. Aybars çok direngendi ama acılar üstüste gelince üzülmemek elde değildi. İşte tam bu sırada Aybars'ı akciğer kanseri yakaladı. Doktorlar O'na 2-3 ay ömür biçtiler. Ancak O 2.5 yıl yaşadı. Biz yine 'Aybars'ı yaşatan Arnavut inadıdır' dedik. Oysa O'nu yaşatan marksizme-leninizme, sosyalizme ve işçi sınıfına olan bağlılığı, yukarıda anlatmaya çalıştığımız 40 yıllık mücadelesiydi. (...) Ben Aybars'ın öleceğine değil, beraberce daha çok işler yapacağımıza inanıyordum."

"Aybars'ın hayatı mücadeleydi. Sömürüye ve baskıya karşı barış, özgürlük ve demokrasi için, insanca yaşanacak mutlu ve güzel günler için... Aybars bunu başarabilenlerdendi. Bize örnek alınacak bir yaşam bırakmıştır. Anısı yaşayacak..."

TKP üzerine tezler

HALUK YURTSEVER

10 Eylül, Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluş günüdür.

Türkiyeli komünistler, TKP'nin 74. kuruluş yılını da partisiz karşılıyor. Türkiye işçi ve komünist hareketinin ortak kaynağı olan Mustafa Suphi'lerin TKP'si geride bıraktığımız 74 yıl içinde, bir yandan kesintisiz baskı ve devlet terörü, bir yandan da kendi içinden gelen likidasyon darbeleri altında örgütsel sürekliliğini bugünlere taşıyamadı. Herkese göre değişen bir tarihten itibaren bu adı resmen taşıyan parti gerçek TKP olmaktan çıktı. Yine değişik tarihlerde birden çok siyasal örgüt, gerçek TKP'yi kendilerinin temsil ettiği savıyla ortaya çıktılar. Burada, bu tartışmalara girmeyeceğim. Bu yazıda zaman zaman "resmi" dediğimiz 1973-79 yılları arasında saflarında bulunduğum, 80'li yılların sonunda TBKP'ye dönüşen ve otolikidasyonla varlığına son veren, bildiğimiz TKP'yi konu alıyorum.

Bilinenleri yineleme anlamında kronolojik bir anlatıma girişmeden, TKP'nin doğuş, oluşum ve gelişmesinin temel özellikleriyle ilgili tezler öne süreceğim. Bunların bir bölümünü, daha önce, Ekim 1992 baskılı *Marksizm ve Türkiye Solu* kitabında formüle etmiştim. Bu yazıda, onları temel almakla birlikte geliştirme ve değiştirmeler yaptım.

Bir: TKP, Ekim Devrimi'nin ateşleri içinde, savaş esiri Türk bolşeviklerin başlattığı insiyatifle, kurtarılmış sovyet topraklarında kuruldu. TKP'nin kuruluş zamanı, yeri, biçimi kadar sonraki yaşamı, resmen yokedilme zamanı ve koşulları da bu partinin Ekim Devrimi ve Sovyet sosyalizmiyle olan yakın bağını gösterir. TKP, Ekim Devrimi'nin III. Enternasyonal'in çocuğudur.

TKP'nin resmi kuruluş toplantısı sayılan 10 Eylül 1920 Bakü Kongresi, Sovyet Rusya'daki savaş esirlerinden oluşan ve başında Mustafa Suphi'nin bulunduğu Türk bolşeviklerinin insiyatif ve çağrısıyla gerçekleşti. Kongre'ye ülkeden, İstanbul ve Ankara grubundan önemli sayıda delege katıldı ve bu katılım zenginliği Kongre'ye neredeyse tartışılmaz bir temsil ve otorite gücü sağladı. Kongre'de ve seçilen yönetim organlarında ağır basan komünist hareketin "yurtdışı" kanadı oldu. Bu kanat birleştirici güç ve otoritesini Ekim Devrimi'nden, Bolşevik Parti'sinden alıyordu. TKP'nin oluşum ve gelişmesindeki en temel çizgilerden biri, Ekim Devrimi'nin ülke ve partisinin, bu anlamda "dış dinamiğin" TKP üzerinde belirleyici bir rol oynamasıdır.

Doğuştaki bu özellik tüm TKP tarihine damgasını vurmuştur.

İki: TKP'nin Kuruluş Kongresi'nin toplandığı günlerde Ekim Devrimi kritik bir dönemden geçiyordu. Komüntern'in Temmuz 1920'de toplanan II. Kongresi ile 1920 Eylül'ündeki Bakü Kongresi arasındaki iki aylık zamanda dünya devriminin geleceği açısından sonuç belirleyici gelişmeler oldu. Temmuz'da Kızıl Ordu Polanya'da ilerliyor, Sovyet iktidarına kesin gözüyle bakılıyor ve Polanya'nın kazanılması dünya devriminin kilidini açacak çok önemli bir adım olarak değerlendiriliyordu. Ancak bir ay kadar sonra tam ters yönde bir gelişme oldu. 16 Ağustos'ta Kızıl Ordu Polanya'dan hızla çekilmek zorunda kaldı ve 12 Ekim 1920'deki ateşkes antlaşmasıyla birlikte yalnız Polanya taarruzu değil, Avrupa ve Dünya devrimi yönündeki stratejik taarruz da sona erdi. Polanya yenilgisi Dünya devriminin geri çekilişini haber veren dramatik bir dönüm noktasıdır.

Dünya devrimine büyüyemeyen Ekim Devrimi, bu tarihten sonra *tek ülkede sosyalist iktidarı yaşatma, sosyalizmi kurma ve koruma*

hedefini iç ve dış politikasının temel taşı yaptı; bu politikanın o günkü gereğine uygun bir biçimde de hem dışta hem içte geri çekilmeye başladı. 16 Mart 1921'de imzalanan İngiliz-Sovyet Ticaret Anlaşması; Haziran 1921'de toplanan Komüntern'in III. Kongresi'nde förmüle edilen II. Enternasyonal sendikal hareketiyle birliği gündeme getiren "Birleşik İşçi Çephesi" taktiği ve 1921 Eylül'ünde Bakü'de toplanan "I. Doğu Halkları Kurultayı"nın sessizce yokolmaya terkedilmesi uluslararası alandaki geri çekilmenin üç önemli göstergesiydi. İçerde ise Yeni Ekonomi Politikası (NEP) ile geri çekilindi.

Dünya devriminin yakın beklenti olduğu 1920 Temmuz'unda toplanan Komüntern'in II. Kongresi'nin benimsediği tezlerle, özellikle 21 maddelik üye olma koşullarıyla, III. Kongre'nin "yeni' yaklaşımları arasında ancak stratejik bir yöneliş farklılığı ile açıklanabilecek farklılıklar vardır. Yine Dünya devrimi inancının yüksek olduğu bir sırada toplanan "I. Doğu Halkları Kurultayı"nın temel belgisi, "İngiliz emperyalizmine karşı Sovyet-Müslüman bağlaşıklığı" olarak formüle ediliyordu. 16 Mart 1921'de imzalanan İngiliz-Sovyet anlaşmasının yürürlük koşullarından biri ise aynen şöyleydi: *"Her iki taraf, öteki tarafa düşmanca eylem ve davranışlardan ve kendi sınırları dışında, İngiliz İmparatorluğu ve Rus Sovyet Cumhuriyeti kurumlarına karşı doğrudan ya da dolaylı resmi propaganda yapmaktan kaçınır ve Rus Sovyet Hükümeti daha özel olarak, başta Hindistan ve bağımsız Afganistan devleti olmak üzere Asya halklarının her hangi birini, askeri, diplomatik ya da başka bir eylem veya propaganda biçimiyle İngiliz çıkarları ya da İngiliz İmparatorluğu'na karşı düşmanca eylemlere teşvik etmekten uzak durur."* (1)

Bu anlaşmayı yapmak ve uygulamak zorunda olan (ki zorundaydı) Sovyet hükümetinin, varlık nedeni "İngiliz emperyalizmine karşı doğu halklarının mücadelesini örgütlemek" olan ve başında "birinci" ibaresi bulunan kurultayın ikincisini toplaması artık olanaklı değildi.

Lenin'in partisi ve Komüntern, 1921 başından itibaren çubuğu dünya devrimi taktiğinden, Sovyet iktidarını koruma taktiğine büktü.

Böylece, Sovyet sosyalizmini yaşatmak ve korumak, yalnız Sovyet komünistlerinin değil, Komüntern'e bağlı bütün partilerin temel politikası durumuna geldi. Ne var ki, tarihsel olarak zorunlu, bu nedenle de haklı gerekçelere dayanan bu yeni siyaset, devrimini yapmamış ülkelerdeki komünist partilerini, kendi ülkelerindeki iktidar savaşımı açısından büyük sıkıntı ve açmazlara sokmaktan da geri kalmadı. Bir komünist partisinin varlık nedeni "kendi" burjuvazisine karşı, devrim ve sosyalizm için savaşmaktır. Bu temel görev ile, kendi burjuvazisinin uluslararası politikasını Sovyet'lere dostluk yönünde etkileme siyaseti arasında çok önemli bir çelişki olduğu açıktır. TKP bu çelişkiyi en çok yaşayan, sonuçlarına en çok katlanan partilerin başında geliyor.

Üç: Bunun ötesinde, Türkiye ile Sovyetler Birliği'nin komşu ülkeler olmaları TKP'nin durumunu daha da zorlaştırmıştır. Türkiye Sovyetler'in güvenlik kordonu içindeydi; Kemal Türkiye'si ile iyi ilişkiler Sovyetler için yaşamsal önem taşıyordu. Dünya devriminin yakın bir olasılık olmaktan çıkmasıyla birlikte Sovyet hükümetinin ilk uluslararası anlaşmaları yakın komşularıyla yapması rastlantı değildir. Sovyet Rusya; 26 Şubat 1921'de İran'la, 28 Şubat 1921'de Afganistan'la ve 16 Mart 1921'de İngilizlerle anlaşma imzaladığı aynı gün, Türkiye ile de anlaşmalar imzaladı. Bu tarihten sonra da komşu ülkelere yönelik politikalarında çok dikkatli ve özenli davrandı.

Afganistan ve İran anlaşmaları görece kolay oldu. Afganistan'da komünist bir örgütlenme yoktu. İran'daki küçük ve etkisiz komünist partisi bir Merkez Komitesi açıklamasıyla İran'da devrimin burjuvazinin gelişmesinin tümüyle tamamlanmasından sonra olacağını duyurdu ve İran burjuvazisi ile bağlaşıklığa ciddi bir itirazda bulunmadı.

Türkiye ile anlaşma yapmak, İran ve Afganistan örnekleriyle karşılaştırılmayacak kadar karmaşık ve zordu. Tarihsel düşmanlıklar, Ermeni ve Azerbeycan sorunu türünden ihtilaf konuları vb. engellerin yanısıra bir engel daha vardı. Carr'ın deyimiyle, küçük ama etkili komünist hareketin varlığı da anlaşma yolunu tıkayan bir faktördü. Komünist hareketin etkisi, kuşkusuz ülkedeki güçlü bir işçi hareketinden ve bu temelde iyi örgütlenmiş bir partinin varlığından gelmiyordu. Ama, Türk ulusal kurtuluş hareketinin zorunlu ve sınırlı anti-emperyalist karakterinin büyük Ekim Devrimi'nin ve Bolşevizmin yüksek prestijinin yaydığı etkiler, Türkiye toplumunda komünist düşüncelere açık genişçe bir alıcı kitlesi de yaratmıştı. Çerkez Ethem komutasındaki Yeşil Ordu, TBMM'deki Halk İştirakiyun Fırkası ve yeni kurulan TKP, üçü

birden kurtuluş savaşında hegemonya sağlayacak, Kemal'e iktidar alternatifi olabilecek bir cephe oluşturacak potansiyelleri taşıyorlardı. Yeşil Ordu Yunanlılarla savaşta önemli yararlılıklar göstermiş, halk desteğine sahip bir gerilla ordusu, HİF, liderini Mustafa Kemal'in muhalefetine rağmen İçişleri Bakanı seçtirecek kadar güçlü bir grup ve TKP de komünist birikim ve kolları birleştirerek toparlamış, Komintern'in desteğine sahip bir parti idi.

Burjuva Kemal ve arkadaşları üçlü gücün bloklaşmasının güçlü bir olasılık olduğunu gördüler ve bu tehlikeyi ortadan kaldırmak için, iyi düşünülmüş sinsi bir planı hiç zaman yitirmeden yürürlüğe koydular. Bir ay kadar kısa bir zamanda bu üç gücü de ortadan kaldırdılar. 6 Ocak'ta Yeşil Ordu dağıtıldı, 28 Ocak'ta Mustafa Suphi ve 14 Yoldaşı Karadeniz'de boğduruldular. Aynı gün TBMM'deki HİF mensupları tutuklandılar.

Bu olaylar, Türk burjuvazisinin daha kurtuluş savaşının dumanları tüterken ve daha ayakları üzerinde tam dikilmemişken bile ne denli gerici ve barbar olduğunu gösteriyor. Tabii görmek isteyenlere. Türk burjuvazisi, Türk paşaları yalnız gerici ve barbar değil aynı zamanda siyasidir de. Mustafa Kemal, dışarda Sovyet hükümetiyle iyi geçinme siyasetini içerde komünistleri ezme taktiğiyle birleştirmenin tek değilse bile ilk ve en usta uygulayıcısıdır. TKP ise, Sovyet dış politikasının öncelikleri ile sınıf mücadelesinin önüne koyduğu görevleri ayırma ve bu ikisi arasında sınıf pusulasını yitirmeyen bir denge kurma ustalığını hiçbir zaman gösterememiştir.

Dört: Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katliyle yaşanan trajedi, yalnız Kemal hükümetinin taktiklerine ve Sovyetler'le iyi ilişkilerine bağlanamaz. Burjuvazinin gösterdiği sınıfsal uyanıklığı komünistler gösterememişlerdir. Mustafa Suphi, Kemal'in mektuplarına, İttihat ve Terakkicilerle Kemalistler arasındaki çelişkilere, belki Türk-Sovyet ilişkilerinin dostluk çizgisinde yürümesine güvenerek hareket etmiştir. Ancak, saikleri ne olursa olsun, sınıf karşıtına "güvenmekle" yaşamsal önemde bir hata yapmıştır! Daha da önemlisi, bu büyük trajediye rağmen, TKP'nin tüm tarihi aynı sınıf körlüğünü gösteren sayısız örneklerle doludur. Türk burjuvazisi tersini kanıtlamak için elinden geleni ardına koymadığı halde, TKP bu sınıfta "demokratlık" bulmaya çalışmış, ya da burjuvazi arasındaki çelişkiler üzerine boş ve iyimser hayaller kurmuştur.

Sınıf pusulasızlığı TKP'nin kronik hastalıklarından biridir.

Beş: TKP'nin tüm tarihi boyunca yakasını kurtaramadığı geleneksel zaaflarından biri, teorisizlik ve teoriyi küçümsemedir. Dünya ve Türkiye devriminin temel teorik konularında hiçbir özgün çalışma ya da tez geliştirememiş olması teori alanındaki yoksulluğun kanıtıdır.(*) TKP'nin ne evrensel teorik birikime, ne de Türkiye sosyalizmine ciddi bir katkısından söz edilebilir.

Teoride yoksulluğun iki önemli sonucu oldu. Birincisi, Sovyet ya da Komintern tezlerinin o da yarım yamalak, şablonlu bir anlayışla tekrar edilmesi, ikincisi Türk burjuva ideolojisinin, Kemalizmin ideolojik hegemonyası altına girilmesidir. Kürt sorunundaki ezen ulus şovenisti tutum da bu ideolojik biçimlenmenin doğrudan sonucudur.

Teorisizlik, şablonculuk ve Kemalizmin ideolojik hegemonyasına kapılma zaaflarının genelliği, yalnız TKP'nin değil tüm Türkiye solunun günümüze kadar gelen ideolojik kusurlarının ortak olduğunu gösteriyor. Aşamalı devrim, faşizme karşı burjuva demokrasisine sarılma, ulusal burjuvazide devrimcilik keşfetme vb. türünden tezler Sovyet ve Komintern kaynaklıdır ve solun tümü üzerinde etkili olmuşlardır.

Altı: TKP tarihi, zincirleme likidasyonlar tarihidir. Parti yaşamında, örgüt ve önderliğin olağan yollardan devredildiği bir süreklilik olmadı ve araya uzun ölü dönemler girdi. 1927-30, 1936-44, 1951-73 böyle ölü dönemlerdir ve TKP tarihinin oldukça uzun bir kesitinin örgütsüz ve dağınık geçtiğinin kanıtıdır.

TKP 1932'den 1983'e kadar tam yarım yüzyıl kongre toplamamış bir partidir. Bu, herhangi bir parti için tekrarlanması bir daha mümkün olmayan bir rekordur. Bilinen beş kongrenin her biri, ayrı ayrı nedenlerle tartışmalıdır. Hepsi de kurucu kongre niteliğindedir. Parti yaşamındaki kesintiler öyle uzun ve koyudur ki, yeniden toparlanma dönemlerinde kimin üye olup olmadığı, yeni yöneticilerin yetkiyi nereden, kimden aldıkları türünden sorular hiçbir zaman yanıtlanamamıştır. Parti yaşamında iç dinamik dumura uğramış, "yukarıdan" karışma

(*) Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bir istisna olduğu belirtilmelidir. Doktor, tek başına ve oldukça güç kişisel yaşam koşullarında, komünist hareketin ve Türkiye'nin sorunlarıyla teorik düzeyde ilgilenmiş, doğrusuyla yanlışıyla çok sayıda çalışma bırakmıştır. Özellikle Yol külliyâtı yazdığı tarihte TKP'ye devrimci bir yön kazandırma çabası olarak değerlendirilmelidir.

ve atamalar gelenek olmuştur.

Ençok bilinen örnekleriyle 1930'larda Nazım Hikmet ve Hikmet Kıvılcımlı, 1951'den sonra Reşat Fuat Baraner ve Mihri Belli partinin tasfiyesine karşı koymuş, ülkede mücadeleye devam etmekte ayak diremişlerdir. Ancak bu çıkışlar TKP'yi iç dinamik temelinde reorganize etmeye yetmemiştir. Yetmemesinin düşünülebilecek iki nedeni var. Birincisi TKP üzerindeki Komintern vesayeti ve likidasyonların da çoğu kez Komintern politikalarının sonucu olmasıdır. 1960'larda ülkedeki komünistlerin çoğunun desteğine sahip Reşat Fuat ve Mihri Belli dururken Yakup Demir'in "Dış Büro" sunun SBKP'nce tanınması ve desteklenmesi "vasi"nin gücünü ve tercihini göstermesi bakımından önemli bir örnektir. İkinci neden, TKP'nin 1970'li yıllara kadar toplumsal bir dinamiğe oturamamış olmasıdır. Kapitalist gelişme zayıf, işçi sınıfı cılızdır.

Yedi: Yukarıda sayılan özelliklerine de bağlı olarak, "legale çıkmak" TKP'nin değişmez hedeflerinden biri olmuştur. TKP'nin "legal" mi, "illegal" mi olacağına kendisi değil, her zaman burjuvazi karar verdi. Burjuvazinin uzanamayacağı ve çözemeyeceği özgürleştirilmiş bir örgütlülük anlamında illegalite ve gizlilik, kendi gücüyle toplumsal meşruluk kazanma anlamında legalite yöntemlerine geçiş insiyatif ve ustalığı gösterilemedi, legal alanları açma ve kapama insiyatifi hep burjuvazide kaldı.

Sovyetler Birliği dış politikasının uzantısı olma ve Kemalizmle uzlaşma eğilimlerinin bir ürünü olan legalizm hastalığı TKP'deki sınıf pusulasızlığının ve ideolojik zayıflığın bir başka göstergesidir.

Sekiz: TKP'nin cılız ve örgütsel çalışması sık sık kesintiye uğrayan bir parti olarak kalmasında burjuvazinin uyguladığı ağır terör ve baskı da hiç kuşkusuz önemli bir faktördür.

Dokuz: 1960'lara kadar Türkiye sol hareketinin karınca kararınca tek örgütü olan TKP, dünya komünist hareketine enternasyonal bir bağlılık göstermiş, Komintern gelenek ve normlarını yanlışıyla doğrusuyla Türkiye komünist hareketine taşımış, TKP kadrolarının hiç olmazsa bir bölümü tabutluklarda ve zindanlarda komünist onuru yüksek tutarak olumlu devrimci değerler de yaratmışlardır.

On: TKP'de "enternasyonalizm", bu partinin hem en büyük erdem ve üstünlüğünü anlatan bir ilke ve uygulama, hem de en oportünist, en bürokratik pratikleri meşrulaştırmaya yarayan bir incir yaprağı olmuştur.

Ekim Devrimi'nin o görkemli, çağ açıcı dalgaları içinde yaşam bulan Türkiye komünist hareketi en başından enternasyonalist bir hareket olarak biçimlendi. Proletarya enternasyonalizmine ve onun o günkü anlatımı olan Sovyetler'e bağlılık Türkiye komünistlerinin en temel, en vazgeçilmez ilkesi, varlık nedeni oldu.

Tek ülkede sosyalizm teorisi ve Sovyetler Birliği'ni ne pahasına olursa olsun yaşatma önceliği, dünya işçi ve komünist hareketini büyük sorunlarla yüz yüze getirdi. Türkiye gibi Sovyetler'e komşu ve ulusal kurtuluşla üst üste düşmüş güdük bir burjuva devrimi aşamasından geçmekte olan bir ülkenin komünistlerinin işi daha da zordu. Sovyet devrimini yaşatma enternasyonalist önceliği, SSCB ile TC arasındaki iyi ilişkilerin korunmasını gerektiriyordu. Türkiye komünistleri, kendi burjuva hükümetlerini Sovyetler'le dostluk yönünde etkilemek, en azından bu dostluğu bozacak davranışlardan kaçınmak türünden, zaman zaman kendi sınıfsal varoluş ve amaçlarıyla çelişen misyonlar yüklenmek zorunda kaldılar.

Türkiye komünistleri, önlerine bu somutlukta çıkan proletarya enternasyonalizminin gereklerini yerine getirmek için büyük bedeller ödediler. Enternasyonalist bilinç ve özveri TKP'nin yarattığı önemli değerlerden biridir.

Ancak, kendi toprağına ve sınıfına oturamayan TKP'nin enternasyonalistliği zaman içinde, SBKP'ye yönetsel bir bağımlılık ve itaat ilişkisine dönüştü. 1943'e kadar, TKP'nin iç sorunlarının çözümünde son sözün Komintern'de olduğunu, ve bu yetkinin her zaman doğru kullanılmadığını görüyoruz. 1930'lardaki desantralizasyon kararı ve buna karşı çıkan Nazım Hikmet ve arkadaşlarının partiden ihracı bilinen örneklerdir.

Savaşı izleyen yıllarda Türkiye'de komünist hareket belirgin bir canlanma içine girdi. 1951 TKP tevkifatı bir yanıyla bu canlanmaya verilmiş bir yanıt, bir yanıyla da "Komünizm tehlikesi"nin varlığını göstererek NATO'ya girmeyi kolaylaştıracağı umulan bir kampanyaydı.

1951 tutukluları içeride bölündüler. Dışarı çıktıktan sonra bu bölünme önemli bir tarafiaşma biçimini aldı. Harbiye Cezaevi'ndeki Merkez Komitesi toplantısında ihraç edilen Zeki Baştımar hapisten çıktıktan bir süre son-

ra yurtdışına gitti, Leipzig'deki "Bizim Radyo"yu yönetmeye başladı, daha sonra da İsmail Bilen ve Aram Pehlivanyan ile birlikte "TKP Dış Bürosu"nu oluşturdu. İşte bu "Dış Büro" ile başlayan dönem TKP'nin yurtdışındaki kadroları açısından bir memurlaşma sürecidir. "Dış Büro"da olsun olmasın, tümü sosyalist ülkelerdeki radyolarda çalışan, hiçbir gerçek parti faaliyeti içinde bulunmayan bu kadroların, eski dönemden farklı olarak Türkiye'yle de ilişkileri koptu. 1960'dan sonra işte bu memur kadrolar, parti üyelerinin onayı, hatta bilgisi olmadan kendilerini TKP Dış Bürosu, sonra da Merkez Komitesi olarak ilan ettiler. Bunu yaparken cesaret, destek ve onay aldıkları tek yer Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ydi. SBKP onayı bir çeşit meşruluk belgesi yerine geçiyordu.

Başta, Reşat Fuat, Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı olmak üzere 1951 tevkifatından sonra Türkiye'de kalan ve mücadeleyi sürdüren önder konumdaki komünistlerin proletarya enternasyonalizmine, Sovyetler Birliği'ne bağlılığı ise en temiz ve özverili biçimiyle devam etti. "TKP Dış Bürosu" dayatmasına rağmen Sovyetler'e bakışlarını değiştirmediler. Hiçbiri bu çizgiden sapmadı. 70 yaşında kanserli haliyle sosyalist ülke kapısından geri çevrilen Hikmet Kıvılcımlı bile tepkisini sosyalist ülkelere değil, TKP görevlilerine yöneltti.

Parti tabanı açısından da durum aynıdır. Türkiye'de ve örgütsüz kalan TKP üyelerinin büyük çoğunluğu da, uzun yalnızlık yıllarında enternasyonalist duygu ve düşünceleri kendileriyle birlikte yaşattılar.

Proletarya enternasyonalizmine bağlılık, her zaman doğru ölçü ve değerlendirmelere dayanmasa bile TKP'den kalan değerli bir gelenektir. Sosyalist ülkeleri geçim ve ikbal kapısı yapan memurcu anlayış ise, 1970'lerden sonra tiplerini Türkiye'de de yaratan bir dejenerasyondur.

Onbir: TKP'nin geçmişinde direngenlik, devrimci inat ve özveri örnekleri var. Uzun, zor ve yalnız geçen yıllara rağmen burjuvaziye başeğmeden, özel yaşam içinde erimeden geleneği kendisinden sonraki kuşaklara taşıyan komünistlerin sayısı az değil. "Nerede bir komünist varsa, TKP oradadır" belgisi anlamlıdır. Her likidasyon döneminde buşvurulan ve parti yönetimi açısından likidasyonun itirafı anlamına gelen bu belgi, Türkiye'deki parti tabanı için örgütsel bağların koptuğu koşullarda da komünist kimliği sürdürme ve yeniden bağlanmaya hazır olma çağrısı biçiminde algılanmıştır. Özellikle işçi üyeler, yıllar süren kopukluklara rağmen, bulundukları alanlarda çabalarını sürdürmüş, partinin yeniden kapılarını çalacağı günü derviş sabrıyla beklemişlerdir. Partiyle bağının koptuğu yıllarda aidatlarını kumbarada biriktiren komünist tipolojisi çarpıcıdır.

"1973 Atılımı" denilen dönem, TKP tarihinin çeşitli açılardan önemli bir dönemidir. Bu dönemde TKP ilk kez ülke çapında ve işçi sınıfı içinde bir temele sahip oldu. Ancak bu atılımı da, yeni bölünme ve likidasyon dönemleri izledi. 12 Eylül ve Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin çözülüşü koşullarında bu son likidasyon TKP adını taşıyan örgütün tümüyle dağılması sonucunu doğurdu. 1973 atılımı ve son likidasyon süreci başka yazılarda kısaca ele alındı.(*) Daha kapsamlı çözümlemeler için ise, zamana ve belgelere dayanan titiz ve kollektif çalışmalara ihtiyaç var. Burada bu görece yakın dönemlerin çözümlemesine girmiyorum.

Peki TKP'den bu günlere ne kaldı?

En başta, yaşı 80-90'larda olduğu halde, komünizm davasına inancını koruyan eski kuşak komünistler var. Bu yaşlı yoldaşlar, çileli ama onurlu yaşamlarının son demlerinde, Türkiye komünist hareketinin dünüyle bugünü arasındaki bağı temsil eden birer canlı tarih gibi aramızda dolaşıyorlar. İkincisi, Ekim Devrimi ve davasına, proletarya enternasyonalizmine bağlılık TKP üzerinden büyük bedeller ödenerek taşınmış değerlerdir. Üçüncüsü, partili mücadele geleneğimiz, doğrusu ve yanlışlarıyla TKP kaynaklıdır.

Bitirirken, son bir noktaya daha değinmek gerekiyor. TKP'de hemen her dönemde, üst ve orta düzey yöneticilerle taban arasında önemli farklılaşmalar olagelmiştir. 1973 atılımıyla TKP'ye gelen yönetici kadrolar sınırlı ayrılıklar bir yana bırakılırsa 1980'li yıllarda tövbekâr oldular. Büyük çoğunluğu işçi ve şimdi orta yaşlarda olan sıradan üyeler ise, büyük ve son TKP likidasyonuna karşı ideolojik platformu olan örgütlü bir karşı koyuş gerçekleştiremeselerde, büyük günaha ortak da olmadılar. Onlar da, ülkemizdeki komünist birikimin içinde yer alıyorlar.

1 Eylül 1994

(*) Haluk Yurtsever, Sınıf ve Parti, Genişletilmiş İkinci Baskı, Ekim 1992 Etki Yayınları, İstanbul, s.93-108.

Devrimci bilince denk iddia ve cüret

ZAFER ERDOĞAN

Sınıf mücadelesinde öncü olmak, çekim merkezi oluşturmak bol bol laf üretmekle olacak bir iş değildir. "Devrimci teori pratik içindir!" anlayışıyla sınıflar arasındaki savaşımın öncelikle yasaları kavranmalı, bu kavrayış ışığında uygun araç ve yöntemlerle nesnel duruma öznel müdahalede bulunulmalıdır.

İçinden geçmekte olduğumuz süreçte önderlik boşluğuna, işçi sınıfıyla bağ kurmaya, işçi sınıfının öncü kesimi ile birleşmeye aday olmayan grup ve çevre yok gibi. Tek yönlü bir bakışla her devrimci komünist bu durumdan sevinç duyabilir. Küçük burjuva devrimciliğinin aşıldığını, proletaryanın devrimin temel toplumsal dinamiği olduğu gerçeğinin kavranıldığını sanabilir.

Oysa bütünlüklü bir bakışla soruna yaklaştığımızda durumun farklı olduğunu görmek hiçte zor değildir. İleri bir bakışı ve kavrayışı yakaladığını, ileri çıktığını düşündüğümüz bu grup ve çevreler tam bir "bönlük" içindeler. Dar kafalılık, geçmiş geleneklere körü körüne bağlılık, kendini beğenmişlik ve dogmatiklik temel özellikleridir. Onlar kendi durumlarına müdahale etmekten, ideolojik-teorik, politik ve örgütsel alanlarda kalıplara ve şemalara bağlılıktan kurtulmaktan söz bile etmemekteler. Kendi statükocu ve mezhepçi konumlarını değiştirmeden, sosyalizm bayrağı altına girmeden, devrimci bir program üretmeden, etrafında birleşmeden ve birleştirmeden güç olunacağına, düşündüklerini gerçek haline getirebileceklerine inanıyorlar.

Gerçek yaşamın düşler dünyasından çok farklı ve katı yasaları vardır. Bizler yaşamın katı gerçeklerini görsek de o sürer, gider... Ancak, görürsek değiştirme şansını yakalayabiliriz. Bundan dolayı görmek ve anlamak, nesneyi tanımak yol almak için zorunludur. Diyalektiğin temel yasalarından biri "etkileşim" yasasıdır. Evrendeki herşeyin "karşılıklı etkileşim" halinde olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Diyalektiğin bu temel yasasına göre duruma göz atılırsa "acı gerçek" açıkça görülecektir. Tek taraflı bir kara sevdayla yazık ki ihtilalci bir sınıf partisi yaratılamıyor, sınıfa ve öncüsüne güven verilemiyor. Bu yapılamayınca sınıfı sosyalizm bayrağı altına, öncüsünü de partiye kazanmak iyi niyetli bir söylemin ötesine geçmiyor.

Örgütten, örgütlü mücadeleden vebadan kaçar gibi kaçanların, öncü işçileri ya da işçi sınıfını örgütlemesi, örgütlü mücadeleye ikna etmesi, bu yolda öncü olması imkânsızı başarmakdır. Leninist ilke ve normlara göre örgütlenmiş, bilimsel sosyalizmin rehberliğinde, sürekli ve sistemli bir komünist faaliyet sürdürmeyen örgütlenmelerin durumu ortadadır. Bunların devrimci niyetleri bizim için tartışma dışıdır. Ama sonuç ortadadır: Marjinallik, sınıf dışı güçlerden beslenmek ve kısır döngü bu örgütlenmelerin ortak kaderidir.

Devrimci komünistler geçmiş deney ve dersleri gözardı etmeden, geçmişten öğrenerek yollarına devam edecekler. Dönemin ve komünist yürüyüşün önlerine koyduğu görev ve sorumlulukları tereddütsüz, büyük bir kararlılık ve özveri içerisinde üstlenecekler. Ulusal ve uluslararası düşmanla zorluklarla çetin bir savaşım sürdürecekler. Çetin ve uzun soluklu bu savaşımı her cephede (ideolojik, teorik, siyasal, örgütsel, kültürel vb.) göğüsleme iddia ve çabası içinde olacaklar. Sınıf mücadelesini

dar pratikçiliğe, bazı araçların ve biçimlerin amaçlaştırılmasına indirgeyen anlayışlarla aralarına belirgin bir sınır çizecekler. Devrimci teori ile devrimci pratiğin diyalektik bütünlüğünü sürekli gözetecekler.

Koşulları ne kadar değişirse değişsin, emekle sermaye arasındaki savaşım hangi biçimleri alırsa alsın, devrimci komünistler savaşımın sürekliliğini sağlamanın yol ve yöntemlerini bularak, araçlarını yaratarak yollarına devam edecekler.

Marksist-leninist bakış temelinde kesintiye uğramadan sürdürülen, sürekli kendini yenileyebilen, her alanda geliştirebilen bir savaşımın çekiciliği, güç biriktiriciliği tartışma dışıdır. Böylesi bir savaşıma önderlik eden kişi, grup ve çevrelerin hızla ileriye çıkacağı, kendini merkezileştireceği, odaklaştıracağı, *kendinden öte* güçlere hitap edeceği, onları etkileyerek kendine çekeceği kesindir. Bunu başardığı ölçüde taraf olabilecek, ayrışmaların ve saflaşmaların yolunu açacaktır. Arayış içinde olan kadro ve taraftar kitlesini etrafında toparlayabilecektir. Karşılıklı etkileşim, değişim, dönüşüm diyalektiği sürüp gidecek, yeni mevziler ele geçirmenin, öndeki engelleri aşmanın dinamiği yakalanmış olacaktır. Sorunun çözümü işte burada saklıdır.

Artık çıplak gerçeği görmek zorundayız. Tek yanlı bir kara sevdayla sınıfın öncüsüyle birleşmeyi istemek yetmemektedir. Bu birleşmeyi sınıfın öncülerinin de istemesi birleşme için şarttır. Problem bu noktada çıkmaktadır. Tüm grup ve çevrelerin sınıfın öncüsüyle birleşme isteği ne kadar açıksa sınıfın öncü kesimlerinin bu grup ve çevrelerle birleşmeyi istemedikleri ve birleşmedikleri de o kadar açıktır. Üzücüdür ama gerçek budur. Öncüyle birleşilemediği, öncünün örgütlenemediği noktada işçi sınıfına önderlik etmek isteği, iyi niyetli bir "söylem" olmaya devam ediyor.

Türkiye kapitalist cumhuriyetinde zora dayalı olası bir iktidar değişikliğinin temel dinamiği olan işçi sınıfı siyasallaştırılamadığı, öncüleriyle ihtilalci bir partide birleşilemediği ölçüde "kısır döngü" yaşanıyor. Dar pratikler içinde yorgun düşülüyor. Sermayenin sistemli saldırılarıyla ve imhasıyla karşı karşıya kalınıyor. Mücadele "on yılda bir" kesintiye uğruyor, yeniliyor. Bu durum ise kadrolarda güvensizliği ve inançsızlığı, örgütlerde tasfiyeciliği, legalitenin fetişleştirilmesini besliyor. Dağılmanın, mücadeleden kaçışın zemini oluyor.

Sınıf hareketi ile sosyalist hareketin bir türlü birleşememesinin, buluşamamasının her iki hareketin mevcut zaaf ve yetersizliklerinden kaynaklandığı kesin. Öncelikle bu anlaşılmalıdır. Bu olumsuzluğun aşılamaması tek yanlı bir bakışla anlaşılamaz. Kimsenin kişisel ve grupsal niyetleriyle izah edilemez.

İşçi sınıfı siyasal önderlikten yoksundur. Sendikal örgütlülüğü ise içler acısıdır. Sürekli erimenin yanısıra, bürokratik bir işleyişin, sınıftan çok sermayenin hizmetindeki anlayışların yönetiminde bir sendikal mücadele sürdürmektedir. Örgütlü ve bilinçli radikal mücadeleden çok kendiliğinden, barışçıl ve lokal eylemlilik içine girip çıkmaktadır. Örgütsüzlük, siyasal mücadeleden uzaklık, sosyalist bilinçten yoksunluk en büyük açmazıdır. Ama bu durumun işçi sınıfı açısından garipsenecek yanı yoktur. Anlaşılır bir durumdur. Öncünün, iradi müdahele dışında sınıfın kendiliğinden bu açmazlardan kurtulmasını beklemesi, talep etmesi öncü-kitle ilişkisinden habersiz olmasının dışa vurumudur.

Dolayısıyla sınıf hareketiyle, işçi hareketini birleştirmek öncünün görevidir. Bu birleşmenin gerçekleşmemiş olmasının asıl sorumlusu da "öncü" olduğunu iddia edenlerdir. Bu anlayışla öncelikle sosyalist hareketin hata ve zaaflarını aşması, kendini yeniden üretmesi problemin çözümü için öncelikli olandır. Adına layık bir devrimci örgütlenme yaratmak, bunu partiye büyütmek, sınıfın öncüsüyle birleşerek kitlesini siyasal mücadeleye çekmek devrimci komünist kadro ve örgütlenmenin temel uğraşı olmalıdır. Bu uğurda katettiğimiz mesafe ve başarı oranında öncü olmaya hak kazanacağız.

Dönemin ve komünist yürüyüşün en önemli görevi "kendinden öte" etkisi olan, sınıfın öncüsünün güven duyacağı ve birleşeceği siyasal örgütlenmeyi gerçekleştirmek, kısaca sınıf hareketiyle sosyalist hareketi birleştirmektir. Aynı anlama gelmek üzere sosyalizm bilimini sınıfa mal etmektir. Entellektüel silahla, maddi silahı tekleştirmektir. Komünist bilince denk devrimci iddia ve cüret, bunu başarmak için başucu silahlarıdır.

Sendikalar, sınıf ve siyaset

NAİL KALKANDELER

Kapitalistlerin "Şimdi gülme sırası bizde, kriz, maliyetler yüksek, millet menfaati, ülke çıkarları, başka Türkiye yok, işçiler fedakarlık yapmalıdırlar vs." gibi bahane ve senaryolarla, '80 Eylül'ünden bu yana işçi sınıfına ve tüm emek güçlerine cepheden ideolojik-politik organize saldırıları artarak sürüyor. İdeolojik kuşatma, işçi sınıfını ve emek güçlerini bu saldırılar karşısında dağınık ve örgütsüz tutmada hayli başarılı olmaktadır.

İşçi sınıfı bu saldırılar karşısında öncelikle ideolojik kuşatmayı kırarak, kendi taraf-karşıt söylemini ve ideolojik netliğini kazanmalıdır. Bu karşı koyuş öncelikle kendi içindeki, teslimiyetçi-burjuva sözcülerine yönelmelidir.

Bu süreçte, özellikle işçi sınıfının burjuvaziyle çarpıştığı sendikal alanda "Eylül"ün sonuçları, devrimci kimliğin reddi, (ideolojik yetmezlik sonucu) kimlik zorlaması, yenilgi piskolojisi, çarkın geriye zorlanması (demokrasicilik), ideolojik beslenmeyi kesme, kuşatmaya teslim olma, günlük kavrayışların tutsağı olarak "bulunduğu yeri koruma" vd. anlayışlar mahkum edilmelidir.

Reel sosyalizmin çözülüşüyle, ülkede "Eylül" yenilgisi sonrası işçi sınıfı cenahında at iziyle it izi birbirine karışmıştır. İki izin arasındaki bulanıklıktan yararı olanların, onun devamı için çaba sarfetmeleri doğaldır. Sınıf açısından sorun(!) hangi izde yürüyeceği sorunudur. Tabii ki sınıf kendi tarihsel-ideolojik politik izinde yürüdüğünde sonuç alacaktır. İşçi sınıfı, kendisini saran bu kuşatmayı ve teslimiyetçi mekanizmaları, soyut demokrasi söylemleriyle veya hamasi "devrimci" söylevlerle aşamaz. İşçi sınıfı, kendi bağımsız sınıf politikası temelinde "radikal" kopuşu ve pratiği gerçekleştirdiği oranda kendi özgün örgütlenmelerini yaratacaktır.

"DİSK" tarihtir. DİSK'in en azından devrimci tabanının bu günkü süreçte, 15-16 Haziran'ların, 1 Mayıs'ların, DGM direnişlerinin DİSK'ini sermaye olarak kullanmayı değil, karşıtlığını-tarafını kavrayıp işçi hareketinin (DİSK /Türk-İş /Hak- İş) önündeki döneme uygun sendikal politikaları ve pratiğini üretme görevi vardır. Ancak bu gün bu noktanın uzağındadır.

Niyetlerle nesnelliği birbirine karıştırmamak gerekiyor. Tabela sendikalarla sınıf perspektifi yaratılmıyor. (Devrimci-Demokratlık belki!) Türk-İş'in **"yetti artık"** tepkisi sınıfın tepkisiyle örtüşmüyor. Onların yettisi, siyasi iktidarın kendilerini sınıf karşısında düşürdüğü durum içindir.

Hak-İş'in özelleştirme karşısındaki *"eğer satılacaksa bize satılsın-sorulsun"* "şartına" bağlanan tutumu hangi tarafta olduğunu en açık bir biçimde ortaya koymuştur. TİS dönemine girildiği bu günlerde Konfederasyonlar, işçi sınıfının tarafı olarak, **var olan hakları korumak ve yeni haklar kazanmakla *değil*,** "krize bizde ortak olalım ama kendimizi de aklayalım" teşvik-i mesaileri ile iştigal eylemektir.

Sınıfın talebi ise açık ve nettir. Kağıthane'de, Gebze'de, Aras Kargo'da yaşamın nesnelliğinde ifadesini bulmuştur.

Kağıthane işçilerinin, Gebze işçilerinin sonuç alamamaları, Aras Kargo işçilerinin jandarma otobüsüyle götürülmeleri işçilerin durduğu zemini-talepleri yanlışlamıyor, tersine sendika bürokratlarının işçi sınıfı hareketi üzerinde yarattıkları tıkanıklığın ciddiyetini ortaya çıkarması anlamında, anlamlı bir gerçeği gösteriyor. Ancak bu anlamı öncü sosyalist işçiler kendi işyeri-işkolu koşullarında hızlı ve doğru değerlendirebildikleri oranda çözümleri yaratabilirler. Öncelikle sendikal alanda işçi sınıfını bölen rekabetçi sendikal anlayış teşhir edilerek yıkılmalı ve karşıtlık temelinde işçi sınıfının sendikal birliği, eylemli sınıf dayanışması içinde yaratılmalıdır.

Birlik mantığı üzerine!

Sendikal birlik amacıyla "DİSK /Hak-İş

kendisini feshetsin Türk-İş'e katılsın" deniyorsa, böyle bir çözümleme sendikal birliği yaratmaz aksine sorunu köreltir. Çünkü Türk-İş'te birliğin mantığı, üye sayısından yola çıkarak (nicelik) büyük sendika tesbitini yapmak ta somutlanır ki birlik için yeterli değildir. "Sınıfın sendikal birliği" talebi karşıtlık temelinde (ki bu niteliğe de denk düşer) kavranmalıdır. Bu nedenle işçi sendikalarının bütününde DİSK /Türk-İş /Hak-İş) ve iş kolları-işyerleri örgütlenmelerinde taraf-karşıt temelinde sınıfın "devrimci" mücadele birliği yaratılmalıdır. "Bütün işçiler tek konfederasyona", "Tek bir işçi-işyeri sendikasız kalmamalı" dönemin örgütlenme belgileridir. Öncü işçiler her üç konfederasyonda bu perspektifle iş-eylem birlikteliğiyle mücadeleyi örgütlemelidirler. Komünistler işçi sınıfının ideolojik-politik hattını sendikal alanda da üretecek açılımları ivedilikle yapmalıdırlar.

Sendikalar, işçi sınıfının olmazsa olmaz örgütleridir. Ancak örgütsel yapılanmaları işleyişleri bağımsızlık temelinde kavranmalıdır. Bu örgütsel bağımsızlık ilkesi ideolojik bağımlılık temelinde mümkündür.

Sendikalar aidat toplayan, TİS yapan bundan başka başka işlevleri olmayan örgütler değillerdir. İşçi sınıfı açısından bunlarla birlikte sınıfın mücadele okuludurlar, özellikle sınıfın ilk cephesinde siyasallaşmasında (ideolojinin kavranmasında) temel işleve sahiptirler. (Bu günkü süreçte böyle olmaması bu özelliğini yoketmiyor)

Tabii ki sendikaların bu işlevi, ancak işyerlerinde sınıfın siyasallaşma oranı ile ilgilidir. Sendikal alandaki mücadelenin dinamizmi ve kalıcılığı ancak siyasallaşma ile güvence altına alınır. Bu temelde sendikalarda görev alan ileri-öncü işçiler siyasallaşmanın sorumluluğunu öncelikle kavramalıdırlar.

Fakat sendika bürokratları işçi sınıfının siyasallaşmasının önüne yasallık zırhı örerek sözde onları kolluyorlar.

Yasaları yapanlar (burjuvazi) işçi sınıfının, siyasallaşmaması için ne gerekiyorsa onu yapmışlar. Fakat bu yasallık cenderesi burjuvazinin kendi sendikalarına-odalarına dokunmuyor. Örneğin TİSK ve TÜSİAD her tür siyaset yapma özgürlüğüne sahiptirler ve si-.?si erk onlardan direktif alır. Bunu en iyi sendika bürokratları bilirler, ama her ne hikmetse sınıfa "siyaseti" münasip görmezler (sendika yasaları hariç).

Görev, sınıf mücadelesini kendi zemininde kavramak, kavrayışı davranışa dönüştürmekdir. Yeni dönemde komünist sendikacıya düşen sendikal rekabet değil, sendikal karşıtlık temelinde sınıfı siyasallaştırmak için mücadele etmektir.

Özgür Sendikacılık-Özgür Tis Düzeni !

İşyerinde-Sendikada-Toplumda Siyasallaşma !

Tüm Çalışanlara Tek Konfederasyon Tek Yasa !

Rekabet Değil Karşıtlık !

Ağustos 1994

(Baştarafı sayfa 11'de)

Şöyle ki, daha TİS görüşmeleri başlamadan önce işçilerin ücretler, sosyal haklar, iş güvenliği-iş güvencesi vb. gibi istemlerinin ne olması gerektiği konusunda geniş bir tartışmanın açılması, taleplerin bütün işçiler için açık ve anlaşılır olması, TİS sürecinde bu talepler için yürütülen pazarlığın yakından izlenmesi yığınları mücadeleye çekmenin, kendi talepleri için savaşmalarının ön koşuludur. Bu önkoşul gerçekleştikten sonra, taleplerin elde edilmesi için sendika bürokrasisi ve patronların baskı altına alınması, yürütülecek toplantılar, gösteriler, iş yavaşlatmak vb. eylemler daha anlamlı hale gelecek, işçiler neyi niçin yaptıklarını bileceklerdir. TİS süreci içinde ortaya çıkan yaygın direnişlerde işçilerin taleplerinin tespitinde rol oynamaya başlamalarının önemli bir etken olduğu unutulmaması gereken bir gerçektir. Bu durum yaygınlaştırılır, işyerleri ve işkolları düzeyinde belirli bir programa bağlanabilirse, sınıfın enerjisi çok daha çabuk ve büyük bir güçle ortaya çıkacaktır.

Bu süreçteki faaliyet TİS metninin son biçiminin işçilerin onayı alınmadan imzalanamayacağı koşuluna bağlandığında, TİS'ler bugünkü yasalarla bile sendika ağaları ve patronlar arasında bir satış işlemi olmaktan çıkıp işçiler ve patronlar arasında bir mücadele aracına dönüşür, böylece daha iyi sözleşmeler yapılmasının yolu da açılmış olur. Kısacası TİS süreci işçileri dolaysız bir biçimde sendikal mücadelenin içine çektiği, sendika ağalarını tecrit ettiği ölçüde yararlı bir süreç olacak, sınıf hareketinin birleşip güçlenmesinin bir dayanağı olabilecektir. Aksi halde TİS'ler sendika bürokratları ile patronlar arasında süren birer protokol, sendikacılarla kapitalistlerin dostluklarının pekiştirildiği vesileler olmaktan öteye geçemeyecektir...

Akademik alan üzerine

A. GÖNENÇ

Son 15 yılda 12 Eylül faşizminin yoğun etkilerini yaşadık. Ve bu süreç içerisinde Reel Sosyalizm deneyiminin çözülme ile sonuçlanması; 12 Eylül'ü sağlıksız ideolojik-politik-örgütsel kalıpların içerisinde karşılayan Türkiye Sosyalist Hareketi'nin bir bakıma üstü örtük yaşadığı likidasyonu gün yüzüne çıkardı ve hızlandırdı.

Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemin yaşadığı çözülüş tekelci kapitalizmin tüm dünyada egemen hale gelmesinin olanaklarını yaratırken dünya genelinde yükselebilecek koyu bir faşizme kapıları araladı.

Ülkemiz ve dünya genelinde faşist dalganın artan bir hızla yükseldiği, ayrıca İslamcı Kurtuluş'un ülkemizde "alternatif" hale geldiği günümüzde, gençlik hareketi üzerinde önemle durulması hem ülke coğrafyasının kendine has tarihselliği açısından hem de yaşanılan dönemdeki değişimlerin doğurduğu sonuçlar bakımından önemlidir.

Ülkemiz coğrafyası gençlik hareketinin gelişimi bakımından ayırdedici bir yere sahiptir. Uzunca bir süre tek parti-tek şef yönetiminin koltuk değneği olan gençlik ve gençlik hareketi "68 Hareketi"nin ülkemizde büründüğü farklı renkle birlikte bir süre toplumsal hareketliliğin önünde yer almış ve içerisinden çıkan bazı politik çevreler partileşme süreçlerine girmiş, kimisi "tamamlamış" kimisi tamamlayamamıştır.

Son dönemde dünyada ve ülkemizde yaşanan değişimler tüm toplumsal kesimlerde olduğu gibi gençlik üzerinde de politikaya katılma ve politika üretme konusunda olumsuz sonuçlar doğurdu ve doğurmaktadır. Konumuz gençlik olduğunda; gençliği etkileyen bu faktörler ve özel durumlar yanında, gençliğin konumu ve ayırdedici özelliklerini bilimsel bir şekilde belirleyebilmemiz, toplumsal yaşamdaki rolünü ve sosyal faaliyetlerinin artmasındaki faktörleri doğru biçimde ortaya koyabilmemiz için gençlik kavramını bir bütün olarak sosyal ve ekonomik yaşamın koşulları içerisinde ele almamız gerekmektedir.

Öyle ise; "*genç*" ve gençlik *örgütlenmesi* dediğimizde hangi kesimi anlamamız ya da sınırlarını nasıl çizmemiz gerekmektedir?

Açıktır: Konumu gereği maddi üretim alanının birebir içerisinde bulunmayan, hiçbir sınıfa doğrudan mensup olmayan, tüketici konumda bulunan kesimin özgül bir çalışma biçimi ve örgütlenme modeline gereksinim duyduğunu söyleyebiliriz. Öte yandan, Öğrenim sürecinde bulunan ve işsiz olan kesime denk düştüğü ortadadır. Yaş durumundan (biyolojik faktör) kaynaklı kimi özelliklerin bulunduğu bir gerçekliktir. Ancak bu noktada temel belirleyicinin -ya da belirleyicilerin- aile yapısının, ekonomik-kültürel koşulların ve toplumsal yapının etkisiyle, gençliğin belli yaş dönemi içinde kalan kesiminin, o yaş dönemine biçilen role uymaya koşullandığı düşünülürse biyolojik faktörün gençlik ya da gençlik örgütlenmesi konularında belirleyici olmayacağı, olamayacağı somut bir gerçekliktir. 16 yaşında evlenip 20 yaşında iki çocuk sahibi olmuş ya da 14'ünde çalışmaya başlayarak ekonomik yaşamın ağır koşulları ile yüzyüze gelmiş insanların yukarıdaki tanımıyla genç olduğu ne derece iddia edilebilir?

Bu yazıda öğrenci gençlik ve özelde üniversite gençliği ele alınacaktır. Öncelikle yine bu yazıda önümüzdeki çalışma alanını Akademik Alan ve Yüksek Öğrenim Gençliği olarak sectiğimizi belirtmemiz de doğru olacaktır.

Çalışma alanımızı *akademik alan* olarak saptadığımızda, bu alanın toplumsal mücadele içerisinde oldukça önemli bir konuma sahip olması bazı farklı koşulları beraberinde ge-

tirmektedir. Durum böyle iken, gençlik konusu incelendiğinde bir ilk adım olarak alan tahlilinin olabildiğince sağlıklı yapılması, öğrenci gençliğin karakteristik özelliklerinin net olarak belirlenmesi bir zorunluluk ve görev olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üretim, Eğitim, Üniversite...

Akademi, üniversite, yüksek okul, eğitim sistemimizin uzmanlaşma aşamasının önemli bölümünü kapsayan kurumlarımız. Evet; üzerinde yükseldiği mülkiyet biçimine dayalı üretim ilişkilerini, sistemi ve sistemin devamı için gerekli olan ilişkileri anlatan, sistemin devamını (mümkün olan en az değişimle) sağlayacak olan insan malzemesini yetiştiren kurumlar.

İnsanlığın ve bilimin gelişim tarihinde gerek eğitimin, gerek bu eğitimin verildiği kurumların farklı misyonlar yüklenebildiklerini görebilmekteyiz. Bu farklılaşmanın nedenlerini, o toplumsal sistemi tanımlayan üretim ilişkilerinde, sosyo-ekonomik yapılarda ve uluslararası ekonomik-politik ilişkiler karşısındaki konumlanışlarda bulabiliriz.

Bilim tarihinde akademi ve üniversite kavramlarının özel bir yere sahip olduğu görülmektedir. Akademi kelimesi ilk olarak M.Ö. 387 yılında Akademos Bahçesi'nde kurulan Platon Okulu'nu tanımlamak için kullanılmıştır. Eski Yunan'da akademi kavramı, *teori ve pratiğin birliği* anlamında kullanılmış ve bilimin genel doğasını özetleyen bir içeriğe sahip olmuştur. Üniversite kelimesi ise latince universitos sözcüğünden gelmektedir. Bu sözcük ortaçağda kurum, topluluk anlamlarında kullanılmıştır. Üniversite sözcüğünün günümüzdekine yakın bir şekilde *öğretici ve öğrenciler topluluğu* anlamında kullanılmasına 14. yüzyıl sonlarında başlanmıştır. Bu kurumlar tarih boyunca içinde bulundukları toplumsal sistemin sosyo-ekonomik yapısına sıkı sıkıya bağlı, bilim ve kullanım ile çok yakın bir ilişki içinde olan ve bilgi ile bilimin o sistemin ihtiyaçlarına göre geliştirilip aktarılmasını hedefleyen ve bu aşamalarda rol alan insanları bünyesinde barındıran bir yapılanma olarak varolmuşlardır.

Üniversiteler bilim ile böylesine yakın bir ilişki içerisinde iken, bilginin ve bilimin nesnel gelişimleri ile sosyal yaşamdaki yerlerini çok iyi kavramamız gereklidir.

"Evrenin temeli ruh mu, yoksa madde mi?" çatışması biçiminde gelişen felsefe tarihi sürecinde doğa yasalarının ve doğa bilimlerinin üzerindeki karanlık, bilim ışığında gün geçtikçe aydınlanmış ve günümüzde artık, maddeyi ve onun hareket yasalarını kabul etmeyen metafizik-idealist yöntem yenilmiştir.

Doğa ve temel doğa yasalarını büyük ölçüde çözümleyip doğa ve toplumların gelişim, değişim ve dönüşümünün bu yasalar doğrultusunda belirdiğini gösteren bilim ise; üretici güçlerin motoru olan insanın, üretim sürecindeki doğayı anlama, kavrama ve üstesinden gelme çabasındaki insan deney ve tecrübesinin tekrar yaşama uygulanıp örgütlenmiş biçimidir. Ve teknolojinin (üretici güçlerdeki değişiklikler) yanında *bizzat bilimin kendisi de bir üretici güç, üretim aracıdır.*

Bilimin, teknik bilginin gelişimine baktığımızda -sermaye gibi-, toplumsal eylemliliğin birikimi, toplumsal emeğin bir ürünü olduğu görülür. Fakat, bilginin ve bilimin kullanımının, o sistemi tanımlayan mülkiyet biçimi yararına gerçekleşmesi Akademik Alanın temel çelişkisini belirler: *Bilgi ve bilim üretimin nesnel gelişim karakteri ile ona verilmek istenen-verilen ideolojik biçim, kullanım mantığı arasındaki çelişki.* Nesnel gelişim karakteri sermaye gibi toplumsal nitelikte olan bilgi ve bilim, egemen sınıfın (ya da sınıfların) temsil ettiği ve o sistemi tanımlayan mülkiyet biçimi yararına üretilirler ve kullanılırlar.

> *"Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, zihinsel üretim araçlarını da emrinde bulundurur."* (1)

Toplumsal yaşamda bağıl olarak belirleyici olan, maddi üretim alanı, maddi üretim araçlarıdır. Çünkü maddesel değerlerin üretiminin sürekliliği, toplumsal yaşamın en önemli gereksinmesidir. Durum böyle olunca entellektüel üretim alanındaki çalışmalar doğrudan maddi üretim alanındaki gereksinimlere, yani bu alanda egemen olan sınıfın ihtiyaçlarına (kapitalist sistemde; daha fazla kâr, kapitalist üretim sisteminin devamının sağlanması v.b.) göre belirlenir. Ve akademik alandaki çelişkiler temel çelişkinin etrafında şekillenir. Bunları genel anlamda; eğitim sistemimizdeki çarpıklıklar, üretkenlikten uzak ezbere dayalı öğretim, yetersiz nitelikteki akademik personel, okulların birer ticarethaneye dönmesi ve insanı toplumdan koparıp kabuğuna hapseden baskı politikaları olarak özetleyebiliriz.

Evet, üniversiteler "bilimsel" çalışma yapan ve "bilimsel" eğitim veren toplumsal kurumlarımız... Devlet okullarıdır bütüne yakını!

Tekellerle devletin iç içe geçtiği ve devletin de bir işveren olduğu bir sistemde yaşıyoruz. Devletin bütün kurumları ile birlikte tekellere ait olduğu bir sistem!...

Ve üniversiteler!

Devletin üniversiteleri...

Tekellerin devleti...

Sistem, egemenliğini toplumun her alanında kurmak ve bunu sürekli kılmak zorundadır. Maddi değerlerin üretimi alanında denetim altında tuttuğu sermayenin yeniden üretilmesi, oluşan sermaye birikimi ve yoğunlaşması v.b. ile sürekliliğini sağlamaya çalışırken, geleneksel toplum ve aile motifi, eğitim sistemi ve kitle iletişim araçlarından kesintisiz devam eden uyuşturucu bombardımanı ile ideolojik olarak bu alanda kendini yeniden üretmeye çalışıyor. Üretiyor da!

Sistemin kendisini ideolojik olarak yeniden üretmesinde üniversitelerin önemli bir rolü vardır. Üniversitelerdeki bu ideolojik yeniden üretim; üniversitelerin bir kurum olarak üzerinde yükseldiği toplumsal sistemi ve bu sistemin devamı için gerekli olan ilişkileri anlatması, sistemin devamını sağlayacak insanları eğitmesi ile gerçekleşir.

Üniversiteler; toplumun tüm değerlerinin ve ilişkilerinin (geleneksel olan ya da olamayan) sistemin ihtiyacına göre harmanlandığı bir havuz işlevi de görür. Ayrıca "bilimsel teknik bilgi" kuramsal olarak aktarılırken staj alanları ve ders örneklerinde özel mülkiyet ve pazar ekonomisine dayalı eğitim, sistemin ihtiyaç duyduğu kadro, teknik personel ve kalifiye eleman ihtiyacını, sistemin ilişkilerini zedelemeden öğrencilerden karşılanmasının olanaklarını yaratır.

"Emek gücünün yeniden üretimi, demek ki kendisinin olmazsa olmaz koşulu olarak yalnızca vasıflarının değil, aynı zamanda egemen ideolojiye boyun eğmesinin ya da bu "ideoloji"nin pratiğinin, yeniden üretimini ortaya çıkarıyor...

Çünkü emek gücünün vasıflarının yeniden üretimi, ideolojik boyun eğme biçimlerinin altında ve içinde sağlanıyor" (2)

Üretim ilişkileri; sosyal-kültürel, geleneksel değerleri ve ilişkileri kısaca bir sınıfın temsil ettiği, üretim araçlarının mülkiyet biçimi tarafından belirlenen, o sınıfın çıkarları doğrultusunda oluşan ilişkiler bütününü belirler. Bu ilişkiler toplamının öğretilmesi ve belli kurallara, kanunlara dönüştürülmesi, mevcut mülkiyet ilişkilerinin, sistemin mutlaklaştırılma çabalarının ve sistemin kendisini ideolojik olarak yeniden üretme zorunluluğunun doğal bir sonucudur.

Eğitim bu aşamada; artık üretici insanın üretim süreci içinde edindiği deneyim, bilgi ve birikimin sonraki kuşaklara aktarılması değil, bu deneyim bilgi ve bilimin o sistemi tanımlayan mülkiyet biçimi yararına nasıl kullanılacağının sonraki kuşaklara aktarılıp benimsettirilmesidir.

Üniversiteler egemen ideolojiyi öğretir

"Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir." (3)

Egemen ideoloji, toplumda ekonomik ve sosyal alanda egemen olan sınıfın, burjuvazinin ideolojisidir. Burjuvazi kendi egemen kurumunu muhafaza etmek için, ona egemenliğini sağlayan artı-değer kazanımını (emek gücünün sömürüsü) sürekli kılacak kapitalist üretim ilişkilerinin dönüşmeden sabit kalmasını sağlamak zorundadır. Egemen ideoloji eğitimi varolan statükonun mümkün olan en az değişime uğrayarak devam etmesini ve bu sürekliliği sağlayacak olan insanları yetiştirmeyi hedefl. Bir başka deyişle, kendi geleceğinin teminatını yaratmak da denebilir. Sistem geleceğini güvenceye almak istemektedir. Dolayısıyla sistemin ihtiyacını karşılamak için eğitilen kitlenin "sistem dışı seçenekler" ile yüzyüze gelmemesi amacıyla üniversiteler ve üniversite öğrencileri sistemli bir şekilde depolitizasyon ve baskı politikalarına maruz kalırlar. Bunun başka adı ehlileştirmedir.

Toparlamak gerekirse, bilim ve bilgi ile böylesine yakın bir ilişki içerisinde bulunan üniversiteler "bilimsel ve teknolojik" çalışmalarını burjuvazinin ihtiyaçlarına göre şekillendirirler. Bu arada "bilim", "teknoloji" ve "teknik bilginin" üretim sürecinde kullanılması amacıyla depolandığı insan faktörünün de sistemin ihtiyacını en iyi karşılayacak biçimde üretilmesini hedefler. Üniversiteler sistemin geleceğinin teminatıdır diyebiliriz. Bu yanıyla üniversiteler dev imalathanelerdir. Efendilerinin önünde secde etmiş modern köle imalathaneleri.

Özgürlük, demokrasi deyince özel radyoları anlayan, cinsel serbestlik yolunda saklambaç programlarında tanışıp, telefonlar aracılığıyla "evlenen", tüm toplumun toplumsal sorunlarla arasına örülen duvar sonucunda kabuğuna çekilip, korkuyu bayrak yapan modern köleler.

Üniversite gençliği topluma ve toplumsal sorunlara yabancılaşmıştır. Gençlik, maddi

üretim alanının doğrudan içinde bulunmadığından ekonomik mücadele alanının da dışarısındadır. Ekonomik alanın sorunlarını birebir değilde aileden dolaylı olarak yaşadığından, bu sorun ve çelişkilere çözüm araması ve bulması, ekonomik mücadelenin içine girerek değil de, alanın ona sunduğu imkanlar çerçevesinde teorik olabilmektedir.

Bu noktada alanın gençliğe sunduğu imkanlar çerçevesinde; gençlik, aydın olmaya aday bir konumdadır diyebiliriz.

"Öğrencilerin siyasal gruplaşması zorunlu olarak tüm toplumun siyasal gruplaşmasını yansıtır." (4)

Yüksek öğrenim sürecindeki öğrenciler, ailelerinin toplumsal statüleri ve gelişme koşulları farklı olduğundan, sorunları, çelişkileri ve sahip oldukları dünya görüşü bakımından homojenlik sergilemezler. Bu karmaşıklık; ideolojik ve politik açıdan da kendisini belli eder. Politikleşmenin toplumsallaşma ile birlikte geldiğini söyleyebiliriz. Yani insanın bireyselliğini aşıp, kendisini sorunları ve çelişkileri ile beraber toplumsal yapı ile bağlantılı ifade etmesiyle beraber gelen bir olgudur. Fakat sistem bilinçli bir şekilde aşırı bireyselliği öne çıkartarak insanların toplumsallıktan kopmalarına, kendilerini "birey" olarak ifade etmelerine ve yanızca kendisi gibi olan insanlarla beraber olup toplumdan soyutlanmasına neden olmaktadır. Kendisini toplumdan soyutlayan insan doğal olarak sorunları ve çelişkileri de özel algılar, toplumsal sorunlara seçenek üretemez noktaya gelir, duyarsızlaşır ve toplumsal üretkenliğini yitirir. Bu olay toplumdan ve politikadan uzaklaşmanın ta kendisidir. Bu ve benzeri biçimde gelişen toplumdan soyutlanma ve az da olsa toplumsallaşma biçiminde farklılaştığını söyleyebiliriz. Üniversite içindeki bu farklılaşmada, toplumsal sorunları ve çelişkileri yaşayan grupların içindeki bireyler ise genel olarak aileleri de toplumdaki temel sorun ve çelişkileri yaşayan öğrenciler ile belirli bir bilinç düzeyine ulaşmış kişiler olmaktadır. Evet, üniversitelerdeki öğrenciler, toplumsallıktan kopuk ve duyarsızdır. Sorunları yaşamalarına rağmen bir keşmekeş içerisinde hissedememekte, hissetseler de nasıl çözeceklerini bilememektedirler. Kapitalist sistem içinde edilgen konumda, kendi sorunları ile mücadele etme yeteneğinden yoksun bırakılmışlardır. Bizler öyle bir dönemde yaşıyoruz ki, çok geri bir konumda bulunan bir gençlik hareketi ile karşı karşıyayız. Yıllardır bu geri konumlanışın nedenlerini 12 Eylül faşizmi, sistemin depolitizasyon politikaları, sinmiş bir kitle vb. olumsuzluklarla açıklamaya çalıştık. Ve bu olumsuzluklar bir anlamda mazeret haline geliverdi. Oysa; sınıf hareketinin, öncü misyonunu taşıyan politik yapılanmaların hareketinin önünde seyrettiği günümüzde, öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun, nesnel olumsuzluklarla açıklanmasının olanaksız olduğu kanısındayız. Ve bu koşullarda nesnele ayak uyduramayan, güncele denk düşen politikaları hayata geçiremeyen bizlerin içinde bulunduğu durum (toplumun her alanında olduğu gibi) akademik alanda yaşadığımız sorunların nedenlerini ve sonuçlarını vermeye yeterli olabilir düşüncesindeyiz. Bu anlamı ile sorunu kitle hareketi ya da öğrenci sorunu değil, kadro ya da önderlik sorunu olarak tanımlayabiliriz. Bu yönde yaşadığımız sorunun ancak kollektif bir çaba ile çözülebileceğine inanıyoruz. Çünkü mevcut politik yapılanmaların hiç birinin öğrenci hareketinin yaşadığı tıkanıklığı aşma gücüne tek başına sahip olmadığının farkındayız. Ve öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun nesnel olumsuzluklarla açıklanmasının yeterli olmadığı günümüzde bizler; sosyalistlerin, devrimcilerin, üzerine düşen göre-vi omuzlayabilmeleri ve gençlik hareketi ile komünist hareket ve sınıf hareketi arasında uyumlu bir ilişki kurulabilmesi için öncelikle gençlik hareketinin açmazlarından biri olan önderlik sorununun çözümlenmesi doğrultusunda devrimci, sosyalist yapılanmalar arasındaki politik diyalog zemininin oluşturulması ve birliktelik süreçlerine ayrım noktalarının değil ortak noktaların ön plana çıkartılarak girilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bu yolda akademik alan çalışmalarını sağlıklı bir zemine çekmek amacıyla, tüm devrimci, sosyalist yapılanmaların samimiyet içerisinde ve önyargılardan uzak bir biçimde sağlıklı çalışma ve ilkeli birliktelik yaratmak düşüncesi ile bulunulan her alanda politik diyalog sürecini açmaları önemli bir çıkış noktası olacaktır.

Sorunun diğer bir yanını ise en genel tanımlama ile "tüm bu nesnel olumsuzluklara rağmen, toplumsal yapı ile bağlantılı olan akademik alan içindeki sorun ve çelişkilerin çözümüne yönelik verilen mücadeleye "alan içerisindeki en yığınsal katılımı sağlayacak uygun politikaların üretilip hayata geçirilmesi" olarak tanımlayabiliriz. Bu genellemeyi detaylandırmadan önce, önemli olabilecek ufak bir hatırlatma yapabiliriz.

Toplumsal dönüşüm süreci içerisinde önemle yapılması gereken bir tesbitin, ikincisi biricisine tabi olan ve tamamlayan, fakat aralarındaki hassas çizgiye rağmen karıştırılmaması, iç içe geçirilmemesi gereken dönüşüm

ve değişim mücadele ve biçimleri olduğunu söyleyebiliriz. Bu tesbit yapıldıktan sonra dikkat edilmesi gereken ikinci bir nokta ise reform mücadeleleri ile reformist mücadele arasındaki ayrımdır. Reformlar; toplumsal dönüşüm sürecinde ilerlemenin sürekliliğini temsil eden değişimler, evrim dönemleridir. reform mücadelesi; bu sürecin kesintili-sıçramalı aşamasını evrim dönemleri ile iç içe geçirmeden, dönüşüm hedefi ve mantığından uzaklaşmadan DKÖ'lerde verilmesine karşın reformist mücadelede "*...uzay çağında devrimlerin adım adım, reformlarla iç içe girmiş bir biçimde olacağı ileri sürülür" (5)*

Bu kısa hatırlama ve hatırlatmadan sonra konumuza dönebiliriz.

Evet, sorun; alanda yaşanan sorun ve çelişkilerin çözümüne yönelik verilen mücadeleye alan içindeki en yığınsal katılımı sağlayacak uygun politikaların üretilip, hayata geçirilmesidir. Sorun bu anlamıyla iki başlıdır. Bir: Alana uygun politikalar üretilmesi, iki; üretilen bu politikaların hayata geçirilip yığınsallaşmasının sağlanması. Sorunun iki ucu da bize ait görünüyor. Bizlerin çözmesi gereken sorunlar.

Akademik alanın temel çelişkisini "bilgi ve bilim üretiminin nesnel gelişim karakteri ile ona verilmek istenen, verilen ideolojik biçim ve kullanım mantığı arasındaki çelişki" olarak tanımladık. Akademik alan politikalarımızın da özünde bu çelişkiyi yok etme mantığını taşımak zorunda olduğunu söyleyebiliriz. Bununla beraber önüne hedef olarak, bu çelişkinin ortadan kalkmasını ve bilgi ile bilimin kullanımının toplumsallaşmasını sağlayacak olan toplumsal dönüşümü koymaması gerekir. Çünkü bizlerin "akademik-demokratik mücadele" politikalarımızı hayata geçirmemizin aracı olan Öğrenci Dernekleri birer Demokratik Kitle Örgütüdür. Ve Demokratik Kitle Örgütleri (DKÖ'ler) sistem içi (kapitalist sistemde yaşanıldığından kapitalizm içi), sistem sınırlarını alabildiğince zorlayarak reform mücadelesi verirler. Bir başka dille söylenirse kapitalizmin sorunlarına çözüm arayan (kapitalizmin çözümsüzlüklerini göstermeye çalışan) DKÖ'ler çözümleri de kapitalizm içinde (özel mülkiyet biçimine dayalı üretim ilişkilerinin sınırlarını aşmadan) gösterirler. Bu çözümler pratikte Türkiye burjuvazisinden koparılamayacak biçimlerde de olabilirler. (Karşılıksız eğitim hizmeti, öğrencilerin okul yönetiminde söz sahibi olması vb.) Ve de olmalıdırlar.

Üniversitede mücadele veren DKÖ'lerin (öğrenci derneklerinin) sorunlara ve çelişkilere yönelik çalışma yaparken bulunduğu alandaki en geniş kitleye hitap etmek zorunda olduğunu hepimiz rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu ise; en geniş kitleyi bünyesinde barındırabilmesinden çok, en geniş kitlenin sorunlarına sahip çıkabilmesi ve çözümler üretebilmesi ile değerlendirilebilir.

Öğrenci Dernekleri (ÖD'ler) akademik alan içindeki en geniş kitlenin sorunlarını temel alırken, bu sorunları yapısal bozukluklara, toplumsal nedenlere bağlamalıdır. Bu amaçla yola çıkan ÖD'lerin mücadelelerinde başarıya ulaşabilmeleri için, bulundukları alandaki kitleyi arkalarına almaları, içlerine dahil etmeleri çok önemli bir noktadır. Bunun tüm bu nesnel olumsuzluklara karşın alana özgü sağlıklı politikalar üretilmesi ve araçlar yaratılması ile sağlanabileceğini daha önce de belirtmiştik. Gelinen nokta odur ki; her ne kadar idealize anlamda ÖD'lerin görevini alan sorunlarının çözümüne yönelik çalışma yapmak biçiminde tanımlasak da şu an ÖD'lerin içinde bulunduğu durum hem nitelik hem nicelik açısından sorunları çözebilecek, öğrenci insiyatifi yaratıp, alternatif oluşturabilecek dinamizmi sergilemekten uzak görünmektedir. Bu bakımdan günümüz koşullarında, akademik alandaki sorunların çözümleri bir eğilim olarak savunulmalı, fakat mutlak hedeflerimizi oluşturmamalı kanısını taşımaktayız -ki şimdiye dek yaşanan sorunlardan önemli birisi de devrimci ve sosyalistlerin pek çok zaman alan sorunlarının çözümüne yönelik girilen eylemliliklerde kendilerini eylemliliğin havasına kaptırmaları ve sonuç alınamadığında hedefsiz kalıp belirsizliğe sürüklenmeleridir. Bu aşamada ÖD'ler sorunlar ve çözümleri mutlak hedefleri olarak öne çıkartmamalı, genel öğrenci topluluğun politik bilincinin, kültür, sanat vb. çalışmalar ile yükseltilmesi sürecinde alan sorunlarından yola çıkarak, bunların toplumsal yapı ve sorunlar ile bağlantısını kurmalıdır. Bir başka açıdan; "sorunları çözeceğiz" ifadesinin büyüsünün zaman zaman bizi fazla etkilemesi sorun sayılabilir.

Bu ve benzeri nedenlerden dolayı ÖD'lerde günümüzde yaşanan süreci bir güç toplama, ön hazırlık dönemi olarak değerlendirmemiz gerektiğini söyleyebiliriz. Günümüzde bu anlamı ile ÖD'ler alan sorunlarının üstesinden gelebilecek niteliğe kavuşana dek, yine sorunları ısrarla gündeme getirmeli, öğrencilerin ortak tepkisini yakalamaya çalışmalı fakat "sorunları çözeceğiz" ifadesinin büyüsüne kendisini kaptırmamalıdır.

Yaşadığımız dönem toplumsal hareketlilik ve toplumsal muhalefet açısından düşük

yoğunluklu bir dönemdir. Önümüzde duran; yılllardan beridir hoyratça kopardığımız kitle bağlarını yeniden yakalamak ve radikal öğrenci eylemliliklerinin yanında, kültürel, sanatsal, aktüel çalışmalarla tabana yayılabilmeyi başarmaktır. Görev; düşük yoğunluklu dönemin aktif politikasını üretmektir. Peki bu işi nasıl başaracağız sorusuna gelindiğinde pekçok politik çevrenin birbirinden farklı kaygılar taşıdığına tanık olmaktayız. Kaygıları anlayışla karşılıyoruz. Fakat bu kaygıların sonucunda üretilen politikaların pek çoğu zaaf olarak değerlendirilebilir.

Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu, kitle çalışmasında gündeme gelen geri politikalar ve "pasif" eylemliliklerden "devrimci kişiliğimizden ödün veririz, reformizme batarız" kaygıları ile uzak durmuş ve öğrenci derneklerini ve alan eylemlerini öğrenci radikalizminden uzaklaştırararak "devrimci radikalizm"in sınırlarına hapsetmiştir (Bu arada devrimci radikalizm de dernek çalışmalarına hapsolmuştur diyebiliriz). ÖD'ler bu yolda ne kadar radikal politik bir çizgiye kavuşursa kavuşsun kitle bağlarını kopardığı ölçüde, o derece apolitikleşmiştir. Apolitikleşmiştir, çünkü; politikleşme gerek birey için gerek yapılar için toplumsallaşma ile gelen bir olgudur. Ve bizler politikalarımızı toplumsallaştıramadıkça apolitikleşip marjinal kalmaya mahkumuz. Bizler öncelikle marjinal kimliğimizi kabul edip politikalarımızı buna göre şekillendirmeliyiz.

Türkiye sosyalist hareketinde TB'K'P ile başlayan tartışmalara merak saran çevreler (örneğin Devrimci Yol, Kurtuluş, BSP bileşenleri, TDKP vb.) ise "kitle ile bütünleşmek uğruna" tüm devrimci misyonlarından soyunup kitlenin denizinin engin sularına dalıverdi. Bu arkadaşlara denecek fazla sözümüz "yok". Size bilinmezlikler denizinde iyi yolculuklar! 70 yıllık tarihin ideolojik-politik-örgütsel kültürünün inkarı ile sonuçlanan süreçte bilinmezlikler denizine yol alan teknenin kürekçileri! Sizlere de elveda... Bu iki yönelişten ilki devrimcileri, sosyalistleri; DKÖ'lerin demokrasi şemsiyesi altında devrimci lafazanlıkla dernekçilik oynamaya götürürken ikincisi ise 70 yıllık komünist ve işçi sınıfı savaşım geleneğinin inkarına götürdü, götürüyor...

Şimdiye kadar sorun sürekli iki tarafa çekiştirildi. Ya akademik-demokratik mücadele, ya da devrimci-politik mücadele. Ya masum öğrenciler olundu yalnızca, ya da katıksız devrimciler.

Oysa çarşıdaki hesap hiç de böyle görünmüyor. Bizler ne yalnızca öğrenciyiz, ne de sosyalistiz. Ne de üniversitelerin ve sosyalist solun bu günkü durumu iki kimliğin bileşimine uygun çalışmayı (Sosyalist Öğrenci-Sosyalist Öğrenci Derneği) kaldıracak gelişmişliğe sahip. Bizim hem öğrenci olmamızdan kaynaklı sorunlarımız ve sorumluluklarımız, hem de öğrenci kimliğimizden bağımsız sosyalist olmamızdan kaynaklı sorumluluk ve görevlerimiz bulunmaktadır. Aslolan da ikincisidir.

Öğrenci olmaktan kaynaklı sorun ve sorumluluklar çerçevesinde yürütülen akademik-demokratik nitelikli çalışmaların ve gençlik hareketinin örgütlenme zeminleri olan öğrenci dernekleri ve yaratılabildiği ölçüde benzeri nitelikteki yapıların genel yapısı ve işleyişine de değinebiliriz.

Yaşadığımız dönem ÖD'leri idealize anlamda tanımlandığı gibi "bulundukları alandaki en geniş kitleyi bünyelerine almaları" işlevini yerine getirecek bir yapıda görünememektedir. Bu sorunun, öğrencilerin geri konumlanışlarından çok; onları bu geri konumlanıştan ileriye sıçratacak olan kesimin durumundan kaynaklandığını düşünüyoruz. Bizler günümüzde değil öğrencileri asgari müsterekleri zemininde buluşturup harekete geçirebilecek bir dernek oluşumunu, devrimcilerin, sosyalistlerin ortak noktaları çerçevesinde ilkeli birliktelikler oluşturup harekete geçebilmesinin olanaklarını yaratabilmiş değiliz. Öğrenci derneklerinin, yapılarını, öğrencilerin asgari müşterek sorunları çerçevesinde bir araya gelip harekete geçebileceği zemine taşımadan, bulundukları alanda yığınsallaşmasından söz edemeyeceğimiz açıktır. Bu sorunun ise anti lerle belirlenen dernek ilkeleri çerçevesinde çözülemeyeceğini düşünüyoruz. Mesela anti-emperyalist önkoşula biraz değinmek gerekirse; tekellerle devletin emperyalizm ile bu derece iç içe geçmiş olduğu günümüzde emperyalizmden kopuş, anti-kapitalist dönüşümler ekseninde yürütülecek bir mücadele ile mümkünse, tutarlı bir "anti-emperyalist" birey sosyalisttir. Fakat bizler dernek içerisinde çalışacak öğrencilerin sosyalist olması gerektiği düşüncesinde değiliz. Bunun yanında DKÖ'ler (ÖD'ler) belirli ilkeler çerçevesinde oluşturulup, faaliyet gösteren örgütlü yapılar değillerdir. İlkelerini çalışma pratiğinden, mücadele içerisinden ve alanın özgül koşullarının belirlediği işleyişle kazanır. Bu ilkeler de örgütlenme ilkeleri değil işleyiş ilkeleridir. Ve DKÖ'ler "demokratik" tanımlamasını ilkelerinden ya da demokratları örgütlemesinden dolayı değil, toplumsal gelişme di-

namiklerinin önünü açan bir nitelikte olmalarından alırlar. Bunların yanında öğrencilerin ÖD'lerde "grup", "çevre", "anlayış" olarak değil de O ya da bu politik düşünceye sahip (ya da değil) bireyler olarak bulunması gerektiğini söyleyebiliriz.

ÖD'lerle ilgili sıkça tartışmaya konu olan bir nokta da demokratik merkeziyetçiliktir.

Demokratik merkeziyetçilik Leninist Parti ve örgütlerin vazgeçilmez işleyiş ilkesidir. Sağlıklı uygulanabilmesi için o yapı içerisindeki bireylerin belirli bir yetkinlik içerisinde ideolojik netlik ve ideolojik birliğe ulaşmış olmaları gerekmektedir. Demokratik merkeziyetçiliğin uygulandığı bu yapılarda azınlığın bir fraksiyon biçiminde örgütlenmesine izin verilmez. Fakat demokratik merkeziyetçiliğin DKÖ'lerdeki uygulanabilirlik zemini; ideolojik netlik ve birlik değildir. ÖD'lerdeki bağlayıcılık faktörü ve demokratik merkeziyetçiliğin uygulanabilirlik zemini; kişileri birebir muhatap kılan ortak çıkarlar asgari müşterekler, ortak ihtiyaçlar ile beyana dayalı bağlayıcılık kabul edildiği ölçüde sağlıklı bir işleyişe kavuşabilir. Öte yandan kişiler ÖD'lere "grup, anlayış, çevre" olarak geldikleri, çizgisel örgütlenme ve mücadele ilkelerini dayattıkları ölçüde, ÖD'lerde demokratik merkeziyetçliğin hiçbir biçiminin işleyiş ilkesi olarak uygulanmasını mümkün görmüyoruz. Böyle yapılarda ancak demokratik katılım bir işleyiş ilkesi olarak varolabilir.

ÖD'lerdeki demokratik merkeziyetçilik ancak kişiler birey kimlikleri ile geldikleri, ortak çıkarları ve asgari müşterekleri çerçevesinde muhatap olmalarından dolayı bağlayıcılık oluştuğu ölçüde yaşam bulabilir.

Tüm bunların yanında bizlerin devrimci, sosyalist olmamızdan kaynaklı sorumluluk ve görevlerimize yönelik sürdürmemiz gereken politik çalışma gündeme geldiğinde bu çalışmaların yürütüleceği araçların ihtiyacı hissedilmektedir. Bazı çevreler bu konuda çizgisel çalışmalarını gündeme getirerek "herkes zaten kendi çalışmasını yapıyor" tavrını geliştirmektedirler. Fakat hayır! Bizim burada kastettiğimiz her politik yapının tek tek yürüttüğü kendi çizgisel çalışmaları değildir. Kuşkusuz aslolan budur, fakat kasttetdiğimiz sistemin her yönlü kuşatması karşısında komünistlerin, devrimcilerin tepkilerini ortak bir şekilde dile getirebilmesinin olanaklarını yaratacak, hepimizi birden ifade edebilecek, genel söylemler çerçevesinde hep birlikte, bir bütün olarak sosyalizm vurgusu ile sosyalizmin gerçek anlamda bir altenatif haline gelebilmesine yardımcı olacak çalışmalara gireceğimiz ve "öğrenci", "demokrat" kimliklerinden bağımsız olarak da sosyalist kimliğimizle hareket geçebilecğimiz eylemlilik süreçleridir.

Günümüze kadar gelen süreçte bizlerin akademik demokratik çalışma ile devrimci-politik çalışmayı birbirine karıştırmamızın sonucunda ortaya çıkardığımız sorunları aşabilmemiz için akademik alan çalışmasından bağımsız devrimci-politik çalışma yürütecek sosyalist, devrimci kimlikli sağlıklı yapıların ve birliktelik zeminlerinin oluşturulması ve olanların güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Asıl ihtiyaç bu noktadadır.

Varolan ayrım noktalarımıza rağmen, birlikte yapabileceğimiz pek çok şey olduğunun bilincinde olarak diyoruz ki;

Başarı kollektif çabamızın sonucu olacaktır.

Dipnotlar

1. K.Marks, "Alman İdeolojisi", s.70
2. L.Althusser, "İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları", s.24
3. K.Marks, "Alman İdeolojisi", s.70
4. V.İ.Lenin, "Gençlik Üzerine"
5. Altuğ Yaral, "OCTOBR 1917 De Te Fabulla Narratur", s.15

Ahlâk Olgusu (1)

MESUT HASTÜRK

Olgu olarak ahlâk

Burada yeterince karmaşık bir konuyu ele almanın sıkıntısını gidermek için, tümüyle tartışmaya açık bazı görüşlerimi dile getirmek istiyorum.

Konuya, bir olgu olarak "ahlâk" dedik. Böylece, ilk baştan Ahlâk'a bir olgu gözüyle baktığımızı ve bakılması gerektiğini önermiş olduk.

İkinci olarak belirtilmesi gereken bir nokta da, ahlâk kavramından genel olarak etik'in anlaşılması gerektiğidir. Bu da kullanacağımız dilin anlam düzleminde çıkacak sakıncayı bir ölçüde giderir. Çünkü, dilimizde ahlâk, toplumsal ve bireysel tutum ve davranış değerleri olarak, daha da sıklıkla, "huy" anlamına içerilerek kullanılır. Etik ise, salt tutum ve davranış değer ve ölçülerini değil, olguyu praksis düzeyinde kavramaya yarayan genişlikle kullanmayı elverişli kılar. Yani, ahlâk; bir bilme, duyma, görme biçimi, tutum, davranış değer ve ölçüleri kadar, bunların tarihsel ve toplumsal argümanlarını da kapsayan bir düzlemi ifade için kullanılır, kullanacağız.

Üçüncü nokta, bir tanım elde etmek gerekliliğidir. Etik ya da ahlâk kavramı, belli bir tarihsel ve toplumsal ilişkilere dayalı, tüm maddi ve kültürel üretim ve yeniden üretim koşullarının sosyal-sınıfsal görme, duyma, algı ve davranış biçim ve yordamlarını anlatır.

Girişe ilişkin son bir söz de, ahlâk disiplininin kendisinin tarih-toplum ve sınıf ilişkilerinde aldığı biçimleri gözden geçirmeye ait olmalıdır. Daha özgül bir değerlendirme amacı olarak da, çağımızın çeşitli ahlâk biçimlerinin anlaşılması ve kritize edilmesi öne çıkarılmalıdır.

Sunulan dört nokta tartışma konseptimizin çerçevesini belirginleştiriyor. Buna eklenecek çok sayıda ayrım vardır ve kuşkusuz konu bu çerçeveye sığmayacaktır. Konu uzmanlığını gözetmeksizin ele alınacak ahlâk problematiği, bize üretilmiş ahlâk değerlerinin ve sistemlerinin eleştirisinde ve mümkünse ilkesel açılım sağlayacak ipuçları vermesinde yardımcı olması asıl amaçtır.

Özet olarak da olsa, ahlâk olgusuna yaklaşım konusunda bir yöntem önerilmiş, en azından tartışma zemini belirginleştirilmiş oldu sanıyorum.

Bazı temel ayrımlar

Ahlâkın zorunlu ve nedenli ilişki halinde olduğu temel düşünleme faktörlerinden biri ideolojidir. Ahlâkın ideoloji ile, ideolojinin ahlâkla ilişkisini dolaysız bir ilişki olarak tanımlamak mümkün. Her ikisinin de sezgi, duygu, algı, düşünleme ve davranmaya yönelik temel zihinsel fonksiyonları düzenlediğini kabul etmek gerek. Bu yanıyla da, kimi zihinler için temel öğrenme yöntemi bile olmaktadır. Bu savın açıklaması, bilginin, davranış ve söz kalıplarıyla aktarılmak zorunda kalındığı daha çok ezilenler kategorisinde yer alan sınıflar için geçerli olduğudur.

İkinci ayrım noktası, tekelci dönem ahlâkının da, dönemin yaşam kültür ve biçimlerinin aldığı şekle göre geleneksel işleyiş mekanizmasından farklı bir pratik sergilediğidir. Yüzyıl öncesi tartışılan bir ahlâk konsepti bugün aynı işleyiş sistematiği ile ele alınamaz durumdadır. Bunda ise, enformasyon, bilgi, iletişim, yani bir tür duyuş, düşünüş, algı, sezgi ve davranış süreçlerini belirleyen temel faaliyet alan ve biçimlerinin değişmiş, yeni biçim ve nitelikler kazanmış olması temel faktördür. Örneğin, enformasyon ve tüketim toplumu ahlâkı'ndan sözetmekteyiz. Ancak buradaki ahlâk kavramının kendi anlam ve niteliği de klasik karşılığından farklılaşmış olarak karşımıza çıkıyor.

Üçüncü nokta; daha çok "politika ile

koşullanan" fakat en geniş anlamıyla sosyalizm mücadeleleri döneminde gelişen "sosyalist ya da proleter ahlâkı"na konulmalıdır. H. Marcuse'un, Sovyet Ahlâkı'nı (*) üretim paradigması ile ilişkilendirmesi ve yaratılmak istenen ahlâk sisteminin de bir resmi ideoloji versiyonu olarak (bu benim yorumum) öğretilmesini saptıyor. Çalışma ya da emek veya üretim gibi temel iktisadi kavramlara dayandırılan "sanayileşme" ahlâkı tüm topluma öğretilmeye, burjuva ahlâkın karşısına dikilmeye çalışılmıştır. "Sosyalist ve/veya proleter ahlâkı"na yönelik temel tutumlar, sanat ya da ekin konularına yönelik tutumlarla aynılık, sistematik bir bütünlük sergiler. Komünizmin idealizasyonu ile, mevcut iktidar biçiminin rasyonalizasyonu arasına sıkışmış bir ahlâk anlayışının yarattığı dualizmle karşı karşıya kalırız.

Bir yandan da kendisi için sınıf olmayan bir sınıf olarak proletaryanın sanatı da ahlâkı da olmaz düşüncesi ile yüz yüze kalırız.

Bir yandan sosyalizm pratiklerinin yarattığı toplumsal biçime denk ahlâk ve kültür değer ve sistemleri karşı karşıya, bir yandan da, kendi için sınıf olmayan bir sınıfın oluşturması gereken farklı toplumsal yaşantıyı temsil sorunu koyun koyuna durmaktadır.

Buna ek olarak belirtilmesi gereken bir yaklaşım da, gerek tarih boyunca yaratılmış (üretilmiş) gerekse çağımız sınıf mücadeleleri sonucu ortaya çıkan kimi değerleri canlı tutmak, yüceltmek ya da geçerli kılmak gerektiğine dayalı görüşler var. Bu görüşler Pir Sultan geleneğine, Bektaşiliğe, Bedrettin'e, Spartaküs'e, Katharlar'a değin, tüm tarihte bilinen köylü ya da işçi-ezilen direniş ve ayaklanmalarını, burada oluşmuş ahlâki ve felsefi görüşleri ve değerleri sürdürmek veya ona dayanmak biçiminde ortaya çıkıyor. Bu görüşler sonuç olarak gelip bugün ezilenler kategorisinde yer alan sınıfların reel yaşamlarında ürettiği ideolojik-felsefi ve ahlâksal, doğal olarak da geleneksel değer-inanç ve davranışlarının "özümsenmesine" bağlanıyor. Burada, ezilenlerin kendiliğinden ürettiği başkaldırı ve çoğunlukla yaşamdan arınma ve çilecilik biçiminde olan yaşam felsefelerini maddeci bir dönüşüme uğratma, kritize etme ve değiştirme yöntemi denenmiyor. Bu denenmeyişin nedeni daha çok politik gereklere dayandırılsa da, yaşam biçimine müdahalenin yaratacağı kimi ciddi çatışmalardan ve kendi ahlâk yapısını sorgulamaktan zorunlu bir kaçışa da bağlanabilir.

(*) H. Marcuse, Sovyet Marksizmi, May Yayınları.

Bu konuda ciddi bir maddeci dönüştürme, keskin bir eleştiri ve pratiğe dayanmaksızın ezilenlerin ahlâksal ve felsefi inançlarına dayanmanın hem saçma olduğunu, hem de egemen ahlâkın tüm olarak sınıf gücünün yanılgısından kan almasını, onu meşrulaştırmasını sağlayan temel bir araç niteliğine dönüştüğünü görmek gerekiyor.

Son olarak, mülklü toplumlar tarihinin elştirisi ve kapitalizmin tüm toplumsal pratiği ile tasfiyesini öngören bir toplumsal-sınıfsal mücadelenin maddeci-komünist ahlâk eleştirisi ve değerlerini "eleştirinin sürekliliği ve inancın baskı aracına dönüşme yolu olan araçlaştırma ve örgütlenmelerin silahına dönüştürme" tehlikesini ortadan kaldıran bir yöntemle, bu alanı da dillendirmek-kavgacılaştırmak gerektiği söylenmelidir.

Daha önceki bir çok yazıda "entellektüel şiddet" yerine ideolojik şiddet ve ideolojik alanın keşfiyle yapılacak somut mücadele biçimleri önerdiğimi anımsıyorum. Ahlâk da bu önerinin tam ortasına oturuyor.

Komünist mücadelenin maddeciliği ve diyalektiğin açıklayıcılığı ile ele alınacak bu konunun, aslında üretilmiş oldukça yüklü politik ve sosyal ahlâk ilke ve değerlerini şiddetle eleştirmeye ve kapitalizme bir temel eleştiri noktasından yeniden üretilmeye, sonuç olarak da yaşayan devrim sürecinin maddi kültür değerlerini yaratmaya katkı yapması tartışmanın tek amacıdır.

Buraya kadar yapılan ayrımlar, birer temel başlık olmaya ve tartışılmaya adaydır. Bu tartışmaların reel ahlâk kavramlarımızı sorgulamayı da içermesi gerekiyor.

Ahlâka dair ara "dip not:

Tarih boyunca ezilenlerin başkaldırılarının çimentosu ya da zeminini göstermekte ahlâkı ve felsefi öğretileri oluşturan bir seçimi göstermiştik. Ezenlerin karşısında bu sınıfların ve halk ayaklanmalarının tutunamayışındaki temel sorun elbette, ezenlerin maddi ve politik gücünü yok edecek güçte bir gerçekliğe, maddi ve politik bir güce sahip olmayışlarıdır. Fakat başkaldırılarının fikrini buldukları zemin olarak da bu zemin, başkaldırı gerçek ve gerekçeleri olabilmiştir. Bu notu, konunun önemi açısından düşmek yerinde olur.

Önemlinin Önemi üzerine

Ahlâk, duyuş, düşünüş ve davranış arasında aranan ilişkinin kendisidir.

Düşünce ve davranış birbirini ne denli

koşullarsa koşullasın bir içevuruş ve dışavuruş yordamına gereksinim duyulur. Hiçbir düşünce, bilinç, düzenin çeperi olduğu durumda davranışa sıçrayamaz. Ahlâkın işlevi bu sıçramayı sağlamak oluyor. Dünyayı algılamanın en dolaysız yolu sayılan sezgi ile, bilme ve öğrenmenin bir biçimi olan düşünce ve uygulamanın bir düzeyi olan bilinç arasında mekik dokuyan temel iki odak, ideoloji ve ahlâk yordamı olmaktadır. O nedenle, bir insanın yaşamda gerçek faaliyetlerini oluşturma, kendini fiilen ifade etme yolu bu iki temel süreçle kontrol ediliyor.

Ahlâkı insan davranışını koşullayan temel sezme, duyma, düşünme ve tutum ve davranış yordamı olarak açıklamakla, hayatı salt düşünme ve davranmanın dolaysız yapıldığı bir yer gibi görmenin de önüne geçmiş, çoğu insanın temel düşünce, duyma ve bunu yaşama aktarma konusundaki bireysel ve toplumsal çelişkilerini, bu çelişkilerin yol açtığı sorunları daha iyi kavramış oluruz. Örneğin, sistemli ve toplam bir ahlâk eleştirisi ve değişimi geçirmeyen bir kimse için ruhunda devrim yaptığını söylemek asla mümkün olmayacaktır. Bu tür bir devrimciye de 'can' vermek için gerekli ahlâki güven duyulmayacaktır.

Özet olarak, belli bir düşünsel ve davranışsal değişimin olup olmadığı ya da nasıl olduğu konusundaki temel göstergelerden biri ahlâk yordamının ne olduğudur. Çünkü temel edimlerin kökleşmesinin yolu budur. Ahlâki değerlere yönelik eleştiri, düşüncenin de özgürleşmesinin temel yollarından biri oluyor. Yaşama biçiminin oluşmasında ideolojik algı ve bilgi ile ahlâki duyuş ve davranışın asıl zeminler olduğu gösterildiğine göre, devrimci bir kavrayış ve eleştirinin, bir toplumsal pratiğin, aynı derecede önemli gerçekleşme zemininin de ahlâk olduğu saptanabilir.

Toplum ve sınıfların, tarihsel dönemlerine denk egemen ahlâk ilke ve yordamları oluşturduğu biliniyor. Çağcıl koşullarla koşullanan bir yaşam uslûbu olarak ahlâk, hem estetiğin, kültürün, geleneğin, hukukun (ki yazılı-yazısız), hem ideolojinin ve bilim ve felsefenin ilişki halinde olduğu, birey dünyasında duygu-sezgi gibi temel ve ilk insanal davranış öbeklerinin şekillendiği temel zihinsel itkiyi belirleme gücüne sahiptir. Genel toplumsal yaşam biçiminin değişmesi ile orantılı bir değişim gösterir, tek başına ahlâki inanç ve biçimlerin değişmesi olanaklı değildir. Örneğin, tek başına maddi üretim biçiminin değişmesi de kendi değişme hızında bir güçle ahlâki biçimleri etkileyemez. Yine tek başına politik bir gücün ya da toplumun politik karekterinin değişimi de beklenen gelişmeyi yaratamaz. Gerek Sovyetler, gerek Türkiye'deki cumhuriyet deneyleri bunların örneklerini ortaya koyar.

Ahlâkın işlevi, kendi koşullama gücü kadar, kendinin koşullanarak üremesinde yatar ve aynen ideolojik biçimlerde olduğu gibidir. Belli bir sosyal olgunun olduğu her yerde, kendi üreyen ve kendini üreten, başka faaliyetleri belirleyen ve onlarca belirlenen bir özellik taşır. Geleneğin canlı ucu ahlâktır.

Böylece ahlâk, birey ve toplum davranışlarının ideolojik-maddi bir platformuna dönüşür. Görülen işlerin hepsi bu platformda görülür. Burada şu belirlemeye atıfta bulunmamak şaşırtmasın: İnsanlar gerçek maddi pratiklerinin (üretim:anlamında iktisadi faaliyetlerinin gibi dar anlamda almamak kaydıyla) ürünüdür. (Marks) Elbette ahlâkı da bu zeminle birlikte tanımlamış oluyoruz.

Devrimci ve eleştirici bir toplumsal pratiğin toplumsal yaşama içerildiği platformlardan biri de ahlâk oluyor. Değişimin belli bir duyuş, düşünüş ve davranış geliştirmenin, olanı sergilemenin ve yenideni gerçekleştirmenin; hem prangası, hem de olanağını böyle bir düşünleme paratiğinin koşullandığı alan olan ahlâk olgusuna yönelik tavrımızla ölçülebileceğini yazmak gerekiyor. O halde, devrimci bir faaliyetin temel mücadele ve eleştiri zeminlerinden biri kaçınılmaz olarak ahlâk olgusunun nüfuz ettiği yaşamın kendisi oluyor. Ahlâki bir şiddet, ahlâki bir eleştiri ve çatışma yoksa, adı geçen devrim kavramının da yoksul olduğu bilinmeli. Ahlâki bir çatışma bu nedenle her toplumsal sınıfsal çelişmenin baş alanlarından birini oluşturuyor. Bu, aynı zamanda birey düşüncesinin de açılım imkanlarının sınandığı bir mecra anlamına geliyor. Özgür düşünce ve davranış için ahlâki bir eleştiri ve çatışma her zaman şart olmuştur, olacaktır.

Kapitalizmin kendi olanaklarını tümüyle dünyasallaştırdığı günümüzde, köklü ayrımlar ve eleştiriler için yeni ve büyük imkanlar doğmuştur. Kaybedilen ve gerçekleştirilemeyenin sıkıntısı bu noktada yapılamayanın sıkıntısına dönüşürse, yeni devrimci çıkışların temel itkileri yeniden kazanılmış olur.

Gerek bize ait saydığımız kimi değerlerin eleştirisine, gerek mevcut kültürden kopuşun gerçekleşmesine ve gerekse yenileştirici karekterde bir toplumsal pratik sergileme ve nihayet, birey olarak yaşamda özgür sorgulama ve yapma istenç ve edinimi oluşturmaya yönelik ciddi bir çaba mevcut ahlâka saldırı ile

kazanılacak değerlerle ölçülecektir.

Ahlâk ve ahlâka karşılık

Bilinen anlamlarıyla ahlâkın tükendiği, ya da tümüyle biçim, içerik, işlev ve işleyiş biçimlerin değiştiği (bugün kü anlamda kendi olmaktan çıktığı) koşullar üretilmeden ahlâk; bir iktidar, egemenlik ve baskı aracına dönüştürülecektir. Ahlâk yordamının, bir iktidar, egemenlik ve baskı aracı niteliğinden çıkması için toplumsal yaşamın komünistleştirilmesi, eşitsizlik, sömürü araç ve pratiklerinin yok edilmesi gereklidir. Bu bilinen hikayeyi tekrarlamakla birlikte, böylesi bir dönüşümün maddi karekter kazanması için şimdi yapılması gereken işlerden sözetmek, mülklü toplumlar tarihinin ve kapitalizmin karşıtlığına geçmek özürinde durmak gerekiyor.

Ahlâkın mevcut biçimleriyle kendisi olmaktan çıkması, yani belli bir toplumsal-sınıfsal eşitsizlik, sömürü ve baskı araçsallığından kurtulması gerekir dedik. Din, sanat, bilim, hatta üretimin de bu çıkışı sağlaması gerekiyor. Ahlâki red noktası da burasıdır. Çünkü, nerede yaratılmış olursa olsun toplumsal-sınıfsal olduğu kadar, bireysel ve grupsal tüm faaliyet ve ilişkilerimizde mevcut biçimiyle ahlâk sistemini, belli bir egemen kültür, dil davranış, duyuş, yaşayış biçimine içerili olduğundan, bir yargılama ölçüsü olarak esas alamayacağımız, esas alacağımız tek şeyin ise bir ahlâk eleştirisi olarak ortaya çıkan yeni değerler olduğu bilinmelidir.

Buraya kadar konuyla ilgili olarak sunulan kapsam, yazının amacı açısından bundan sonraki tartışmalara zemin oluşturmayı hedefliyor. Sunuştaki olası açık uçlar, bir bütünlük sorunu gündeme getirmeyecek denli yöntemsel rahatlık taşımaktadır. Aynı rahatlığı olası tartışmalarda da umarak, birinci bölümü noktalamak istiyorum.

Ahlâk eleştirisine ve şiddetine kapı aralamak gerekiyor.

Şehitler ve şehadete erme edebiyatı

MEMET ERKAN

Şehitleri anma geceleri, (özellikle daha rahat afişleme yapılabilen yurt dışında) şehitlerin ölüm yıldönümlerinde duvarlarda görülen afişler, dergilerde çıkan yazılar ve özellikle bazı anma ilanlarında kullanılan dil, insanı alıp başka bir dünyaya, mistik bir başka aleme götürüyor. Bu konuda kullanılan dil ve afişlere bakarak, müslüman bir doğu toplumunun insanları olduğumuzun hemen anlaşılması işten bile değil. "Bizim gibi sıfatların ön plana çıktığı toplumlarda, bir şeyin adına sahip olunmasının onun içeriğine de sahip olunduğu gibi yanlış bir kavramlaştırma düzeyi vardır." Dolayısıyla, ne kadar ateist olunduğu iddia edilse de, materyalist komünist bir geleneğe yaslanıldığı söylense da, derinden gelen bir müslüman doğulu gelenek, söylenenleri yalanlamak istercesine, bunlarla yarışıyor, hatta zaman zaman baskın çıkıyor.

"Elhamdülillah Ateistiz!" adlı yazımızda sosyalistlerin, Anadolu'da yüzyıllar boyunca oluşmuş ve islâmize edilerek bugünlere kadar taşınmış geleneklerin ve halk islâmının bazı temalarına bulanmış anlayış ve tavırlarına ve edebiyatına değinmiş, geleneksel halk islâmının etkilerinden bazılarını kısaca şöyle sıralamıştık: "(...) ölen yoldaşlarının ardından 'Regaip Kandili Gecesi' gibi 'Devrim Şehitleri Geceleri' düzenlerler; islami usulde alınlarına (yeşil yerine kırmızı) 'cihad' bandları takarlar; sanki, komünist bir 'öte-dünya', komünist bir cennet varmış da, ölenler devrim ('mahşer') günü yeniden dirileceklermiş ('basübadel mevt') gibi ölümü kutsarlar, devrim 'şehid'i olmayı teşvik ederler; içlerinden, 12 Eylül sonrası çok 'sosyalist' patron/tüccar çıktıysa da, müslüman dervişler gibi çilecidirler, bir lokma bir hırka yaşamayı, yoksul görünmeyi ve yoksulluk edebiyatı yapmayı pek severler; lidere, silaha ve şiddete tutkulu, hülyalı bir ilgileri vardır; güce tapar ve güç gösterenin ardından giderler; tarih bilinci ve duygusundan yoksundurlar, marksizmi tarih-üstü bir ideoloji, bir din gibi kavrarlar ve 'ustalara' eleştiriyi ('sûmme hâşâ') hakaret sayarlar (bu, yalnızca kendilerinin temsil ettiği şaşmaz doğrulardan 'dönmek' anlamına da gelir); fena halde ahlakçıdırlar, 'apış arası namus bekçiliği' yaparlar ve buna bağlı olarak halklarına ve geleneklerine saygıda kusur etmezler, halkımız ne der korkusuyla ('imam nikahı' yerine) 'devrim nikahı' kıyarlar; 'kafamız karışır' korkusuyla çok ve çeşitli kitap okumanın zararlı olduğunu sanırlar, 'Kızıl Kitap'ın okunması ve tefsiri bile yeterlidir (Bazılarınca da, 'yoldaş X, gereken herşeyi zaten yazıp söylemiştir, fazlasına gerek yoktur; mesele bunları pratiğe geçirmektir'.); asık suratlı bir ciddiyet ve molla görünüşlülükle mâlûldürler ve yiğittirler yiğit olmasına, ama Türkiye kapitalizminin varlığını ve düzeyini anlayamayacak kadar da cahildirler."

Kimsenin teorize etmeye çalışmadığı bir nokta üstünde, o bağlamda, daha uzun durmanın da bir alemi yoktu. Gelenek ve teori arasında doğru ve tutarlı bir ilişki kuramayan ve tarihsel-toplumsal geleneğe teslim olanların yarattığı bir pratikti bu. Ve bir çok önde gelen insan için de, "bunun böyle olmaması gerektiğinin farkında" diye düşünülüyordu. Nedenlerinden biri, sosyalistlerle kitleler arasındaki ilişkilerin zayıflığı ve halkla kaynaşma isteğinin sonucu ortaya çıkan "halkımız ne der?" korkusuyla ortaya çıkmış halka uyma, onun gibi olma çabasıydı. Bu elbette halkın geri yanlarına da gözyumma, hatta bu geri yanları onaylama anlamına geliyordu. Halkımızın yüzde 98'inin *"müslüman*

kültürü içinde yetişmiş" olduğu da düşünülürse, bu kavramlardan bazılarının islâmî içerikli olması, yoğun dini anlamlarla yüklü olması şaşırtıcı sayılmıyordu. Hatta bu dini yoğunluktan kurtarmak için başına "sol sıfatlar" eklenmesi yoluna gidiliyordu: "devrim şehidi", "devrim nikâhı", "sosyalist aile" vs. gibi. Oysa nasıl "marksist imam", "sosyalist düğün", "devrimci sünnet töreni", "devrimci kına gecesi", "kızıl gelinlik", vs. olmazsa, yukarıdakiler de olmaz. Yani kelimelerin başına sıfatlar konarak pek birşey çözülmüş olmuyor, aksine herşey iyice karışıyor. Zaman zaman doğrularla yanlışlar birbirine giriyor. Var olanı tersinden yeniden üretmiş oluyorsunuz ve yaptığınızı devrimci ve sosyalist birşeymiş gibi lanse ediyorsunuz. Dış görünüşteki asilik, "ses getirici", "spektaküler eylemler" devrimci olmaya yetmiyor; çünkü içerikte, islâmize olmuş kırsal kesim Anadolu değerlerinin ve geleneksel müslüman ailenin çocuğu olarak kalmaya devam ediyorsunuz.(1)

Türkiye sosyalistleri, günlük toplumsal hayata dair kendi dillerinde kendi kavramlarıyla konuşmuyorlar. Özellikle bazı kesimlerde, geçmiş sınıflı toplumların dili ve değerleri belirgin biçimde öne çıkıyor. Var olan düzene ve değerlerine karşı geçmiş dönemlerin değerlerine sarılıyorlar; bu, ister istemez onların diliyle, kavramlarıyla konuşmayı da beraberinde getiriyor. Bugün burjuvaziye karşı feodal dönemin kavramlarına ve değerlerine başvurulmasının bir nedeni de bu. Bu kavramların bir çoğu, bugünün egemen sınıfların dilinde de var. Bu nedenle sıfatlar ve niyetler üzerinde özenle vurgu yapılıyor ve her kavrama aynı türden sıfatlı bir karşılık üretiliyor. Egemen sınıflarla aynı dilin negatif bir versiyonu konuşuluyor sanki. Oysa böyle, var olanın negatif karşılığı olan kavramlar üretmek zorunda değil sosyalistler; kendi ideallerine, kendi dünyalarına ait, uygun, açıklayıcı kendi kavramlarını üretmek, dili bir imâlar sistemi olmaktan çıkarıp bir iletişim aracı haline getirmek zorundalar.

Fakat öyle ki, görünüşe, söylenene aldanıp, elini sallasan herşeyin *"hasına"* çarpıyor bu ülkede?! Kime sorsan en kral, en has O, en büyük ve en güçlü Onun örgütü, Onun tarafıdır. Mesela bir çok komüniste göre, en komünist örgüt kendi örgütüdür; ötekilerin adını yazarken komünist, sosyalist vb. gibi sıfatları tırnak içinde yazar. Bunu da temellendirmeye bile çoğu zaman gerek duymaz. Niye duysun ki, yaptığının doğruluğundan kuşkusu mu var?! Hem bizde, inançlı, gözü kara insanlara saygı duyulur. Çünkü inanmış insanlar, inançları uğruna ölürler çoğu zaman ve çok normal olarak, anlaşılabilir nedenlerden dolayı, biz ölen inançlı insanlara daha çok saygı duyarız. Kısacası tartışmayı pek sevmeyiz ve inanmış insanlara düşüncelerini ve eylemlerini sorgulamak bâbından bile olsa laf da söyletmeyiz. Zaten laf söyleyen de olmaz, çünkü ölünün ardından konuşulmaz; yani düşman değilse.

Bunların, sadece "ortak" geleneksel Anadolu değerlerinin ve müslüman kültür içinde yetişmiş olmanın getirdiği birşey olduğu söylenemez, bunlara indirgenemez. "Din Sorununa Kuyrukçu Yaklaşım" adlı yazıda, bir başka bağlamda bunların, toplumsal, politik nedenleri dışında felsefi nedenleri de olduğunu söylemiştik. M. A. Kılıçbay'dan aktararak, "insanlarımızın büyük bir çoğunluğu birşeyin adına sahip olmanın onun aslına da sahip olmak için yeterli olduğunu düşünmekte, içerikleri ıskalamaktadırlar. Oysa her içerik tarih demektir ve içerikler ıskalandığında tarih de kaçınılmaz olarak ıskalanmış olmaktadır" demiştik. Bunun nedenlerinden birinin ve "belirleyici görüneninin, nominalizmin Türkiye'deki egemenliği" olduğunu söylemiştik. Eklemek gerekirse, buradaki "içerik" kelimesini, tartışmalarda sık sık "niyet" anlamında kullanan bu kesimlerin, bir türlü bitmeyen biçim-içerik tartışmalarını da belki bu bağlamda ele almak gerekiyor.

Burada, dikkat çekici bir şeyi daha eklemek gerekiyor. Türkiye solunda "eşitlik" denince, üçüncü dünyacılığın ve köylü(cü)lüğün de etkisiyle, yoksulluğun paylaşılması, eşitlenmesi anlaşılıyor genellikle. Zenginin ve yoksulun, güçlünün ve zayıfın tanrı ya da ölüm karşısında eşitlenmesi gibi, hepimiz yoksullukta, ya da vasatta eşitleniyoruz. Bu anlayış, Hegel'in, yanılmıyorsam Çin'e istinaden söylediği, *"Doğu'da bütün insanlar eşittir, ama özgür değildir"* sözünü de hatırlatıyor. Bir soyutlama olarak söylenmiş olan bu söz, bu tür anlayışların toplumsal pratiklerinde "bazılarının daha eşit" olması gerçeğini de ortaya koyuyor, ya da yok saymıyor. Bu nedenle de bir akım çıkıp, sosyalizm anlayışını, "sağlam bir çift pabuç ve

bir bisiklet" olarak formüle edince pek de şaşırmıyoruz. Bu anlayışın her alana uygulanması durumunda ortaya çıkacak, "orta zekâlılar cenneti" olma ve/veya mediokrasi tehlikesi var bir de. Bu tür eşitlik anlayışının oluşumunda, geleneksel Anadolu müslümanlığının içindeki çileci anlayışların da (olumsuz) bir etkisi olduğunu sanıyorum. Örneğin dervişlik geleneğinin etkisi araştırılabilir. Kuşkusuz bunlardan heterodoks gelenekle ilgili olanlarının, Türkiye solunda pek rastlanmayan, farklı yorumları da var. (2)

* * *

"Her ölüm erken ölümdür"

"As'l olan hayattır."

Yine yukarıdakilerle ilişkisi olan kahramanlık ve "şehitlik" edebiyatının, bazı dönemlerde artmasında da şaşırtıcı bir yan yok. Ama Türkiye solunun gündeminden hemen hiç düşmemesi, kronik bir hal alması ve bu edebiyata yoğun olarak başvuran örgütlerin tipi ve ideolojisi dikkate alındığında bu da düşündürücü oluyor. Zira bu bir köylülük ve ilkellik göstergesi aynı zamanda. Bu edebiyatın 12 Eylül sonrası yoğunluğunda TC'nin şiddet politikasının bir yeri var kuşkusuz; ama bu, nedenlerden sadece biri. Bu şehit edebiyatının yaygınlaşmasında PKK'nın başını çektiği Kürt ulusal hareketinin bu motifi yoğun olarak kullanmasının da etkisi var. *Ama şu şartlarda en önemli neden, "şehitlerin ve anılarının yardımı olmadan teorisiz liderlerin, yapılması gereken sıradan işleri yapacak örgüt kadrosunu elde tutmasının günden güne zorlaşmış olması" görünüyor. Şehitler, militanlar üstünde moral bir baskı oluşturuyor, onları eziyor. Militanların, şehitlerin anısı önünde, izlenen politikaları ve örgüt çalışmasını eleştirmesi zorlaşıyor.*

"Erkekçeliğin", yiğitlik kültürünün bir parçası olarak öne çıkan şehitlik ve buna bağlı olarak ölümün ve ölünün yüceltilmesi dikkatli olunması gereken bir konu. Bu durum, daha çok, militanları çoğunlukla köy ve taşra kökenli olan, silahlı mücadeleyi savunan ve illegalitenin de etkisiyle içine kapanan küçük (ya da küçülmüş) gruplarda ortaya çıkmaktadır. Ölüm, savaşmanın ve direnmenin dönüşü olmayan son noktası olmaktadır bazen. Bu doğru; ama ölüm kurtuluşun öteki adı da olmamalıdır, ölüm kutsanmamalıdır. Çünkü sosyalistler hayattan yanadırlar ve bu onlar için, sadece *"ölüme hayır demek"* değildir, bu *"yetmemektedir, yaşama evet demek gerekmektedir"*. Unutmak, unutulmak kaçınılmaz şeylerdir ne yazık ki. Devrim ve sosyalizm için ölenleri, bu yolda düşenleri ismen bile olsa yaşatmanın, anılarını taze (sıcak) tutmanın yolları araştırılmalı, bulunmaya çalışılmalıdır. Ama bunun yolu, kesinlikle "şehitlik" gibi dinsel anlamı yoğun olan "yeni"(!) varlık alanları yaratmak olmamalıdır. Üstelik bunu kendi örgütünün şehitleriyle sınırlamak, kendinden öncekileri ve kendinden başkalarını yok saymak olduğu gibi, kendinden sonrasını da düşünmemek anlamına geliyor. Belki bu, yine dinsel bir motif olan, kendisini, *tek*, *ezeli* ve *ebedi* olarak görmekten kaynaklanıyordur.

Burada, "kırsal kesim Alevileri", sosyalistler ve ölülerin yüceltilmesi üstüne bir parantez açmak gerekiyor. Aleviler, baskılar yüzünden, yerleşmek için hep dağlık, kuş uçmaz kervan geçmez yerleri seçmek ya da oralara kaçmak zorunda kalmışlardır. (M. Belge bir yazısında, Alevilerin yoğun olarak yaşadığı coğrafyayı kastederek, köylülerin dağlık yörelerden ovalara 1930'lardan sonra yerleşmeye başladığından söz ediyordu.) Aleviler gibi sürekli ezilen, baskı altında tutulan, katliamlara uğrayan, kısacası tarih boyunca "hep kaybetmiş" bir topluluğun ölülerini yüceltmesinde yadırganacak bir taraf yok. Yüzyıllardır sürekli bir "Kêrbela kompleksi" içinde yaşamakta, yaşatılmaktadırlar. Herhalde Sünni kesimlerde de, Alevilere göre şehit edebiyatının zayıf olmasının başlıca nedeni, Alevilerin tersine, "hep" kazanan kesimden olmaları, Aleviler gibi, inançlarından dolayı baskı ve katliamlara maruz kalmamalarıdır. Bu nedenle olaya daha bir soğukkanlı yaklaşabilmektedirler. Zaman, şehitleri unutturmakta, onları "meçhul asker" yapmakta ve gaziler öne gururla çıkabilmektedir. Kazanan olma psikolojisinin, kayıpları bir ölçüde de olsa telâfi ettiği söylenebilir.(ayrıca belirtmek gerekirse, "hep" üstün ve galip olan yenilmesi durumunda kızgınlık ve intikam duygularıyla dolarken, "hep" ezilen, yenilgi karşısında "mazlum" psikolojisi içine girmekte, "takiyye" gibi yollar üretmektedir.) Bu nedenle, özellikle Sivas-Erzurum-Maraş arasındaki üçgende yeralan Alevi kesimler içinde örgütlenmiş bazı sol örgütler üstünde düşünmek gerekiyor. Bu

örgütlerin üstündeki "*kırsal kesim Aleviliğinin*" etkisini gözden kaçırmamak, bu etkinin özellikle şehit edebiyatına ve afişlerdeki yansımalarına dikkat etmek gerekiyor.

Devlete ve milliyetçi ve/veya müslüman kesimlere gelince... Bu kesimlerin şehitlik edebiyatının yaslandığı bazı sosyal ve ekonomik temeller var. Şehitlik ve gazilik sosyal bir mertebe bu insanlar için. Ölünce devletin önünde sıradan olmaktan çıkılıyor, ölüm üstünden kazanılan bir prestij sözkonusu. Ayrıca, her ne kadar şehit ailelerine ve gazilere verilen "şehit ve harb malûlu aylıkları" pul oldu denebilirse de, şehitler kendileri için "öte dünyayı" ve yakınları için de bu dünyayı, gazilerse (sadece) kendileri için bu dünyayı garantilemiş oluyorlar. Ayrıca toplumda bir saygınlıkları ve ayrıcalıkları var; şehiriçi otobüs vb. araçlarda bazı koltuklar bu insanlara tahsis ediliyor ve hatta şehit ve harb malûlü yakınları için şehir-içi otobüs, tren vb. taşıma araçlarında indirim uygulanıyor. (Devlet, "harb malûlü" diyor gazilere; bu dinsel içeriğinden arınmış daha laik bir ifade. Çünkü artık imamın gazına gelip "gazâ"ya gidilmiyor, vatan "savunuluyor". Ayrıca dikkat etmiş olmalısınız, çatışmalarda ölen polis ve askerler şehit oluyorlar da, yine "aynı vatanı korumak için" ölen korucular sadece ölmüş oluyorlar.) Toplumda müslüman olmak gibi, şehit ve gazi olmak da ne kadar mistifiye edilirse edilsin somut bir şey. Bazı maddi ya da manevi somut beklentileri var. Bu nedenle şehit ya da gazi olmadan ölenler için "ne şehittir ne gazi / bok yoluna gitti Niyazi" deniyor ve "niyazi olmak" diye de bir deyim var. İnsanlar ölümü kutsamadıkları gibi, sonrasında ne olacağını, ne kalacağını da hesap ediyorlar. Bunlar dikkate alınması gereken şeyler. Çünkü *bu halk şehitlik ve gazilik edebiyatından çok çekmiştir ve halen de çekmektedir*. Kimse yakınlarının şehit ya da gazi olmasını istememektedir. Çünkü emekçi sınıflar, sadece çocuklarının ölüme gönderilmesiyle kalmıyorlar, savaşın faturasını da yükleniyorlar; masraflar onların alınterinden kesiliyor, sömürü ve baskı yoğunlaşıyor, sesleri iyice kısılıyor. Emekçi yığınların, yoksul halkın şehit olan bu gençleri, amacını dahi kavrayamadıkları bir savaşa sürülüyorlar. Ölmeye, şehit olmaya ya da kardeş bir halkın çocuklarını öldürmeye, şehit etmeye gidiyorlar. "Ölünce gül bedenleri toprak oluyor, öldürünce içlerindeki insan gidiyor...".

Kısacası, " kapitalizm altındaki insan, kendi tanımladığı insanlık tanımına uygun, normal, günlük ve sıradan bir yaşamdan ötesini istemiyor. 'Şehid süheda' edebiyatını, 'Çocuklarımız güzel günler görecek' edebiyatını, 'Sosyalist ahlâk' edebiyatını, sanki reel politiker düzeyde büyük bir anlamları varmış gibi çıkaran bizleriz. 'Devrime sevdalanmak', 'ütopyalarımızı korumak' türünden ajitasyon kavramlarıyla tarihin akışına müdahale edilemez. Devrimci şiiri ve edebiyatı, politik söylemimizin içine, aşırı bir biçimde sokuyoruz. Yığınlar da, (tarihsel yaklaşımımızı ve) politikalarımızı bu şairane bulamaç biçimiyle algılıyorlar.

Yani devrimci propagandadaki 'gazın', yalanın ve coşkunun tek bir kişinin yaşam süresi içinde bile bir etkinlik sınırı var. Bu sınır aşıldığında o insan sosyalizme yabancılaşıyor. Bu sınırı olabildiğince genişletmek, insanları alınacak kararlara ortak etmek, aktif yığın demokrasisiyle mümkün. Özellikle günlük yaşamlarını yakından ilgilendiren konularda insanlar, alınışına katılmadıkları kararların uygulanışına da katılmıyorlar, ya da zoraki ve gönülsüz bir biçimde katılıyorlar. Kararın orasını burasını bozuyorlar."(3)

Ayrıca, yukarıda söz ettiğimiz resmi/milliyetçi/dinsel şehitlik anlayışıyla, devrim için yaşarken, mücadele ederken düşen militanın psikolojisinin birbirinden ne kadar farklı olduğuna da dikkat etmek gerekiyor. Sosyalizm mücadelesinde "düşenlere" (Almanca, "der gefallener"), bir görünüp bir kaybolan, bir yerlerde yaşayan kutsal birer varlıklarmış gibi yaklaşılmamalıdır. Onlar ne "mehdi"dir, ne de "hızır". "O gün" gelince ortaya çıkıp imdada yetişecek, kurtuluşa götürecek de değillerdir. Durumu mistifiye etmemek, mistik inançlar ve mistik bir devrimci tiplemesi yaratmamak gerekir. Materyalist, ateist bir gelenekten gelenlerden bunlara daha fazla dikkat etmeleri beklenir. Mücadelede düşen devrimcilerin ailelerinin ve yakınlarının geleneksel bir alışkanlıkla ve acılarını hafifletmek için yaptıkları mistifikasyonu, örgütlerin de yapması kabul edilebilir bir şey değildir.

Ayrıca, böyle hassas bir konuda illâki gece düzenlenecekse, en azından bunun ücretli olmamasına dikkat edilmesi gerekir. Yani örgüte maddi destek sağlamak için düzenlenen gecelerden farklı bir gece olmalıdır.

Ölenler üstünden para kazanılıyor, duygu sömürüsü yapılıyor düşüncesi uyandırılmamalıdır. Fakat bu durumda bile bunun, devrimci politik bir eylemden çok "Regaip Kandili Gecesi"ni ya da ölenlerin ardından okutulan "Mevlüt" gecelerini andırması, "hayır işi" çağrışımı yapması kaçınılmazdır. Çünkü, devrimci mücadelede düşenleri böyle özel gecelerde anmanın devrimci, sosyalist bir mantığı yoktur; şehitleri anma geceleri gibi sosyalist bir politik eylem olamaz. Böyle "meçhul devrimci" gecelerinden vazgeçilmelidir. Çünkü bu geceler, ne Ekim Devrimi'ni yıl dönümlerinde anmaya, ne de 10 Eylül'leri ve Mustafa Suphi'leri anma gecesi düzenlemeye benzemektedir.

* * *

Devrim ve sosyalizm için mücadele ederken düşenler, yeni olanakları, yeni yaşamları ve uğruna uzun bir yolculuğa çıktıkları onca şeyi bir sonsuzluk anında geride kalanlara bıraktılar. Bir eksikliği gidermek içindir yola çıkış. İçinden bir şeylerin eksilmekte olduğunu duyumsar insan. İçin için kanayan bir yara gibidir geçmiş; kendince bir hüzün, kendince bir yalnızlıktır. Sömürü ve tahakküm olmasaydı, tatminsizliklere, yeni acılara doğmak olmasaydı bir erinç paylaşılacaktı. Böylesi bir yolculuğa belki de çıkılmayacaktı.

Hayatın dayattığı sorulara yanıtlar bulabilmek için çetin bir yolculuğa çıkmak, zorlu bir savaşımı göze almak gerekiyor. Soruların yanıtsız kalması da olası, bu yolculuğun hep devam etmesi, hiç sonlanmaması da. Her arayış, her yeni seçim, yıllardır istenen, umut edilen bir yolculuk gibidir. Yepyeni bir güne, yepyeni bir yaşama doğmak. Yılların birikmiş özlemlerinin ardından koşmak. Denemek, bir kez daha denemek. Bir yaşamın, bir yaşama biçiminin geride bırakılışı. Direnmek, bir kez daha direnmek. Bir arayıştır hayat, uzun zorlu bir yolculuk; geride kalan ilişkiler, insanlar ve ayrılışların hüznü. Telaşlı ve yağmurlu bir yaz günüdür: Islak sokaklar, ayrılıklar, tren düdükleri. Yeni sevinçlerin, yeni umutların çoğalımı.

Dipnotlar:

1- "(...) Ahmet Hamdi Tanpınar bir gün bana, "istesek de, istemesek de Müslümanız biz" demişti. Neden demişti, hangi sözden, konudan gelmiştik oraya şimdi bulamıyorum, ama o söz üzerinde uzun uzun düşünmüşümdür.

"Biz dinimizi, ulusumuzu, yurdumuzu kendimiz seçmemişizdir, onlar verilmiştir bize, onların içine doğmuşuzdur. Nitekim dinsizliği seçenlerimiz de, dinin kimi buyruklarına, en azından kimi törenlerine katılıyorlar. Ölümüzü dinin eline bırakıyoruz en başta. Gerçi arada bir, "Öldüğümde cenaze namazı istemem" diyenlerimiz çıkmıyor değil, ama kimse dinlemiyor onları, bal gibi kılıyorlar adamın cenaze namazını. Neden derseniz, dinsizler için bir mezarlık yok yurdumuzda, kurulmamış daha. Ayrıca çoğumuz dinsel cenaze törenini ölüme karşı bir saygı gereği gibi almaya yatkınızdır. Ölüyü, kimse görmeden, duymadan gömemiyoruz, toplanılsın, bir araya gelinsin, ölü topluca düşünülsün istiyoruz. İnsanoğlunun yok olmaya karşı direnişi, başkaldırısıdır bu. Ölümü anlamıyoruz hâlâ, razı olamıyoruz ona." (Melih Cevdet Anday, "Paris Yazıları", sayfa: 18, Adam Yayınları, 1982). Ayrıca bu konu üstüne "Elhamdülillah Ateistiz!" (Devrim, sayı 19) adlı yazıya bakılabilir.

2- Örneğin bir yoruma göre, 'bir lokma bir hırka' sözü kaderciliğe bağlanamaz ve yoksulluğun paylaşılması, eşitlenmesi anlamına da gelmektedir. Bu söz, resmi/ortodoks islâmın toplumsal pratiklerine ve altınlara, deve yükü baharatlara ve insanların gözyaşları ve kanları üstünde yükselen haksız, adaletsiz, eşitsiz bir dünyaya teslim oluşa karşı bir tepkidir. "Bu söze gönülden bağlı olan insanların, hiç bir zaman köle ruhlu olmadıklarını görebiliyorum." "Heterodoks dervişlerin zenginlikten kaçınmaları, genellikle maddi nimetlerin tümden reddedilmesi olarak anlaşılırken bizce önemli bir yanlış anlama yaratılmaktadır. Bilinen rivayette Yunus'a buğday veren Hacı Bektaş Veli, bu anlayışa göre, o buğdayın sahibi değil sadece bekçisi, üleştiricisidir. Heterodoks dervişlerin savunduğu 'Bir lokma, bir hırka' anlayışı, maddi sefaletin övülmesi değil, dünya nimetlerine karşı mülk edinme hırsıyla yaklaşmama tavrının dile getirilişidir. Bektaşî düşüncesinde geçen 'el hakru fahri' (fakirliğimle gurur duyarım) kavramı bizce, Fransız düşünür Henry Bergson tarafından çarpıcı bir şekilde dile getirilmiştir.

'Güzel olan ne mahrum edilmek, ne de kendini mahrum etmektir, ama mahrumluk duymamaktır.' " R. Çamuroğlu, "Yunus Emre Heterodoks Bir Derviştir", "Günümüzde Aleviliğin Sorunları" kitabı içinde, Ant Yayınları, 1992.

3- Coşkun Adalı, "1992 Tezleri", "Sosyalizmin Sorunları üzerine" içinde. Sayfa: 44, Sorun Yayınları, 1992.

Aralık 1993

TKP yakın tarihinden belgeler

10 Eylül 1920 TKP'nin kuruluş tarihidir.

Bu yıldönümünde, uzun likidasyon yıllarından sonra 1970'lerde yeniden örgütlenen TKP'nin, bu dönemine ilişkin belgeler yayınlıyoruz.

Belgelerden ilki, "Başı Çeken Devrimci Güç" bir dönem TKP Genel Sekreterliğine de yapan İ. Bilen'in, S. Üstüngel adıyla 1969 yılında yazdığı bir yazıdan alındı.

İkinci belge de İ. Bilen'in 28 Ocak 1975'te yaptığı bir konuşmadan alındı. İ. Bilen bu konuşmada Mustafa Süphi'lerin öldürülmesini, Çerkez Ethem'cilerin ve TBMM'deki komünistlerin tasfiye edilmesini anlatıyor.

Üçüncü belgeyi, TKP eski politbüro üyelerinden H. Erdal'ın Mart 1983'te yazdığı, "TKP'mizi Yükseltelim" broşürünün "Atılımı nasıl yaptık?" alt başlıklı bölümünden aktardık. Yansıttığı özet bilgi ve yorumlarla açıklayıcı olduğunu düşünüyoruz.

Son iki yazı 1977 Konferas belgeleri arasında yer alıyor.

Yorumsuz belgeleri yayınlamaya gelecek sayımızda da devam edeceğiz.

Başı çeken devrimci güç

(S. Üstüngel, ***Günümüzde TKP,*** Mart 1975, TKP Yayınları, s. 55-58)

İşçi, sendika, grev hareketleri yalnız genişlemekle, daha sert, daha bilinçli, daha örgütlü olmakla kalmıyor, gittikçe daha kuvvetli bir süreç niteliği alıyor, günlük olayların, toplum yaşantısının bellibaşlı sorunu oluyor. İşçi sınıfı, politik alanda artık sürekli bir etkendir. Bu durum, işçi hareketinde yeni bir aşamanın başladığını gösteriyor. Bu gelişmenin önemli başka bir yönü vardır. Grevler daha çok yabancı, yerli-yabancı karması fabrikalarda, NATO iş yerlerinde olmaktadır. Magirus ve hele Singer fabrikası işçilerinin grevleri her bakımdan ilginçtir. Singer işçileri bilinçli, örgütlü, politik bakımdan olgun bir savaş örneği verdiler. İsteklerini geçirmek, Amerikalı direktör Roks'u fabrikadan atmak için polis birlikleriyle, yeşil bereli komandalarla döğüştüler, barikatlar kurdular, fabrikaya oturdular. "Amerikalı defol!" haykırışlarını tok sesleriyle memlekete bir kere daha yaydılar. Bu grevler, yurtsever öğrenci gençlik direnişleriyle örülmektedir. Gericiliğe, faşist saldırılarına, uydu hükümete, Amerikan köleliğine karşı savaş gereken tabana oturmakta, politik yörüngesine girmektedir. İşçi sınıfının, memleketin politik yaşantısında sürekli bir etken olduğu, Amerikan köleliğine karşı, gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrunda, ilerici bir Türkiye uğrunda savaşkan temel güç olduğu belirli biçimlerde kendini göstermektedir. İşçi sınıfı gücünün, nüfusun tümü içindeki proleter oranından ölçülemeyecek kadar büyük olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Bu durumu, bu gelişmeyi göremiyenler, işçi sınıfının bu niteliğini, devrimci ana güç olduğunu anlayamayanlar, bunu tartışanlar var. Kimileri: "Ancak köylü devrimci bir sınıf olabilir" diyor. Bunlar: "Türkiye bir köylü denizidir, köylü, nüfusun %75'dir" diyor. Bu görüş, bu akım bilimsel bir görüş değildir. Marksçı-Leninci görüşe, bilime aykırıdır. Bu görüş ve akım işçi-köylü bağlaşıklığına, bunların savaş birliğine, savaşta işçi sınıfının tarihsel önderliğine karşıdır. Lenin tâ ne zamandan söylemiş, belirtmiştir: "Bu çağın tarihsel koşullarında köyle şehir bir olamaz. Şehir köyü, ister istemez peşinden sürükler... Köy ister istemez

şehrin peşinden gider. Yalnız bir sorun var: Şehirli sınıflardan hangisi, hangi sınıf, köyü peşinden sürükleyip götürebilecektir? Hangi sınıf bu sorunun üstesinden gelebilecektir? Şehrin öncülüğü nasıl bir biçim alacaktır?"

Burjuvazi mi, işçi sınıfı mı, hangisi çözecek, çözümleyecek bu dev sorunu? Burjuvazi, daha birinci kurtuluş savaşının ilk aşamasında, demokratik devrimden yan çizdi, toprak devrimine yanaşmadı. O, Ulusal Kurtuluş Savaşının demokratik devrime dönüşmesini, köklü toprak reformu yapılmasını, derebeyliğin kökünden kazınmasını önledi. O, derebeylik toprak mülkiyeti biçimi içinde kapitalist ilişkilerin geliştirilmesi yolunu, köy için, köylü için, geniş yığınlar için bir cehennem yolunu seçti. Burjuvazi ağalarla anlaşma, sarmaşma yoluna gitti. Oysa bu yol, bu süreç, bu burjuva-ağa işbirlikçiliği, bu kompromi ulusal burjuvazinin, yani yabancı sermayelerin baskısı altına düşen, toprak ağalığı, derebeylik kalıntısı ilişkilerin kıskacından çıkamayan burjuvazinin de zararınadır. Bir gerçek ortada duruyor. Köylü sorununu, köylünün yararına burjuvazi çözmedi, çözemedi, çözemez. "Köylü memleketin efendisidir." dendi. Ama gerçekte ve sonuçta, kodaman burjuva-ağa-sömürgeci üçlüsü köylünün, halkın, işçinin, geniş yığınların enseköküne oturdu.

Köylü değişik sosyal grup ve tabakaları içine almakla beraber, milyonlarca köylü toprak istiyor, derebeylik artığı ilişkilerin, marabacılığın, yarıcılığın, angaryacılığın, tefeciliğin, ağalığın kaldırılmasını istiyor, baskıdan, ezgiden, adeletsizlikten kurtulmak istiyor, ürünlerine adaletli fiyat, ucuz şehir malları, endüstri malları istiyor. Köylü, işçi sınıfının doğal müttefiğidir, onunla bağlaşıktır.

İşçi sınıfı, onun partisi, Komünist Partisi köylü eylemlerini, çıkışlarını, bunların günlük savaşlarını, onların ağalıktan, açlıktan, topraksızlıktan, jandarma sopasından kurtulmak direnişlerini örgütlemeye gitmedikçe, ilerici örgütleri, güçleri bu savaşa çekmedikçe tarihsel görevini yapamaz. Burjuva partilerinin bütün taktiği, amacı, köylü yığınlarının dizginlerini ellerinden kaçırmamaktır, bu oy küpünü birbirlerinin elinden çekmektir. Küçük burjuva-nasyonalist akımlarını temsil edenler, işçi sınıfının bu savaşta öncülük rolünü tanımıyorlar "Ancak köylü başı çeken güçtür" diyenler Mao'cuların ağzını kullanıyorlar.

Kimileri, bu savaşta "başı çeken güç gençliktir" diyor. Onlar, iyi niyetle de olsa, savaşın niteliğini göremiyor, anti-emperyalist savaşın, sınıflararası çetin savaşın en sert kesimlerinden biri olduğunu seçemiyorlar. İşçi sınıfının rolünü kavrayamıyorlar. Oysa, ilerici gençlik, savaşkan öğrenciler, düşmanla, faşist komandolarla, uydu hükümetin baskı güçleriyle vuruşmalarda piştikçe işçi sınıfının gücünü, rolünü gittikçe daha iyi anlamaya başlıyorlar. Yurtsever gençlerin, işçilerle dayanışma eğilim ve eylemlerine grevlerde, Amerikan emperyalizmine karşı savaşta tanık olduk. İşçi sınıfı devrim savaşında, artık gerçek yerini almaktadır. Gençler de, işçi sınıfının öncü, sürükleyici rolünü, yürüttüğü savaşlarda daha iyi anlamakta, ona sıkı sıkıya sarılmaktadır.

Kimileri: "Milli güçler", "canlı güçler", "emekçiler" deyip, ayırmalar yapıyor, sonra bunların hepsini bir çuvala dolduruyor. İşçi sınıfının devrimci temel güç olduğuna yanaşmıyor. Bu olayın üzerinden atlıyor. "Türk Solu" sorunu daha da karıştırıyor: "Türküm diyen herkes"i anti-emperyalist güçler arasına katıyor. Demireller de, Turallar, Topaloğulları da, bütün Amerikancılar, gericiler kendilerine "Türk" diyor. Bütün bu ters, "sınıf üstü", "sınıflar dışı birlik" görüşünün dipsizliğini, çürüklüğünü, zararlılığını anlattık.

Gene gerçek savaş alanına ters bir açıdan sürülen "milli demokratik devrim" sloganı vardır. Kupkuru bir slogan. Haklı olarak, bu görüş eleştiriliyor. En başta bu belginin (şiarın) konkre savaş sürecinden kopuk olarak ileri sürüldüğü belirtiliyor. "Milli demokratik devrim" diyenler, böyle bir devrime, böyle bir aşamaya yükselebilmek için önce ne yapmak, nelerden geçmek gerektiğinden, hele bu devrimde temel devrimci gücün kim olduğundan açıkça söz etmiyorlar. Genellikle "emekçiler", "proletarya" diyorlar. Onlar: "Bu savaşta öncülük, önderlik onu hak ederek elde edenindir" diyorlar. Oysa bütün sorun, işçi sınfının öncülük rolünü başarabilmesi için savaşmaktır. Birinci kurtuluş savaşında burjuvazi, egemenlik "kılıcımın hakkıdır" dedi, başa oturdu. "Milli demokratik devrim" diyenlerin stratejisi bir burjuva "devriminin" dışına çıkmıyor. Sonra, konkre olarak, Amerikan emperyalizmine karşı savaşı arka plana itiyor. Onlar, Ulusal Demokratik Cephe ilkesini böyle bir stratejiyle değiştiriyor. Bundan ötürü de ilerici güçleri toplayıcı, birleştirici olmaktan uzaklaştırıyorlar. Yersiz, zamansız "sol" gevezeliği ediyorlar.

Kimileri de, Kuva-i Milliye günlerine

dönelim, diyor. Evet, o günler halkımızın en şanlı savaş gelenekleriyle doludur. O savaşın olumlu bir yönü de bütün halkçı güçlerin ulusal savaş cephesinde omuz omuza vermiş olmasıdır. Ama işçi sınıfı, koşullar öyle getirdi ki, o aşamada, canla başla direndiği halde hegemonyasını kuramadı. Halk, saldırıcıları ve emperyalistleri tutan padişah hükümetine karşı savaşarak ırmaklar gibi kan akıttı, düşmanları yendi. Ama egemenlik başkasının elinde kaldı. Halkımızın savaş geleneklerine, devrimci, ilerici deneylerine bağlı kalmak başka, "geri dönmek" büsbütün başka şeydir.

İşçi sınıfı, toplumsal gelişmede birinci derecede rol oynuyor. Onun devrimci bir bilinci vardır. Savaşkanlığı, örgütlenme niteliği en yüksektir. Bunlardan ötürü bu sınıf sonuna kadar en devrimci, en demokratik bir güçtür. Ve işte bunun için o, Amerikan köleliğine karşı, gerici egemen çevreleri faşist biçimi bir diktatoraya geçme zorlamalarına karşı savaşta, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrundaki savaşta başta gelen, başı çeken bir sınıftır. İşçi sınıfı Türkiye'nin tam bağımsızlığı için, onun gerilikten, bu geriliğin bütün nedenlerinden kurtulması, demokratik bir gelişme yolundan yürümesi için savaşan bir sınıftır. Çünkü böyle bir gelişme geniş halk yığınlarına iyi bir yaşam sağlar, Türkiye'nin kapitalist olmayan bir yoldan sosyalist devrime, böyle bir oluşuma geçmesi için gereken ortamı hazırlar, bu yolu açar.

İşçi sınıfı son 50 yıl içinde gelişti, çok acı deneyler edindi. Bu sınıfın devrimci rolü daha belirli biçimler aldı. Ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşta, mutlu Türkiye için savaşta kendisine gereken yeri almak bilinci olgunlaşmaktadır. İşçi sınıfı, Ulusal Demokratik Cephe Birliğinin zorunluluğunu gittikçe daha iyi anlamaktadır. İşçiyi köylüden, yurtsever ilerici gençliği bunlardan ayırmak, ve tek tek savaşa sürmek isteyenler, yahut "yeni baştan başlayalım" diyenler akıntıya kürek çekiyorlar.

Amerikancı hükümet, memleketi, halkımızı korkunç bir yıkıma doğru, emperyalistlerin, NATO baş patronlarının saldırganlık planları uğrunda bütün bir halkı atom harmanlarında yakmaya doğru sürüklüyor. Bu hükümet, gerici egemen çevreler faşizme gidiyor. Bu yıkım politikasına, bu çılgınca gidişe karşı savaş ancak bütün yurtsever ilerici güçlerin, örgütlerin, partilerin eylem birliği ile başarıya ulaşabilir. Amerikan kölelik boyunduruğunu kırmak, uydu hükümeti baştan atmak, büyük burjuvazinin faşist diktatora çabalarını boşa çıkarmak, onu yenmek, halktan yana, NATO'ya karşı, barışçı bir hükümeti işbaşına getirmek savaşı gelişiyor. İşçi sınıfı, başıçeken devrimci güç olduğunu, her günkü eylemleriyle ortaya koyuyor. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının önünde, halkımızın önünde yükümlendiği savaş sorumluluğunu bir saniye bile unutmamıştır, unutmuyor.

1969

Çetin Savaş

(İ. Bilen, *Çetin Savaş*, Konuk Yayınları, Eylül 1978, İstanbul, s.10-20)

TKP Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkileri altında ve Ulusal Kurtuluş Savaşının ateşleri içinde gözlerini dünyaya açtı. O, böylesine ulusal ve böylesine enternasyonalisttir. TKP'nin savaş yolu çetin, zigzaglı, yükselmeli, alçalmalı, git-gelli bir yoldur. Binlerce, binlerce komünist can vermiştir bu yolda. Komünistlerin çoğu 1919-1922 yıllarında, ateşboylarında dövüştüler, öldüler. Bu olayı iyice belirtmek gerek. Birçokları, burjuva "tarihçileri", TKP'nin can düşmanları, likidatörler, hele şimdi Maocular, Komünist Partisi'ni "dışardan getirilmiş" gibi göstermek istiyorlar. Bu saçma "sav" burjuvazinin öteden beri geveleдiği bir şeydir.

Ne diyorlar? M. Suphiler, E. Nejatlar Rusya'dan, Almanya'dan, Bolşevikler'den, Spartaküstler'den alıp getirdiler bu "tohumları". Bu "savın" iler tutar yanı yoktur. Bir kez, Rusya'dan, Sovyetler'den geri dönen, Anadoluya gelenler, 1. Dünya Savaşında, emper-yalist gruplardan Almanya hesabına padişah hükümetinin, Enverlerin ateş boylarına sürdükleri memetçiklerdi. Bunlar ölümden kurtulup tutsak düşmüş olanlardı. Bunlar, Büyük Oktobr Devrimi'ni gördüler. Kimileri, dünyayı yerinden oynatan bu savaşa katıldılar. Brangellere, Denikinlere, Kolçaklara, Beyazorducu-karşıdevrimcilere karşı çakmak çaldılar. Rus halkının, Rus poletaryasının, Bolşevikler partisinin, Lenin'in ve kurduğu devletin ne olduğunu gördüler.

Köylüler, pomeşçikleri - toprak beylerini alaşağı ettiler. Lenin ve partisi: Köylüye toprak! Halka, dünyaya barış! dedi.

Türk asker tutsakları beş kişi, on kişi değildi. Yüz binlerdi. Evet, M.Suphiler bu Türk yurttaşların arasında çalıştılar. Onların uyanmalarına yardım ettiler. Kimilerini örgütlediler. Gönüllü Kızıl Alay kurdular. Parti okulu açtılar. Bunların çoğu Türkiyeye döndü. M.Suphi de bir tutsaktı. Ural madenlerinde Türklerle beraber kazma salladı. M.Suphi 1915'te Bolşevik Partisi'ne girdi. Ve son nefesine kadar Leninci bir devrimci olarak savaştı. Evet, TKP'nin kurulmasına önayak oldu. Ama bu partiyi Anayurdun içinde oluşturmaya çalıştı. TKP'nin 1. Kongresi'ne gelen delegelerin büyük çoğunluğu: 75'ten 55'i Anadolu'dan, düşman eline düşen İstanbul'dandı.

Etem Nejat, İstanbul'lu, Üsküdar'lıdır. Evet, Almanya'da bulunmuş, Alman komünistleriyle-Spartaküslerle bağlanmış. O yıllarda, Almanya'da fabrikalarda çalışan, bir yandan da uzmanlık gören binlerce Türk işçisi vardı. Onlar da devrim seline katıldılar. Kimileri Berlin'in barikatlarında Alman işçi kardeşleriyle kan döktüler, çakmak çaldılar. Onlar da Türkiye'ye döndüler. E.Nejatlar, Lütfü Necdetler, Hilmioğlu Hakkılar TKP'nin kurulmasına var güçleriyle katıldılar. Ve onlar bu uğurda can verdiler.

TKP, Anadolu'nun içinde, kurtuluş savaşının göbeğinde kuruldu. Kuranlar arasında Salih Hacıoğlu vardır. Affan Hikmet vardır. Ahmet usta vardır. Fatma, Cemile yoldaşlar vardır. Listeler uzundur. Bunlar savaşa, ateş boylarında girmişlerdir. Salih Hacıoğlu da, Affan Hikmet de subaydılar. Affan İstanbullu, Karagümrük'tendi. Salih Hacıoğlu Harp Okulundan çıkmıştı. İsmet İnönü'yle bir sınıftandı. İsmet, padişahın jurnalcısıydı. Onun yüzünden, Salih Hacıoğlu Basra'ya sürülmüştü. Orduyu yakından bilirdi. Affan, 1919'da, daha Mustafa Kemal Samsun'a çıkmadan, Bandırma'da liman, demiryolu işçilerinden kurduğu 30-40 kişilik bir gerilla ile, Maydos'ta İngiliz silah depolarını bastı. İngilizlerle, Anzavurlarla savaşa savaşa, aldığı silahları Anadolu içlerine götürdü. Halkın eline verdi bu silahları.

Salih Hacıoğlu, İstiklal Mahkemeleri'nin tutanaklarında "Yeşilordu örgütünün kurucuları" arasında gösteriliyor. Bu örgüt, tüzüğünün birinci maddesinin temel taşına şu ilkeyi yazmıştır: "Yeşilordu, Avrupa emperyalizmini Asya'dan kovmak üzere kurulmuş bir savaş örgütüdür." Bu örgüt, diyor ikinci maddesinde: "Türkiye'de emperyalizmin her tür egemenliğini, sermayelerin zorbalıklarını yıkmak, kaldırmak için savaşır." Yeşilordu, köklü toprak reformu, demokratik bir düzen, sosyal kurtuluş, halk egemenliği, hükümeti için savaştığını 32 maddelik bir programla halka sunmuştur.

50 bin gerilla-çete vardı. Bilindiği gibi, 1. Dünya Savaşı'da ordudan kaçanların sayıları milyonu buluyordu. Halk, emperyalist savaşa karşı olduğunu ordudan kaçmakla ortaya koyduydu. Kaçanların çoğu silahıyla dağa çıkıyordu. İdamlar, kurşuna dizmeler, hiçbir şey bu direnişi kıramadı. Yeşilordu örgütü, gerillalar, çeteler, çoğu bunlardan kuruldu Emperyalist savaşa gitmeyenler, kurtuluş savaşına seve seve atıldılar. Esirlikten dönenler, Sovyetler'de, devrim sırasında gördüklerini köylerinde, kasabalarında, yer yer uygulamaya koyuldular.

Böylesi bir politik hava içinde, yepyeni oluşmalar başladı. Kütahya'da, 1920 yılı başlarında bir Gönüllü Halk Alay'ı kuruldu. Bu alayı, halk her şeyle, her yandan destekledi. Alay komutanı Topçu İsmail Hakkı'ydı. Suphilerle öldürüldü. Merkez Komitesi, Politik Bürosu üyesiydi. Bu alay, Yeşilordu'nun bir koluydu. Ateş boylarında sonuna kadar savaştı. Onlar, Kızılordu'da gördükleri savaş yöntemlerini, savaş disiplinini, halk ordusu ilkelerini uyguladılar.

Gene böylesi bir gelişme içinde, 1920 yılının Mayıs-Temmuz ayları arasında Türkiye Komünist Partisi kuruldu. "Parti" sözü ilk kez kullanıldı. Türkiye'de, komünist gruplar, komiteler, daha 1918 yılının sonlarında kurulmaya başlamıştı. Komünist Partisi adıyla, Eskişehir'de, 14 Temmuz 1920'de ortaya, savaş alanına çıkmıştır. Kurucuları kimdi? Salih Hacıoğlu, Affan Hikmet, Çete Ahmet, Zinetullah Evşivan, Tersaneli Ahmet usta ve eski bir Bolşevik, İstanbul Üniversitesinde okumuş, Lenin'i çok yakından tanıyan Şerif Manatov. Komünist Partisi hemen, özel bir çağrıyla: "İşçilere, köylülere, bütün halka" başvuruyor. Tüzük ve programını açıklıyor. "Türkiye Komünist Partisi kapitalizme, emperyalizme karşı, bunların boyunduruğunu kırmak, egemenliklerini yıkmak, devrim ve sosyalizm uğrunda savaşmak Halk cumhuriyeti hükümeti vücuda getirmek, sosyalizmi yerleştirmektir" diyor.

Ve halka somut savaş yolunu gösteriyor: "Ana yurdumuzun bağımsızlığını ve halkımızın özgürlüğünü ancak silahla, ancak savaşla elde edebiliriz. Çeteler! Topraklarımızdan son yabancı eri, son düşmanı

kovuncaya kadar savaşınız! Topraklarımızın bir karışını bile İngilizlere, Amerikalılara, onların yardakçısı Yunan kralı ordularına bırakmayınız! Çeteler! İyi bilin, bütün halk arkanızdadır. İşçi, köylü arkanızdadır. Komünist Partisi yanınızdadır! Siz, çeteler, kendiniz işçi köylü çocuklarısınız!"

Gerillalar, çeteler iyice canlandı. 20 Temmuz 1920'de, çeteler Bursa kapılarında ölesiye savaşlara girdiler. Çeteler taşa, toprağa sarılıyor. karşı koyuyordu. Bu haberi İngiliz "Times" gazetesi veriyordu. Düzenli ordu birliklerinin çekilip gittiklerini bildiriyordu. Kurtuluş savaşı dar boğazlara girmişti. Ulusal bağımsızlık ve sınıf savaşları içiçe giriyordu. Bir yandan düşman bindirmişti bir yandan gerici, padişahlıkla, emperyalizmle bağlı güçler iyice baş kaldırmıştı. Yer yer ayaklanmalar birbirini izliyordu. Düzce, Zile, Yozgat, Konya, Delibaş, Anzavur ayaklanmalarını Ankara hükümeti, elindeki düzenli ordu birlikleriyle bastıra-madı. Çeteler, özellikle komünistlerin etkisinde, akıncı, atlı birlikler, Yeşilorduya bağlı silahlı, vurucu güçler, gericilerin ayaklanmalarını bastırmada kesin rol oynadılar.

Ortaya yeni bir sorun çıktı, daha doğrusu çok önemli ve birbirine aykırı iki istem güncel konu oldu. Düzenli ordu kurulması! Egemenliğini kurmak yolunu izleyen burjuvazi, eski ordunun kasnağı üzerinde, eski kadrolardan, komutanlardan, dağınık tümenlerden, kolordulardan ordu çıkarmak planını yürürlüğe koydu. Öte yandan, ilerici güçler, komünistler, gelişmeleri gözönüne alarak, yepyeni, devrimci bir Halk Ordusu, demokratik bir halk hükümeti kurulması istemini ileri sürdüler. 1920 yılının Temmuz ayında, Erzurum'da çıkan "Albayrak" gazetesi: "Bir halk hükümeti, bir halk ordusu kurulması zorunluluktur," diye yazıyordu.

M. Kemal (Atatürk), daha 1920 yılının başlarında: "Sosyal bir devrime yanaşmadığını", "devrimlerden sakınmak gerektiğini" açıklamıştı. O günlerin belgeleri, halk ordusu kurma akımının Meclise kadar girdiğini gösteriyor. Halkın eski ordudan yüz çevirdiğini, "bıktığını" söyleyenler oldu. Atatürk, çok sonraları, Meclisteki bir söylevinde bu olayı doğruluyor:

"Batı cephesinde, ordunun içinde, Millet Meclisinde eski düzenli orduyu kaldırmak akımı o kadar kuvvetlendi ve genişledi ki, her yandan 'Bize eski ordu lazım değil, onu dağıtmalıyız. Hepimiz Kuva-i Milliye'ye (halk ordusuna) girelim' sesleri gelmeye başladı" diyor.

Mecliste 80'in üstünde üyesi olan bir "Halk Zümresi" vardı. Komünistler, Yeşior-ducular bunlarla bağlıydılar. Yeşilordu, Kızıorduya yakınlığını gizlemiyordu. Onunla sonsuz kardeşlik, bağlaşıklık kuracağını tüzüğüne yazmıştır.

Biliyorsunuz, Yeşilordunun ileri gelenlerinden biri Çerkez Etem'di. Korkunç bir provokasyona getirildi, kötü tuzağa düşürüldü. Bu olay, M.Suphilerin kahpece katledildiği günlere rastlar. Aslında rastlama değildir. Genel bir planın ayrı dalları, başka bir yönüdür. Çerkez Etem Sovyetler Birliği için, o zamanki Türk-Sovyet ilişkileri için çok ilginç açıklama yapmıştır. Diyor ki:

"Hakikaten Sovyet Rusya memleketimize maddeten ve manen çok ciddi ve samimi yardım ediyordu. Ankara'mızın, ihtilal merkezi Moskova'yla münasebetleri günden güne artıyordu. Bolşeviklerin bize mühim, hatta nakti muavenetleri, dostlukları inkâr edilemez. Bu dostluk her iki taraf için de gerekliydi. Lenin'in ilan ettiği, çekici hürriyet prensipleri boş laf değildi. Ben Sovyet dostluğunun zaruretine inanıyor ve samimi taraftarlarından bulunuyordum."

Böylesi bir görüşü savunan bir gerilla komutanına burjuvazi hiç dayanamazdı. Üstelik, halk arasında seviliyordu. Çoğu yerde halk Başkomutanı değil, onu alkışlıyordu. Başkomutan da böyle bir şeyi hiç çekemiyordu. Gericilik, Etem'e karşı ver yansın ediyordu. Çerkez Etem'in, onun komutasındaki atlı-akıncı birliklerin ağalara, zenginlere baskı yapıtıklarını, kimi yerlerde eşraftan kimseleri kurşuna dizdiklerin, "boşeviklerin dört yana yayıldığını" ortalığa saldılar. Bütün bu söylentiler kasıtlı yapılıyor, bir kaynaktan geliyordu. Amaç, halk ordusu kurmak eğilimini kırmaktı.

Burjuvazi, yalnız eski orduyu diriltmek değil, eski Meclisi de geri getirdi. I. Büyük Millet Meclisi'nin yarısından çoğu Osmanlı Mebuslar Meclisi üyelerinden oluşturuldu. Sözün kısacası, kurulan devlet eski sistem üzerine kuruldu. Burjuvazi, eski devlet düzenini yıkmadı, bu mekanizmayı kırıp parçalamadı. Onu, kendi işine geldiği yönde, egemenliğini sürdürecek yolda ayarladı. Böylece, seçim ve parlamento yolunu da tıkadı. Ulasal kurtuluş savaşının köklü, geniş bir demokratik devrim dönemine girmesini bu yoldan da kapadı.

Böyle olmakla birlikte, halktan gelen direniş vardı. Padişahlığın-sultanlığın kaldırılması, Cumhuriyetin kurulması, yalnız varlıklı, egemen sınıfların çıkarlarına yarayan, on-

lara ayrıcalıklar tanıyan, geniş halk yığınlarını yana iten iki dereceli seçim sistemi yerine doğrudan doğruya, eşit haklı, gizli oylama yoluyla genel seçim sisteminin getirilmesi isteniyordu. Komünist Partisi kurulduğu günden, halkın demokratik haklar için olan savaşımı gündemden indirmemiştir. Mecliste emekçi halkın, işçinin, köylünün temsil edilmesi üzerinde ayak diremiştir. Legal, parlamento savaşımı kenara itmemiştir. Meclisi, parlamentoyu geniş halk yığınlarını savunan bir kurum, bir kuruluşa, böylesi bir araca çevirmek savaşımı, TKP, bugün de gündemden indirmemiştir.

Burjuvazinin, devlet mekanizmasında, mecliste kilit yerlerini tutmasına karşı, tepeden getirilmiş, zenginlerden, ağalardan, kompradorlardan, kimi eski ittihatçılardan oluşturulmuş olan I. Millet Meclisine, gene de oldukça ilerici, demokratik bir düzenden yana saylavlar sızdıydı. "Halk Zümresini" bunlar oluşturdu. Yeşilordu legal, açık kurulmuştu. 14 saylavı vardı. Halk Komünist Partisi de legaldi. Oda Mecliste bir-iki sandalye tutmuştu.

Yeri gelmişken, ilginç bir olayı belirtelim. Bir yandan ateş boylarında savaşlar sertleşiyordu. Öte yandan mecliste politik hava gerginleşiyordu. Burjuvazi, egemenliği olduğu gibi avuçları içine almak için değişik ayak oyunlarına, zorbalıklara başvuruyordu. O günlerde Mecliste bir "patlama" oldu. Meclis, 98 oyla, çoğunlukla Tokat saylavı Nazım'ı İçişleri Bakanı seçti. Bu saylav Yeşilordu'yu ve Halk Komünist Partisi'ni tutuyordu. Meclis-hükümet başkanı M. Kemal (Atatürk) hemen dayatıyor: "ya o, ya ben" diyor, seçilen İçişleri Bakanını yanına uğratmıyor. çekilmeye zorluyordu. Yeşilordu ve Komünist Partisi kapatılınca Tokat Saylavı da "İstiklal Mahkemesi"nde yargılandı.

Bunca baskılara ve yeni kurulmuş olmasına karşın Komünist Partisi adım adım gelişiyor, yeni yeni konumlar kazanıyordu. Partinin 1. Kongresi toplandı. 10 Eylül, 1920 yılı. Kongre bütün parti örgütlerini tek çatı altında birleştirdi. Türkiye işçi sınıfının, halkımızın tarihinde bu olay olağanüstü bir önem taşır. Marksçı-Leninci, tek amaca bağlı, çelik disiplinli, eylem programı ve tüzüğüyle yepyeni tip bir parti ortaya çıktı.

Ankara hükümeti, önce kongrenin yeni başkente yapılmasına yanaştı, sonradan bundan caydı. İzin vermedi. Oysa parti legaldi. Merkezi Ankara'daydı. Böyle olunca, Azerbeycan Sovyet Cumhuriyeti'nin Ankara'daki temsilcisi, hükümeti adına, Halk Komünist Partisi'nin kongresini Bakü'de yapabileceğini bildirdi. Delegeler, Türkiye'nin her yanından Bakü'ye gittiler. İstanbul'dan giden delegasyonun başında E. Nejat yoldaş vardı. Bu son zamanlarda, MİT ajanı Maocuların pek şişirdikleri, kendilerine "lider" tanıdıkları doktor Şefik Hüsnü (Değmer), ne 1. ve ne de 2. Kongrelerde bulunmuştur. Üstelik, 1922'de, Ankara'da toplanan 2. Kongreyi sabote etmiştir. Bu adam TKP'nin "kurucusu" murucusu değildir. Adı geçmiş kurucular arasında. Onun adı başka türlü geçer TKP'nin tarihinde.

Sıramızı bozmayalım. Kurutuluş Savaşının daha yüksek bir aşamaya, demokratik bir devrime doğru gitme eğilimleri, Komünist Partisi'nin oluşması burjuvaziyi iyice kuşkulundırdı, kaygıya düşürdü. M. Kemal (Atatürk) o günlerdeki konuşmalarında, sık sık: "Memleketimizde sosyal bir devrim yapmak, komünist örgütünü yaymak için olağanüstü bir eylem başlamıştır. Fikir ve devrim taraftarları da bu örgütün yayılmasını kolaylaştırıyorlar" diye yakınmıştır.

Buraya kadar saydığımız veriler, Komünist Partisi'ne, gerillalara, Yeşilordu'ya karşı burjuvazinin gizlice hazırladığı "Genel Plan"ın kalıbını ortaya koyar. Bu plan, üç aşamayla, bir arada uygulanmıştır. Plan gereğince, baştan, cephenin değişik kesimle-rinden, atlı yaya, topçu birliklerini İsmet (inönü), Refet (Bele) paşaların komutasında, arkadan, gerillaların, çetelerin üzerine sürdüler. İki ateş arasında kalan halk çetelerinin çoğu kırıldı, kimi kaçabildiği tarafa kaçtı. Bu provokasyon, bu haince saldırı kurtuluş savaşının daha yüksek bir aşamaya, demokratik devrime dönüşmesi olanağını burjuvazinin topla, tüfekle, kan ve ateşle ezmesidir.

Arkasından, legal kurulan Halk Komünist Partisi'ne baskın yapıldı. 19 Ocak 1921'de, başta Salih Hacıoğlu, Affan Hikmet yoldaşlar olmak üzere parti militanları, Yürütüm Komitesi üyeleri tutuklandı. "İstiklal Mahkemesi" bunlara 15'er yıl kürek cezalarını dayadı. Sürdü hepsini Anadolu'nun kalelerine.

"Planın" en kanlı bölümü 28 Ocak'ı 29'a bağlayan gece uygulanda. M.Suphiler barbarca öldürüldü. Karadeniz'e döküldü. Oysa, Ankara'dan haber göndermişlerdi. M.Kemal mektup yazmıştı. M.Suphi yoldaşa, Ankara'ya gelebilir, yerinizi alabilirsiniz demişti...

Komünist partisi yeni boy atarken gelen bu kanlı saldırı korkunçtu. Ama, burjuvazi tarihin çarkını geri çeviremedi. İşçi sınıfının direnişlerini kıramadı. Komünist Partisi'nin gelişmesini durduramadı. Bu olacak bir şey değildi.

Atılımı Nasıl Yaptık? (1973-1977)

(H. Erdal, *TKP'mizi yükseltelim*, İşçinin Sesi Yayınları, Mart 1983, Londra, s. 16-21.)

1973-1977 döneminde Politbüro çalışmaları büyük ölçüde, Türkiye'den gelen tek kişi olarak benim yoldaşlara Türkiye'yi anlatma toplantıları biçiminde geçiyordu.

Bu dönemde yaptığımız toplantılarda düzenli tutanak tutma, konuşulanların hangisinin karar olduğuna karar verme alışkanlığını, disiplinini geliştiremedik. Bunlar daha çok sohbet toplantıları niteliğindeydi.

Fiili durum şöyleydi. İ. Bilen'nin sekreterliğini yaptığı, radyo yayınlarına bakan bir parti grubu vardı. Ülkede bir parti gurubu daha vardı. Onun sekreteri bendim. Yurt dışında iki gruplaşma ve sorumluları vardı. İ. Bilen'in redaksiyondaki sekreterliğine ek olarak bir ikinci görevi bu grupların genel koordinatörlüğüydü. Yani, gerçek anlamda bir merkezi otorite, yukarıdan aşağı bir örgütlenme politikası, bir kadro politikası yine yoktu.

İ. Bilen uzun süre kendisine genel sekreter demedi, hatta Atılım çıkmaya başladıktan sonra da İ. Bilen'in genel sereterliği ilan edilmedi. Politbüro'nun bir üyesi olarak gösterildi. Parti ülkede örgütlenmeye, bir varlık göstermeye başladıktan sonra, İ. Bilen'in genel sekreterliği ileri sürüldü. Konferans'la ilgili olarak da aynı durum söz konusudur. TKP'nin kalıcı, sürekli yönetimi olup olmadığımıza hem kendi güvenimiz yoktu, hem kardeş partilerin tereddütü vardı. O dönemde bazı kardeş partilerin üst düzey yöneticileri 1977 Konferansı'nın Türkiye'deki tüm komünistlerin toplantısı olamayacağını açıkça söylediler. Buna hepimiz, TKP'yi yeniden kurmanın kararlılığı içinde tepki de gösterdik.

Bu arada TKP içinde oluşan gruplar, fraksiyonlar konusu üstünde bir noktaya değinmek istiyorum. 1973-75 döneminde, TKP'nin yeniden kuruluş döneminde partiye değişik politik akımlardan yoldaşlar geldi. O dönem bunların partiye tek tek ve eski politik ilişkilerinden sıyrılarak gelmeleri için özen gösterdik. Bu kuruluş döneminde TKP'ye kendi iç örgütlülüğü ve yönetimi olan bir grup olarak yalnızca bir tek grup katıldı. Bu da artık herkesin, dünya alemin, dostun düşmanın bütün çıplaklığıyla bildiği Partizan grubudur. Üç kişilik bir yönetimleri vardı. Bunlar uzun süre TKP'ye mesafeli bir tutum izledikten sonra bu örgütlülükleriyle partiye katıldılar. Bu gün partide vaolduğu söylenen gruplar ve birliktelikler ise Türkiye Komünist Partisi yönetiminin izlediği örgüt politikası ve genel politikanın bir sonucu olarak, TKP'nin 1973-80 dönemindeki savaşı içinde oluşmuş birliktelikler, gruplar, fraksiyonlardır. Parti içinde oluşmuşlardır. Partiye grup olarak gelen bir tek Partizan grubu vardır.

Türkiye'de örgütlenmeye başladığımızda şu zorlukla karşı karşıya geldik. Bir komünist partisi kurmak istiyorduk. Bu TKP'ydi. Ama TKP'nin adını, TKP'nin varlığını duyan çok az insan vardı. Olmayan birşeyi var göstermek için doğru-yanlış birçok şey yaptık.

Bugün artık gizlilik anlamı kalmamış birkaç rakam vereyim. 1 Mayıs 1976'da Türkiye'de TKP üyesinin toplam sayısı 50'nin altındaydı. 1977 Konferansı'na gittiğimizde 120 civarında komünist vardı. Eylül 1977'de bu sayı 200 civarına yükselmişti. Bir avuç kararlı insandık. Tabii dıştan öyle görünmüyordu.

1977 yılı başında partinin konferansı yapıldı. ilk kez geniş bir partili grubu biraraya geldi. Ama şunu söylemeliyim ki, Konya Konferansı'da MK üyesi olarak koopte etmiş olmamıza rağmen kendisinin üstlendiği görevi bilmeyen yoldaşlar vardı ve bunların sayısı az değildi. Sebebi iki yönlü. Birincisi, bizim o yoldaşları yeterince tanımamamız, ikincisi bu yoldaşların böyle bir sorumlulukla karşılaştıkları taktirde nasıl bir sarsıntı geçirecekleri, partiye karşı güvenlerinin sarsılıp sarsılmayacağı yönünde kuşkularımız.

Devrime inançlı kadroların TKP'yi yeniden kurma kararlılığıyla, Türkiye işçi hareketindeki yükselen dalgayı belli ölçüde birleştirebilirdik. ama partinin Türkiye'de kurulmasıyla birlikte Politbüro'da sorunlar ortaya çıktı. Yurt dışındaki arkadaşlar beni "dar kapıcılık"la suçlamaya başladılar. Partiye neden adam almıyorduk? Onlara göre sonradan Birlik Dayanışma diye bilinen legal hareketten yana olduğunu söyleyen herkes TKP'li olmalıydı. Hatta bunlardan bir yoldaş şu örneği getiriyordu. Portekiz'de Alvaro Cunhal yoldaş parti legale çıkıp, ülkeye döndüğünde, havaalanında karşılamaya gelen yaklaşık yüzbin kişinin partiye alındığını id-

dia ediyordu. Doğru mu yanlış mı bilmiyorum! Ama bizim de Birlik Dayanışma'cıyım diyen herkesi partiye almamız gerekiyordu!

Bu "dar kapıcılık" "geniş kapıcılık" tartışması, partiye kimi alacağımız sorusu Kasım 1977 döneminde Politbüro içinde ciddi bir ayrılığa dönüştü.

Bir ikinci tartışma konusu daha çıktı. CHP'ye karşı izlediğimiz tutum artık kılıfa sığmaz bir hale gelmişti. O dönem Atılım gazelerine bakarsak Aralık 1977 seçimlerinden sonra "azıcık" bir politika "ayarlaması" yapıldığını görürüz. Fakat bu konuda tabandan gelen tepkiyi Politbüro'ya aktarabilmek için kendimi gerçekten yetersiz hissettim ve şöyle bir öneriyle geldim. "Türkiye'de partiyi örgütleyen sorumlu yoldaşları çağıralım, ben anlatmayayım, onlar anlatsınlar, birlikte dinleyelim" dedim. Ve ilk kez yurt dışındaki Politbüro, yurt içinde partiyi örgütleyen insanlarla Kasım 1977'de TKP politbüro'sunun örgüt sekreterleriyle yaptıkları ilan edilen toplantıda karşılaştılar.

Bugün geriye bakıp düşündüğümde, doğru olmadığını anladığım bir düşüncem vardı o dönemde. Politbüro içindeki sorunlar yoldaşların ideolojik düzeylerinin düşüklüğünden ve politik deneyimsizliklerinden kaynaklanıyor sanıyordum. Bu yoldaşları daha geniş bir partili grupla biraraya getirirsek sorun çözülür diye düşünüyordum.

Bunun en güzel fırsatı 1978 Plenum'u olacaktı. Ancak Plenum'a gelindiğinde kökünden farklı yanaşımlar olduğu ortaya çıktı. Daha doğrusu o günkü farklı yanaşımlara ancak bugün kesin ve net bir anlam verebiliyorum.

Tam konferansı yaptık, partiyi yükseltmeye koyulduk, iki olay bizi tam tersi yöne sürüklemeye başladı.

Birincisi, 1978'den sonra örgüt sorunlarını tümüyle terketmeye başladık. İkincisi, parti içinde son derece başarılı bir çalışma yürüten Veli Dursun yoldaşa ve yönettiği parti örgütüne karşı alınan tutumdur. Bunlara daha ayrıntılı girmeden şu soruyu yanıtlayalım: Neden? Neden devrimin nesnel koşullarının olgunlaştığı, bunu devrime dönüştürmenin öznel koşullarını da geliştirmenin önünün açıldığı bir sırada, kendi elimizle baltaladık bu gidişi?

Çünkü 1978'de parti içinde artık TKP'nin legale çıkmasının olanağının olmadığını anlamayan pek kalmamıştı. En hayırhahı, en aşırı iyimseri bile bunu anlamıştı. Dolayısıyla kimilerinin gözünde bir anlamda partinin varoluş nedeni ortadan kalkmıştı. Türkiye'de devrimi yapmaya kararlı, illegal bir partinin koşulları, kimine göre likidasyonun koşullarıydı. Böylece kimimiz siyasal deneyimsizliğilimizden, ne derseniz deyin ama kimimiz bilinçli olarak, bu ters gidişe ayak uydurduk.

Özellikle ülke içinde tüm yöreler kendi hallerine tekedildi. 1973-80 döneminde Türkiye'de kurulan hiçbir il komitesi, hiçbir yöre komitesi ve bunlara bağlı hiçbir örgüt Politbüro kararıyla kurulmamıştır. Bu gerçek hep süregeldi. Örgütleri kendi haline terketmemizle birlikte, o güne kadar ülke içiülke dışı gibi görülen uyumsuzluk ülke içinde de çıkmaya başladı. Merkezi denetimsizlik, örgüt modelinde, örgüte üye alma prensiplerinde her yörede değişik kriterler uygulanmasına yol açtı. Eğilimler kısa sürede kemikleşti. "dükalıklar" haline dönüştü.

Konferans Açıklaması

(*TKP Konferansı-Belgeler*, Temel Yayınları, Mart 1978, s.13-16.)

Bu Konferans TKP'nin gelişmesinde tarihsel bir aşama ve dönemeçtir.

Konferans işbirlikçi burjuvazinin memleket ölçüsünde komünistlere, işçi sınıfına ve bütün ilerici güçlere karşı uyguladığı sert bir faşist terör ve derin gizlilik koşullarında düzenlendi. Konferans'ın hazırlıklarını Merkez Komitesi'nin oluşturduğu özel bir Komite yürüttü.

Konferans, işçi sınıfının emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşının sertleştiği, genişlediği, geniş emekçi yığınlarını kapladığı koşullarda hazırlandı, yapıldı. Bu hazırlık sırasında partinin program ve tüzüğü, stratejisi, taktiği ve politikası geniş emekçi yığınlarına daha büyük ölçüde ulaştırıldı. ideolojik savaşa özel bir önem verildi. Böylece partinin gelişmesine geniş bir taban ve olanaklar hazırlandı.

Partimiz zor bir durumdan kurtuldu, dar boğazlardan geçti. Parti Leninci savaş yörüngesine oturdu. Bu silkinme ve kalkınma atılımına parti MK Politik Bürosu'nun 24 Mayıs 1973 oturumunda aldığı kararlar yol

açtı. Konferans bu tarihsel gerçeği saptadı.

Bu dönemde en önemlisi, partinin yeni Program ve Tüzüğünün hazırlanması, strateji ve taktiğinin çizilmesiydi. Program ve Tüzük tasarılarının hazırlanması için özel bir Komisyon görevlendirildi. Bu tasarılar demokratik santralizm gereğince partinin bütün örgütlerine, üyelerine sunuldu. Gelen bütün öneri ve eleştiriler özel komisyonca incelendi, göz önünde tutuldu, elendi ve tasarıda gereken değişiklikler yapıldı. Böylece Program ve Tüzük parti örgütlerinin, üyelerinin kollektif bir ürünü oldu.

Program ve Tüzük tasarılarının onaylanması Konferans'ın gündemindeydi.

Konferansa katılanlar sürekli alkışlarla, oybirliğiyle tasarıları onayladılar.

Konferans'ın gündeminde daha şunlar vardı: Parti Merkez Komitesi'nin raporu başta geliyordu. Parti çalışmaları ve perspektifleri raporda geniş ölçüde incelenmişti. Gündemde partinin platform ve tezleri yer alıyordu. Platform partinin izleyeceği politikayı çiziyordu. Gündem maddelerinden biri de parti politikasının, parti Merkez Komitesi'nin, Politik Bürosu'nun, Genel Sekreter'in onaylanmasıydı. Bütün bunlar oybirliği ile alkışlarla onaylandı.

Konferans işçi sınıfımızın, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının başarıya ulaşması; hükümetin devrilmesi, anti-emperyalist demokratik bir hükümetin kurulması, büyük burjuvazinin, emperyalizmin egemenliğine son verilmesi, NATO'dan, emperyalist bloklardan çıkılması, topraklarımızdaki atom harmanlarının, saldırı üslerinin kaldırılması, Kürt halkının ulusal haklarına kavuşması için işçi sınıfının hegemonyasında, bütün demokratik, anti-emperyalist güçler arasında eylem birliğinin, bağlaşıklığın kurulması gereğini bir kez daha vurguladı.

Konferans, proletarya enternasyonalizminin, dünya komünist ve işçi partilerinin birliğinin güçlenmesi yolunda parti yönetiminin tutumunu onayladı. Ve bu tutumun sürdürülmesini önerdi..

Konferans, anti-marksist, anti-leninist sapık akımlara, özellikle Maoculuğa, anarşizme, Troçkizme karşı ideolojik ve örgütsel savaşımın aralıksız sürdürülmesine ayrı bir önem verdi.

Konferans partimizin bir başarısıdır. Bu, yeni başarılar, Lenince birliğin daha da güçlenmesinin bir başlangıcıdır.

26 Şubat 1977

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

("Yeni Çağ", Şubat 1977, sayı 2, s. 159-160)

İ. Bilen'in Konferans Kapanış Konuşması

(*TKP Konferansı-Belgeler*, Temel Yayınları, Mart 1978, s.219-223.)

Yoldaşlar!

Gerçekten Parti Konferansı, çok zor koşullar altında, fakat düzenli ve uzunboylu bir çalışmayla hazırlandı. Fire, açık vermemek için elden gelen bütün konspirasyon, gizlilik yöntemleri uygulandı. Saat gibi işleyen bir Konferans düzenlendi. Bu, Partimizin gelişmesini en iyi gösteren somut olaylardan biridir.

Partimizin tarihinde kongreler olmuş, ama kongrelerin bir çoğu doğru kararlar aldığı halde, bu kararların bir çoğu uygulanamamıştır. Acemilikler olmuş, daha da doğrusu, tüzüğün konspirasyon ilkeleri çiğnenmiş, bu yüzden Parti Kongrelerinin kararları uygulanmamış, seçilen MK, örnegin IV. Kongreden bir hafta sonra içeri düsmüştür. Bu oldu...

Parti adına, asılan Mesutlar adına, kurşuna dilenler adına, parti üyelerine şunu bir kez daha yinelemeliyiz. Parti gizliliğine uyulmazsa, bu olmazsa, yapılanlar oyun kâğıdından evler gibi yıkılır gider. Hepisi -konferansa katılanlar- kellesini koltuğunun altına almış yoldaşlardır. Parti Tüzüğünü, disiplinini bilirler. Bunu yineliyorsak, ağırımıza gitmesin. Legale bir gün çıkacağız. Bizim yurdumuza da güneşli günler gelecek, o zaman kongrelerimizi, forumlarımızı önceden halka, kamuoyuna duyuracağız, sereserpe istediğimiz gibi açıkta konuşacağız... Gizlilik başına kuma sokmak değil, savaşabilmek

biçimidir. Disiplin bizim anamız, babamız, utkumuzun anahtarıdır.

Yoldaşlar, değişik illerden geldiler. İdealizim büyüktür. Komünizm uğrunda ölürüz diriliriz, halka özgürlük getirmek için, insanın yaşayacağı özgürlük için canımızı esirgemiyoruz. Böylesi büyük bir savaştır biz komünistlerin savaşı.

Konferans hazırlıkları uzun sürdü. Herkes belgeleri inceledi. Bu da büyük bir başarı. Burada alınan kararların hepsi açıklanamaz. Çoğu açıklanacak. Basına verilmesi yararlı ve konspirasyonu bozmayan kesimleri, halkımıza, basına açıklanacaktır. İşçi sınıfı; partisinin, TKP'nin ne yaptığını duymalıdır, bilmelidir. Biz ona hesap veriyoruz. Halk bilmezse, o zaman işe yaramaz.

Buradaki bütün konuşmaların hepsinde bir nokta, bir düğüm yeri var ki önemli. Hepsi bir şey üzerinde duruyor. Hepsi örgüt sorununa geliyor. Örgüt olursa herşeyi yaparız. Bunu biraz daha somutlaştırmalı. Örgüt havada değil. Bu, "Fabrikalar kalelerimizdir", sloganı ile bağlı. Ağır endüstri kollarında, bu işçiler arasında temel örgütler kurmak, onları eylemlere sürmek. Taban örgütleri (hücreler), komiteler partinin temel örgütleri, dayanaklarıdır. eskiden olduğu gibi olmamalı. Bazan temel örgüt kuruluyordu fabrikalarda. Toplanıyorlardı haftada bir defa. Adem babadan başlarlardı konuşmaya. Bir defa, bir hücre toplantısında, baktım, bir işçi yoldaş dedi ki, ben sekreterim, (toplantılara) taş devrinden başladık, geldik derebeyliğe. Fabrikanın ne zaman kurulduğunu sordum. "Yeni" dedi. Ben de: "sen hala taş devrindesin" dedim. Fabrikada ne oluyor? Kim nasıl davranıyor? Ne yapıyor? Güncel savaş nedir? Somut ne yapmalı? Komünist, komite bunlar üzerine eğilmelidir. Partinin politikasını somut uygulamak, yığınlara iletmek.

Profilo! ...Çok önemli bir olay. Yineliyorum. Fazla gelmesin. Oraya barikata çıkacağız. Barikata zorluyorlar bizi. Bizim savaşımız kan ve ateş içinden geçiyor. Razı olmayacağız işçileri, gençleri sokaklarda, alanlarda vursunlar. Savaşacağız. O da fabrikada olur. "Fabrikalar kalemizdir!" belgisinden ayrılmayacağız. Bu tepegözlük değil. Anarşist değiliz. Serüvenci değiliz. Örgüt kuracağız. Kuruyoruz. Grevlerde, gösteri yürüyüşlerinde işçilerin yanında olacağız. Komünist sözünün eridir.

Yığının olduğu yere polis burnunu kolay kolay sokamaz. Provokasyon her zaman yapabilir. Bize uyanık olmak düşer. 1928'de iki arkadaş, İstanbul'da İstiklâl caddesinde 1 Mayıs çağrısı dağıttık. Hem dağıtıyor, hem koşuyor, kaçıyorduk. El kadar bir kâğıt için, bir bildiri için 5 yılı göze alıyorduk. Şimdi olanaklar başka. Ama işin çekirdeği fabrika örgütüdür. Parti büyüyor. Sorunlar da. Hala yoldaşlarla çekişiyoruz: legal ve illegal çalışmayı uyumlaştırmak için. 60 yılından sonra TİP çıktı. Bazı kimseler legale alıştı. Bu, kimilerini pasifliğe, körlüğe götürdü. İşin illegal yanı ağır. Legal olanağı kullanmak elbette gerek. Gençlik, kadın, sendika örgütleri var. Hepsi dalıcı olmalıdır. Türk-İş'te, sendikalarda, yığın örgütlerinde çalışmayı bilmeliyiz. Orduda olmalıyız. Orada çalışmanın biçimi daha başka elbet.

Yoldaşların en çok değindikleri örgüt sorunudur. Kürt sorunu da var. Ne olursa olsun. Ama her şeyin başı yine de parti örgütüdür. Onunla başarılı oluruz. Bu kararlara geçmelidir.

İkinci özellik Konferans, Komünist Partisi'nin giderek Leninci ilkelere oturduğunu, laf değil, iş yaptığını gösterdi. Bu büyük bir kazanım. Bunu geliştireceğiz.

Sonra proleter enternasyonalizmi sorunu vardır. Proletarya enternasyonalizmini biz Berlin'de, Avrupa komünist partilerinin toplantısında dobra dobra koyduk. Partimizin varlığını biz kendi savaşlarımızla diğer komünist partilere ispat ediyoruz. Daha da edeceğiz.

Üzerinde kıvançla durulan bir sorun da, Partimizin saygınlığının arttığıdır. Parti belgelerinin yığınlara malolması gökten inmedi, savaşımla oldu. Savaşacağız. Düşmana diz çöktüreceğiz.

Burjuvazi, gericilik, bize değil özgürlük, nefes, su bile vermez. Cezaevlerinde öyledir. Politik alanda da öyle. İşçi sınıfı 5 milyonu aştı. "TKP'ye özgürlük!" belgisi yayıldı. Demirel bağırıp çağırıyor, elinde olsa bizi boğar. Faşist komandoları, elindeki bütün ezgi araçlarını üzerimize sürdü. Biz örgütlülükle, Leninci disiplinle buna karşı yürüyoruz. İlerledik, ilerliyoruz!

Böylesi bir Konferanstan yüz akı ile çıktık.

İ.Bilen
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

("Yeni Çağ", Nisan 1977, Sayı 4, s. 365-367.)

Hayat Hakkında...

Ne zaman yaşadığımızı söylesek, ne kadar da doğru olur; ölürken o "söz", daha ilk söylendiğinde!

"Bir anda olan şeye bin yıl oluyor en az". Yaşamın anlamı, bir ana indirmeyi başarmaktadır tüm eylemi. Ölürsem eğer isteklerime denk bir ölümle, o zaman önemsiz olacak tüm yaptıklarım. Çünkü bu tür bir varoluşa somut bir yanıt değilsem, lanet olsun bana.

Hayat; fikir ve eylem öbeği olan insanın, bu iki varoluş biçimi arasındaki mesafeyi kaldırma uğraşı olmalıdır. Bir beden kozmiğinin duyarlı bir lifi değil de, uyuşuk bir kası ise, yeteneği ve becerisi ne olursa olsun bir et torbasından başka bir şey değildir kişi.

O halde "temas", hayatın gerçeklik duygusu verebilen tek yaşama yoludur. Temas, insanı yaşadığına ulaştırır. Bunun için bir özgür eylem felsefesi gereklidir.

Bugün için de özgür eylem; varolan bilgi, duygu ve davranış kalıplarını parçalamaktan, belki yüzlerce yeni yanlıştan geçiyor.

Sevgi, romantik bir budalalık değil, koşulsuz bir ruh ve beden eylemi olmalıdır. Bütün benlik ve mülkiyet duygularının, bütün bireysel hesap ve korkuların ötesinde olan paylaşılabilir ancak. Aksi olan her şey sahtelik ve yüzsüzlüktür. Kendimizi ne kadar aşağılasak azdır o zaman.

Birini seviyorsam, ondan bana bağlanmasını istemek ne aşağılık bir tutum olur!!! Onun özgürlük sorununun bir parçası olabilirim ancak, bağlılık ya da tutsaklığının değil! Böylece, eğer pis bir mikrop değilsem onun özgürlüğüne bir katkı olabilirim.

Zamanın kişileri; korkak, hesapçı, çıkarcı, ürkek, bağlayıcı ve engelleyici oluyorlar. Tüketici, konformist, mülkiyetçiler. Bağlılık, korunmacılık, aitlik, namus, ahlâk, iktidar, ilişkileri içinde yaşıyor ve bize de bunu dayatıyorlar.

Bütün günahları işlemek, yanlışları yapmak ve mevcut duyguları değiştirmek, evet bu bir başlangıç olabilir. Hamamböcekliğinden kurtulmak için...

Azar Gök

"BİR GÜN MUTLAKA"

"Biz açıkça haykırıyoruz:

...Zafer şarkılarımızı, destanlarımızı zorunlu olarak kan ve ateş deryası içinde yazacağız. Her kes bilsin ki, zafer er-geç bizim, işçi sınıfının, ezilen halkların, mazlum ulusların olacaktır...

Onlara sesleniyoruz:

...Baylar, korkunuzu, telaşınızı anlıyoruz. Bugün otlandığınız toprakları, fabrikaları, madenleri korumak için her türlü vahşete hazırsınız. Ama bilmelisiniz ki, korkunun ecele faydası yoktur ve hiç bir vahşet bizi haklı davamızdan caydırmayacaktır. Sizi, kendi yarattığınız sosyal-siyasal çelişmeler içinde, döktüğünüz ve dökeceğiniz kanlar içinde boğacağız...

Bizim ülkemize dönme, hem de zaferle dönme umudumuz ve güvenimiz vardır. Ama sizler bir gün kaçacak ve bir daha dönemeyeceksiniz..."

(Yılmaz Güney, Siyasal Yazılar III, sf. 193-195)

Yılmaz Güney'i ölümünün 10. yılında saygıyla anıyoruz.

(Baş tarafı arkada)

üzerinde formülasyonlar yapmaktan ziyade olanaklar ölçüsünde hayata geçirilecek örgütlülükler önermeli ve olumlu örgüt projelerine destek vermeliyiz.

5. Devrimci siyasetlerle ilişkilerde kısır tartışmalardan uzak duran, somut eylem önerilerini gözeten ve öneren, ortak eylemlerde genel çıkarları öne koyan, siyaset yasaklayıcı tutumları teşhir eden bir çizgi tutturmalıyız.

6. Faşistleri, dinci örgütleri ve onlara karşı mücadeleyi özel gündem maddeleri yapmaya karşıyız. Bu çetelere yönelik mücadelemiz genel politikalarımız çerçevesinde onun bir parçası olarak sürmelidir. Devrimcilerin bugüne kadar kazandığı mevzilere yönelik veya doğrudan yaptığımız eylemlere yönelik saldırıları ise mutlaka cevaplamalı ve bunu politik çalışmayla kitleye aktarmalıyız.

Komünist Gençler

144

Gençliği kazanmalıyız!

GENÇLİK ideolojik, kültürel, politik, fiziki kuşatma altındadır. Dernek, kulüp gibi kitlesel olmayan ve kendi yerelini aşamayan cılız örgütlülükler dışında tamamen örgütsüzdür. Gençliğin eylemi devrimci öğrencilerin dar eylemlerini aşamamaktadır. Gençlik hareketi dibe vurmuştur.

KUŞKUSUZ bu durum sürgit böyle kalmayacaktır. Gelişen toplumsal mücadeleyle beraber gençlik de kendisine düşen yeri alacaktır. Gençlik hareketinin tutarlı bir hat izleyerek gelişmesi ancak proletaryanın devrimci siyasal önderliğinin etkinliğiyle gerçekleşecektir.

TARİHSEL olarak geleceğin tek gerçek temsilcisi proletaryanın gençliği yanına alabilmesi sınıflar mücadelesindeki dengeler açısından her zaman önemlidir. Toplumun tüm kesimlerine olduğu gibi komünistler gençliğe de proletaryanın ideolojisini taşımak ve proletaryanın yanında siyasal eyleme çekmek üzere giderler. Proleter devrimde gençlik yerini almalıdır. Gençliğin kitle hareketine komünistlerin ilgisi bu çizgidedir.

BU çerçevede komünist gençlerin çalışma perspektiflerinin ana başlıkları şunlar olmalıdır:

1. İdeolojik-politik kuşatma, ideolojik-politik karşı taarruzla kırılabilir. Bunun için;

-Devrimci komünizmi bir ideolojik hat, bir kimlik olarak gençliğe sunmak,

-İşçi sınıfının siyasi taleplerini, kapitalizme, sermaye diktasına karşı devrimci şiarlarını gençliğe taşıyarak, işçi sınıfının yanında eyleme çağırmak,

-Kuşatmanın ideolojik ve politik ögelerini teşhir etmek, (medya, cinsiyetçilik vs. ve islam, sosyal demokrasi vs.)

-Ülkenin gündemindeki temel toplumsal ve siyasal sorunlarda taraf olarak alternatifler önermek gerekiyor.

2. Düzenin "bellek silme" saldırısından en çok etkilenen kesim gençliktir. Bilinçli bir çabayla "bellek tazelemek" gerekiyor. Bu sadece komünist tarihin önderlerini veya belli başlı olaylarını anmanın ötesinde bütün bir devrimci mücadele tarihinin sistemli aktarımı olarak anlaşılmalı.

3. Alanın kendisini gözardı eden bir tarzın alana müdahale şansı da yoktur. Eğitim, bilim, üniversite konularında teorik-programatik geliştirmeler yapmak gerekiyor. Bununla beraber,

-Üniversiteyi sınıfsal oluşumu ve işlevleriyle teşhir etmek ve bir kurum olarak kökten eleştirisini yapmak,

-Bilimin, eğitimin sınıfsal özünü teşhir etmek,

-Bugünden verilecek mücadelenin hedeflerini saptayıp, bu savaşım hedeflerini yığınlaştırmak,

-Sistemin önüne çıkan "asker" ihtiyacıyla bağlantılı olarak üniversitelerin sayısı, kontenjanı belirlenmekte, yine af sınavları bu ihtiyaca göre düzenlenmektedir. Üniversitelerin istihdam alanı olarak kullanmasının teşhiri üzerinden askerlik karşıtı politikaların propagandasını yapmak her dönem gereklidir ve savaş koşullarında bugün özellikle önemlidir.

4. Gençliğin kitle örgütlenmesi olarak en geniş öğrenci kesimini kapsayacak, doğrudan demokratik katılımın esas olacağı, merkezi örgütlenmelerden yanayız. Gençliğin örgütsüzlüğü ve örgütlenmeye ilgisizliği koşullarında kağıt

(Devamı arka içte)

20.000 TL